

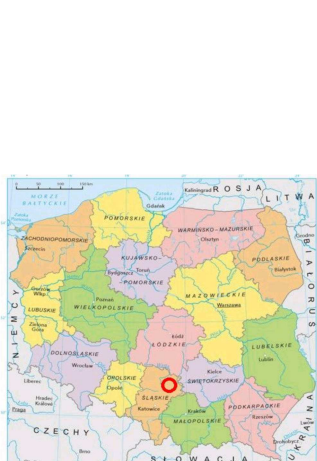
Najważniejszy w każdym działaniu jest początek.

PLATON

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO kierowanego przez społeczność (LSR)

Realizator Lokalnej Strategii Rozwoju: Lokalna Grupa Działania
Partnerstwo Północnej Jury
www.jura-ppj.pl

Obszar objęty LSR

gminy: Janów,
Koziegłowy,
Lelów,
Mstów,
Niegowa,
Olsztyn,
Poraj,
Przyrów,
Żarki

położone w województwie śląskim,
w powiatach częstochowskim
i myszkowskim

To, co wciąż robimy, stanowi o nas.

ARYSTOTELES

Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) została opracowana metodą partnerską przez Lokalną Grupę Działania Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury”, przy wsparciu ekspertów zewnętrznych

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Charakterystyka LGD	4
1.1. Nazwa stowarzyszenia LGD i forma prawna	4
1.2. Obszar LGD	4
1.3. Potencjał LGD	4
1.3.1. Geneza i doświadczenie LGD	4
1.3.2. Reprezentatywność LGD	5
1.3.3. Poziom decyzyjny w LGD	5
1.3.4. Zasady funkcjonowania LGD	5
1.3.5. Potencjał intelektualny w odniesieniu do organu decyzyjnego	7
2. Partycypacyjny charakter LSR	8
2.1. Metody angażowania społeczności lokalnej w budowę LSR	8
2.2. Metody angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR	10
2.3. Metody dedykowane animacji społeczności lokalnej (szczególnie grup defaworyzowanych)	11
3. Diagnoza – opis obszaru i ludności	13
3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze	13
3.2. Zagospodarowanie przestrzenne	14
3.3. Dziedzictwo kulturowe	15
3.4. Gospodarka	15
3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna	15
3.4.2. Przemysł i rzemiosło	17
3.4.3. Rolnictwo i rynek rolny	17
3.4.4. Usługi	18
3.4.5. Produkty lokalne	18
3.5. Ludność i rynek pracy	19
3.5.1. Podstawowe dane demograficzne w ujęciu dynamicznym	19
3.5.2. Grupy ekonomiczne ludności	19
3.5.3. Zatrudnienie i bezrobocie – w ujęciu dynamicznym	20
3.5.4. Grupy zmarginalizowane	21
3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru LGD PPI	23
4. Analiza SWOT	25
4.1. Uwarunkowania rozwoju	25
4.2. Analiza SWOT – odniesienie do diagnozy obszaru	25
4.3. Wnioski z analizy SWOT	37
5. Cele i wskaźniki	40
5.1. Wizja i misja	40
5.2. Proces formułowania celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć i ich powiązanie z analizą SWOT	40
5.3. Cele i wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania w odniesieniu do celów i przedsięwzięć	42
5.4. Sposób i częstotliwość pomiaru rezultatów oraz źródła pozyskania danych do obliczeń wskaźnikowych	42
6. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru – ogólna charakterystyka	51
7. Plan działania	52
8. Budżet – ogólna charakterystyka	53
9. Plan komunikacji – ogólna charakterystyka: cele, działania, adresaci	54
10. Innowacyjność	55
10.1. Innowacyjność w procesie tworzenia strategii	55
10.2. Innowacyjność w procesie realizacji strategii – kryteria innowacyjności	56

11.	Zintegrowanie	56
12.	Monitoring i ewaluacja – ogólna charakterystyka	59
12.1.	Zasady i procedury monitorowania	59
12.2.	Zasady i procedury ewaluacji	59
13.	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	60

ZAŁĄCZNIKI:

1.	Procedura aktualizacji LSR	61
2.	Plan działania	62
3.	Budżet LSR	65
4.	Plan komunikacji	66
5.	Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu	76

WPROWADZENIE

Strategia to instrument zarządzania rozwojem lokalnym, służący koordynacji działań i przedsięwzięć zmierzających do tego rozwoju. Ten istotny instrument zarządzania, wymagający znacznego wysiłku intelektualnego i merytorycznego w długotrwałym procesie, tworzy społeczność lokalna, korzystając ze swej wiedzy i doświadczenia oraz wsparcia eksperckiego. Stosunkowo długi proces budowy strategii sprzyja rzetelnej ocenie możliwości rozwojowych obszaru LGD, a sam dokument strategii jest swoistym scenariuszem działań prorozwojowych, w którym określona jest wizja przyszłości – a więc pożądany obraz obszaru LGD, do którego dążyć będzie społeczność lokalna, przedsiębiorcy i władze samorządowe gmin wchodzących w skład LGD Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury”. Strategia to dokument zawierający przede wszystkim diagnozę obszaru, szczegółową analizę SWOT, której efektem są cele i przedsięwzięcia, plan ich realizacji oraz wskaźniki osiągnięcia celów, budżet, a także plan komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej w okresie wdrażania strategii. Dokument ten zawiera ponadto szczegółową charakterystykę potencjału LGD, odpowiedzialnej za zarządzanie rozwojem lokalnym.

Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) Stowarzyszenia PPJ wpisuje się w szereg dokumentów obowiązujących na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. Na poziomie lokalnym LSR ma ścisły związek ze strategiami rozwoju gmin wchodzących w skład LGD PPJ i innymi dokumentami planistycznymi opisanymi szerzej w rozdziale *11. Zintegrowanie*. Wpisuje się w dokumenty strategicznego rozwoju regionu Śląska, Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i obowiązujące dokumenty Unii Europejskiej.

LSR obszaru LGD Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury” jest do pewnego stopnia kontynuacją strategii rozwoju minionego okresu programowania. Jakkolwiek cele strategiczne zaplanowane do osiągnięcia w okresie 2014-2020 są nowo ustalonymi celami, wynikającymi z diagnozy obszaru – to ich realizacja nie byłaby możliwa, bez solidnej podstawy, jaką jest na obszarze LGD kapitał społeczny i gospodarczy. Mamy tu na uwadze zarówno wskaźniki rozwoju, jaki nastąpił w sferze gospodarczej i społecznej, jak i kapitał społeczny, który dzięki realizacji poprzedniej strategii zdobył nową wiedzę, doświadczenie w realizacji projektów i udoskonalił swoje umiejętności partnerskiego zarządzania rozwojem lokalnym. Te wartości są fundamentalne w rozwoju cywilizacyjnym. A więc dostrzeganie i docenianie tych wartości, dbałość o ich wykorzystanie w tworzeniu i wdrażaniu nowej strategii ma kapitalne znaczenie w budowaniu i promowaniu dobrych praktyk współpracy, inspiracji i motywacji do działania, zmiany i wzmacniania postaw pro-obywatelskich, budowania wzajemnego zaufania, zacieśnianiu więzi współdziałania dla dobra wspólnego, postrzegania i opierania się na autorytetach.

Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność obszaru LGD Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury” jest dokumentem dynamicznie otwartym, w którym – z uwagi na dynamiczne zmiany zachodzące zarówno na terenie, jak i jego otoczeniu – będą mogły być wprowadzone korekty. Oczywiście każda zmiana w strategii będzie mogła być wprowadzona wyłącznie zgodnie z warunkami określonymi w rozdziałach *5.5. Zasady uaktualniania danych* oraz *12. Monitoring i ewaluacja*.

1. CHARAKTERYSTYKA LGD

1.1. Nazwa stowarzyszenia LGD i forma prawna

Nazwa: Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury”

Forma prawna: stowarzyszenie „specjalne” posiadające osobowość prawną, działające jako lokalna grupa działania. Numer KRS: 0000252815. Nadzór sprawuje Marszałek Województwa Śląskiego.

1.2. Obszar LGD

Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury” obejmuje działaniem obszar 9 gmin, w tym 5 w powiecie częstochowskim i 4 w powiecie myszkowskim (mapa na stronie tytułowej LSR). Powierzchnia obszaru wynosi ogółem 984 km², który zamieszkuje 72 299 mieszkańców (tabela 1.1). **Liczba mieszkańców obszaru jest większa o 12% od średniej liczby mieszkańców objętych LSR/LSROR w latach 2007-2013 w województwie śląskim.**

1.3. Potencjał LGD

1.3.1. Geneza i doświadczenie LGD

Rok 2004 to pierwsze informacje o istocie podejścia LEADER w rozwoju lokalnym oraz działalności lokalnych grup działania. Bodźcem do rozpoczęcia prac nad tworzeniem Lokalnej Grupy Działania oraz opracowania

Tabela 1.1. Obszar i ludność objęta LSR (31.12.2013).

Lp.	Nazwa gminy	Obszar w km ²	Liczba mieszkańców
1.	Janów	146	5 993
2.	Koziegłowy	160	14 370
3.	Lelów	124	4 988
4.	Mstów	120	10 725
5.	Niegowa	87	5 703
6.	Olsztyn	109	7 283
7.	Poraj	57	10 982
8.	Przyrów	80	3 878
9.	Żarki	101	8 377
Razem		984	72 299
Średnia liczba mieszkańców objętych LSR w woj. śląskim w latach 2007-2013			63 613 (63 612,73)

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, 2014.

Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich (ZSROW) w ramach I Schematu Pilotażowego Programu LEADER+ były spotkania informacyjne w Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Częstochowie oraz inicjatywa wójta gminy Janów. Proces ten obejmował liczne spotkania z mieszkańcami, samorządowcami z dziewięciu gmin, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, czego efektem było założenie 22 września 2005 r. w Żarkach Stowarzyszenia „Partnerstwo Północnej Jury” (PPJ), nadanie statutu oraz powołanie organów stowarzyszenia. Celem podjęcia tej inicjatywy była instytucjonalizacja zarządzania rozwojem lokalnym na obszarach wiejskich i wykorzystanie wsparcia tego rozwoju środkami Unii Europejskiej poprzez program LEADER. Ważną datą dla Stowarzyszenia PPJ był 14 marca 2006 r., kiedy to Stowarzyszenie zostało wpisane do KRS pod numerem 0000252815 i została zatwierdzona ZSROW, opracowana przy aktywnym udziale lokalnej społeczności. Znaczące zaangażowanie mieszkańców i samorządów w prace nad strategią i tworzeniem partnerstwa, zaowocowało bardzo dobrą oceną ZSROW w skali województwa śląskiego i kraju, co z kolei pozwoliło na pozyskanie maksymalnej kwoty wsparcia 750 000 zł na jej wdrażanie, która w 100% została rozliczona. Realizacja ZSROW w ramach II Schematu Pilotażowego Programu LEADER+ przyniosła efekt 21 wykonanych projektów w które angażowały się różne grupy społeczne: przedsiębiorcy, rolnicy, gospodarze kwater agroturystycznych, nauczyciele, animatorzy kultury, organizatorzy turystyki, młodzież, dzieci i inni.

Dzięki zaangażowaniu mieszkańców i władz PPJ umacniało się partnerstwo i nowe podejście do rozwoju obszarów wiejskich oparte na oddolności zarządzania, poszanowaniu i wykorzystaniu zasobów. Korzystano też ze wsparcia z innych funduszy, jak EFS, w ramach którego zrealizowano projekt „Patent na Przyszłość – Lokalne Centrum Edukacji” oraz z FIO – projekt „Wiedza na wagę życia”. Dalszy rozwój partnerstwa nastąpił w okresie programowania 2007-2013, kiedy program LEADER został wyodrębniony jako oś 4 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, PPJ zostało poszerzone o osoby prawne.

Przy opracowywaniu nowej LSR lokalna społeczność, reprezentująca trzy sektory: społeczny, gospodarczy i publiczny, zgłosiła wiele inicjatyw kierunków rozwoju, które zostały zaplanowane do wsparcia finansowego. Tematycznie obejmowały optymalne zagospodarowanie zasobów społecznych, kulturowych, przyrodniczych, przedsiębiorczość i tworzenie miejsc pracy, innowacyjną ofertę turystyczną, rozwój społeczności lokalnej, rozwój

i umocnienie LGD jako instytucji partnerskiej stymulującej rozwój lokalny. Budżet LSR, powiększony o środki otrzymane w ramach dodatkowego konkursu dla LGD, to kwota ponad 14 mln złotych, która została podzielona na działania: „Odnowa i rozwój wsi” (46%), „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” (14%), „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” (5,6%), „Małe Projekty” (18%). Budżet został również przypisany poszczególnym celom i przedsięwzięciom w LSR, co przedstawiają diagramy 1.1 i 1.2.

Diagram 1.1. Budżet **przedsięwzięć** według wielkości wsparcia z dodatkowymi zadaniami

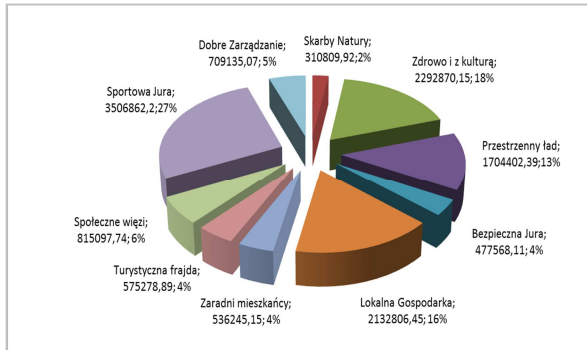
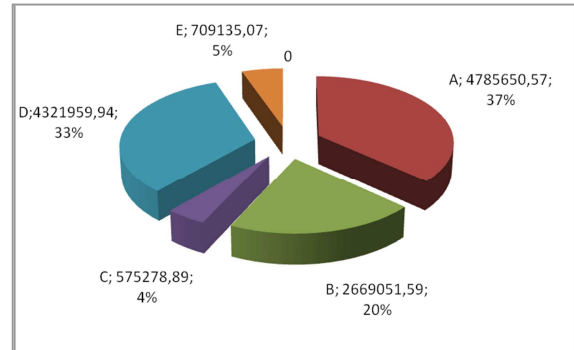

Diagram 1.2. Budżet **celów** według wielkości wsparcia z dodatkowymi zadaniami

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015.

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015.

Tak skonstruowany budżet pozwolił na realizację zaplanowanych celów i przedsięwzięć, a 100% realizacja wskaźników produktu, rezultatu to wymierny efekt partnerskich działań członków PPJ, jego organów, a także biura. Biorąc pod uwagę liczbę i różnorodność projektów zrealizowanych w okresie 10 lat działalności PPJ, zarówno przez LGD PPJ jak i beneficjentów, widać postęp w rozwoju obszaru i poprawę jakości życia jego mieszkańców. Wymierne efekty zrealizowanych 209 projektów świadczą o dobrze zaplanowanej i zrealizowanej strategii. Przy realizacji LSR zostały zbudowane **pozytywne relacje między sektorami, beneficjentami, członkami PPJ i jego organami**, oparte o zasady wzajemnego poszanowania, kompromisu, zaufania, pomagania sobie nawzajem, współpracy, dzielenia się wiedzą i doświadczeniem. Oprócz materialnych dóbr uzyskanych poprzez realizację LSR, jest to kapitał, który jest podstawą do dalszych działań w przyszłości.

Doświadczenie zdobyte przy realizacji zarówno ZSRW 2004-2006, jak i LSR 2007-2013, to bezcenna wiedza potrzebna do realizacji nowej LSR 2014-2020. **Członkowie organów PPJ** pełniący swe funkcje przez ostatnie 10 lat, tj. od założenia Stowarzyszenia, nabyli wiedzę i umiejętności w zakresie planowania strategicznego, sporządzania wniosków i ich oceny, stosowania procedur, kierowania bieżącą pracą stowarzyszenia i jego biura, zarządzanie finansami itp. Również **pracownicy biura to kompetentne osoby**, posiadające wiedzę i **doświadczenie potrzebne do animacji lokalnej i współpracy** oraz obsługi beneficjentów i realizacji zadań własnych PPJ, **wszyscy pracownicy** posiadają doświadczenie i wiedzę do wdrażania i aktualizowania dokumentów strategicznych. Tak zbudowany potencjał intelektualny i społeczny, oraz umiejętność współpracy, dzielenie się wiedzą i doświadczeniem, aktywizowanie się liderów i organizacji pozarządowych, bardzo dobrze rokuje na realizację zadań LSR na lata 2014-2020. **Podstawą pomiaru animacji lokalnej i współpracy będą wyniki monitoringu i efektów wdrażania planu komunikacji oraz planu działania.**

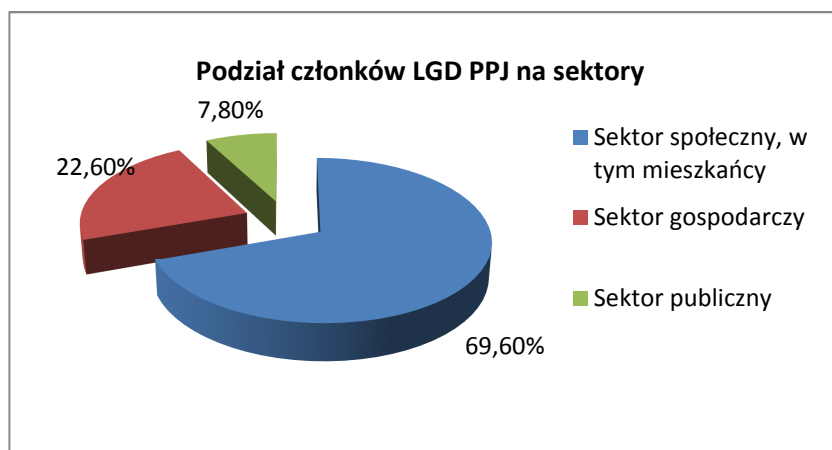
LGD PPJ za swoją działalność zostało **uhonorowane wieloma nagrodami i wyróżnieniami**, m.in. Statuetką Starosty Częstochowskiego 2013 za rozwój lokalny, Dyplomem Marszałka Województwa Śląskiego za wkład w rozwój turystyki 2013, wyróżnieniem Komisji Europejskiej w konkursie CAP Communication Awards 2014 za innowacyjną technikę komunikacji. Liczne dyplomy i podziękowania od instytucji, organizacji i osób, które są dowodem szerokiej współpracy z PPJ, a także dowodem uznania i prestiżu. **Działania informacyjno-promocyjne**, takie jak: wydawnictwa (25 tytułów o łącznym nakładzie 53 500 egzemplarzy), artykuły prasowe (8), audycje radiowe (2), audycje telewizyjne o zasięgu krajowym (5), imprezy promocyjne (26), wystawy, wizyty studyjne (6), konferencje i szkolenia (33), porady dla beneficjentów (860), osobiste spotkania członków PPJ z lokalną społecznością, przyniosły **efekt rozpoznawalności PPJ** na obszarze.

Szczególne miejsce wśród celów nowej LSR dla obszaru LGD „Partnerstwo Północnej Jury” w okresie programowania 2014-2020 zajmie rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy, rozwój turystyki i obszarów okołoturystycznych, **ekologia i ochrona środowiska**, a także rozwój społeczny poprzez **objęcie działaniami grup defaworyzowanych**.

1.3.2. Reprezentatywność LGD

LGD Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury” tworzą jej członkowie w **liczbie 115**, w tym: osoby fizyczne i prawne, **reprezentujące sektory: publiczny (9), gospodarczy (26), społeczny (80), w tym mieszkańcy (68)**. Obszar działalności sektora publicznego to działalność samorządowa gmin członkowskich. Sektor społeczny to organizacje pozarządowe: kluby sportowe, KGW, OSP, stowarzyszenia działające na rzecz rozwoju swoich miejscowości, gospodarstwa prowadzące działalność agroturystyczną, mieszkańcy aktywni zawodowo, młodzież, emeryci itp. Sektor gospodarczy to mikro przedsiębiorcy prowadzący działalność, m.in. w zakresie budownictwa, telekomunikacji, turystyki, zdrowia, handlu, usług dla ludności, a także rolnicy. Stowarzyszenie PPJ jest organizacją otwartą, w której członkostwo jest dobrowolne. Jej członkowie w każdym czasie mogą do niego przystąpić lub zrezygnować z członkostwa. Szczególną uwagę zwrócono na sektor gospodarczy i określenie jego potencjału w aspekcie generowania miejsc pracy, uwzględniono grupy defaworyzowane zdefiniowane dla obszaru PPJ, co zostało szerzej omówione w rozdziałach dotyczących diagnozy obszaru, analizy SWOT, celów i wskaźników.

Diagram 1.3. Podział członków LGD PPJ na sektory

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015.

1.3.3. Poziom decyzyjny w LGD

Organem decyzyjnym w LGD Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury” jest **Rada** składająca się z 18 osób, członków PPJ, reprezentujących sektor publiczny, gospodarczy, społeczny w tym mieszkańców. **Żaden z sektorów nie stanowi więcej niż 49% składu Rady**. Rada jest wybierana przez Walne Zebranie Członków. Żaden członek Rady nie jest członkiem Zarządu ani Komisji Rewizyjnej. Kompetencją Rady jest wybór operacji oraz stwierdzenie ich zgodności z LSR, a także ustalenie wysokości wsparcia finansowego. Zasady działania Rady szczegółowo określa Regulamin Rady uchwalany przez Walne Zebranie Członków (zał. do wniosku).

1.3.4. Zasady funkcjonowania LGD

Zasady funkcjonowania LGD Stowarzyszenia „Partnerstwo Północnej Jury” zostały określone w dokumentach wewnętrznych wymienionych w tabeli 1.2.

Tabela 1.2. Dokumenty wewnętrzne regulujące zasady działania PPJ

Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie
Statut zatwierdzony uchwałą Walnego Zebrania Członków	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nazwa: Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury”; Siedziba: Złoty Potok; ▪ Działa jako lokalna grupa działania posiadająca osobowość prawną; ▪ Nadzór sprawuje Marszałek Województwa Śląskiego; ▪ Członkami zwyczajnymi są osoby fizyczne i osoby prawne; ▪ Działalność oparta na pracy społecznej członków; ▪ Celem działań jest zrównoważony rozwój obszarów wiejskich poprzez realizację LSR; ▪ Może prowadzić działalność gospodarczą służącą realizacji LSR i celów statutowych; ▪ Władze Stowarzyszenia PPJ: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna i Rada; ▪ Zarząd, Komisja Rewizyjna i Rada są powoływane przez Walne Zebranie Członków; ▪ Nie można łączyć funkcji członka Rady z funkcją członka Zarządu lub Komisji Rewizyjnej; ▪ Kompetencje Walnego Zebrania Członków zostały określone w rozdziale IV, wśród których jest zatwierdzanie LSR, jej aktualizacja; WZC jest najwyższą władzą stowarzyszenia; ▪ Zarząd składa się z 9 członków w tym prezesa, dwóch wiceprezesów, sekretarza i skarbnika.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Komisja Rewizyjna składa się z 9 osób, Rada składa się z 18 członków
Regulamin Rady LGD Stowarzyszenia Partnerstwo Północnej Jury uchwalony przez WZC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rada działa na podstawie regulaminu uchwalonego przez WZC, w którym zostały określone szczegółowe zasady jej pracy, w tym zachowanie bezstronności oceny, zasady organizacji pracy Rady, zwoływanie posiedzeń, wyłączenia członka z oceny, organizacja posiedzeń, sposób głosowania, dokumentowanie posiedzeń, a także zasad wynagradzania i wzory dokumentów niezbędnych do prawidłowego przebiegu procesu oceny.
Regulamin biura PPJ zatwierdzony uchwałą Zarządu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Regulamin określa zasady funkcjonowania biura, strukturę organizacyjną, ramowy zakres działania, kompetencje dyrektora biura, wykaz i zakresy działania stanowisk pracy; w tym pomiar udzielanego doradztwa.
Regulamin obrad WZC zatwierdzony przez WZC	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uchwalony przez WZC. Określa zasady obrad WZC, powoływania komisji skrutacyjnej, zasady podejmowania uchwał, zgłaszania wniosków, przewodniczenia obradom, protokołowania itp.
Regulamin Zarządu zatwierdzony przez Zarząd	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uchwalony przez Zarząd. Określa zasady obradowania Zarządu, dokumentowania obrad, pełnione funkcje i ich zakres, kompetencje dotyczącą potwierdzania zgodności z RPO WSL itp.
Regulamin KR zatwierdzony przez KR	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uchwalony przez Komisję Rewizyjną. Określa zasady i zadania KR jako organu kontroli, zwoływanie posiedzeń itp.

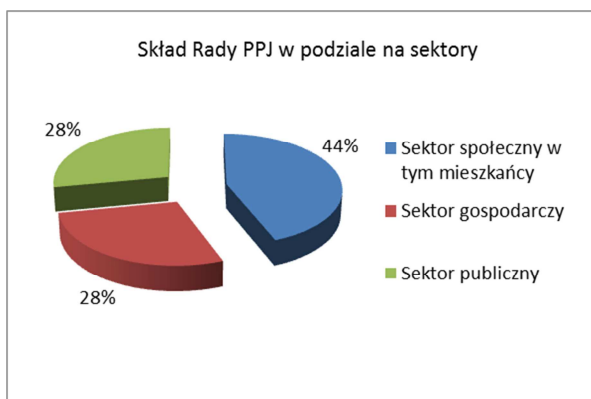
Źródło: Dane PPJ, 2015.

Ponadto PPJ posiada takie dokumenty jak: **Deklaracja poufności i bezstronności** oraz **Deklaracja wyłączenia członka rady z udziału w ocenie zgodności z LSR i wyborze operacji konkursowych, własnych i grantów**, **Rejestr Interesów Członków Rady PPJ**, **Plan szkoleń dla pracowników, członków Rady, Zarządu Stowarzyszenia PPJ**, **Ankiętę monitorującą jakość udzielanego doradztwa** oraz inne niezbędne do prawidłowego funkcjonowania.

1.3.5. Potencjał intelektualny w odniesieniu do organu decyzyjnego

Rada składa się z **18 osób** reprezentujących: sektor publiczny – 5 osób (28%), gospodarczy – 5 osób (28%), społeczny – 8 osób (44 %) w tym mieszkańcy – 6 osób. Członkowie Rady to **wykwalfikowane, kompetentne** osoby, które od lat zajmują się rozwojem obszarów wiejskich. Każdy realizował projekty wspierane środkami finansowymi Unii Europejskiej. Ponad połowa członków pracuje w Radzie **drugą kadencję**, tj. od 2009 roku, co świadczy o doświadczeniu i wiedzy niezbędnej w procesie oceny wniosków. **Wszyscy uczestniczyli w szkoleniach** związanych z podejściem LEADER w rozwoju lokalnym oraz obsługą elektronicznego systemu oceny wniosków. Jeden członek biegle włada językiem niemieckim, jeden jest w wieku **poniżej 35 lat**. W składzie Rady jest **7 kobiet** i 11 mężczyzn.

Diagram 1.4 Skład Rady PPJ w podziale na sektory

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015.

Tabela 1.3 Skład Rady PPJ w podziale na płeć i wiek

Płeć	Liczba osób
Kobiety	7
<ul style="list-style-type: none"> • w tym kobiety poniżej 35 lat 	1
Mężczyźni	11
Razem	18

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015.

*Jeśli możesz coś zrobić lub marzysz, że mógłbyś to zrobić, zabierz się za to.
Odwaga ma w sobie moc geniuszu.*

JOHANN WOLFGANG GOETHE

2. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

Kluczem do sukcesu jest współpraca zainteresowanych rozwojem lokalnym mieszkańców, ich liderów i podmiotów społecznych i gospodarczych – począwszy od uczestnictwa w procesie budowy strategii rozwoju, poprzez aktywne uczestnictwo w jej wdrażaniu, po świętowanie sukcesów. W budowie lokalnej strategii rozwoju LGD Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury” wykorzystano **metodę partycypacyjną**. Polega ona na aktywnym włączeniu w proces budowania strategii (a następnie jej wdrażania) liderów społeczności lokalnej i współuczestnictwa w tym procesie ekspertów, którzy odpowiadają za stronę metodyczną procesu tworzenia strategii i opracowania dokumentu końcowego.

Prace nad budową lokalnej strategii rozwoju obszaru LGD PPJ miały **charakter kilkietapowy**. W pierwszym etapie powołano **zespół planowania i opracowano scenariusz procesu budowy strategii wraz z metodyką prac**. W scenariuszu tym zaplanowano wszystkie fazy tworzenia strategii i etapy włączania do nich społeczności lokalnych. Zdecydowano, iż społeczność lokalna jako całość będzie **poinformowana** o rozpoczynającym się procesie prac nad strategią, a następnie **bieżąco informowana** o postępach prac. Podjęto także decyzję o możliwie **szerokim, aktywnym włączeniu społeczności lokalnej w proces tworzenia strategii**. Głównymi aktorami uczyniono jednak liderów społeczności, reprezentujących wszystkie sektory, na których opiera się działalność LGD PPJ, a więc przedstawicieli sektora społecznego, publicznego, gospodarczego i mieszkańców obszaru LGD. W zaproszeniu do współpracy starano się zachować zrównoważone proporcje uczestnictwa tych sektorów.

2.1. Metody angażowania społeczności lokalnej w budowę LSR

W procesie budowy LSR dla obszaru LGD PPJ, **partycypację**, szeroko rozumianej społeczności, zaplanowano na każdym kluczowym etapie prac (tabela 2.1). Społeczność lokalna uczestniczyła w całym procesie budowy strategii. Było to **uczestnictwo aktywne a także bierne**. Uczestnictwo **aktywne** charakteryzowało się dużym zainteresowaniem procesem budowy strategii, aktywnym uczestnictwem w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych, badaniach ankietowych, licznych wizytach i kontaktach z biurem LGD. Uczestnictwo **bierne** ograniczało się do przyścia na spotkanie, czy wizyty na portalu LGD. **Na każdym kluczowym etapie prac nad budową LSR wykorzystano 4 lub więcej partycypacyjnych metod konsultacji.**

Tabela 2.1. **Partycypacja** społeczności lokalnej w procesie budowy LSR dla obszaru LGD PPJ

Kluczowe etapy angażowania społeczności lokalnej	Uczestnicy	Główne metody angażowania	Odniesienie do LSR
Definiowanie potrzeb i problemów	ogół społeczności lokalnej	badania ankietowe; informacje publiczne; konsultacje; spotkania warsztatowe; debata;	Wyniki badań i konsultacji ujęte w rozdziałach LSR: 3-Diagnoza obszaru, 4-Analiza SWOT, 5-Cele i wskaźniki;
Określanie celów i ustalania ich hierarchii	ogół społeczności lokalnej	badania ankietowe; konsultacje; spotkania warsztatowe; informacje publiczne;	Wyniki badań, warsztatów i konsultacji ujęte w rozdziale LSR: 5-Cele i wskaźniki;
Poszukiwanie rozwiązań/ sposobów realizacji strategii	ogół społeczności lokalnej	informacje publiczne; badania ankietowe; konsultacje; forum lokalne; spotkania warsztatowe;	Wyniki badań, konsultacji, warsztatów ujęte w rozdziale LSR: 5-Cele i wskaźniki, 7-Plan działania; 9-Plan komunikacji;
Formułowanie wskaźników realizacji LSR	zespół planowania oraz liderzy społeczności lokalnej	spotkania warsztatowe organu decyzyjnego; konsultacje; fokus; rozmowy indywidualne w biurze LGD ;dyskusja sokratejska; facebook;	Wyniki spotkań warsztatowych i konsultacji ujęte w rozdziale LSR: 5-Cele i wskaźniki; 6-Sposób wyboru i oceny operacji; 7-Plan działania; 9-Monitoring i ewaluacja;
Identyfikacja grup docelowych	zespół planowania oraz liderzy społeczności lokalnej	spotkania warsztatowe; fokus, badania ankietowe; mapowanie aktywności; konsultacje;	Wyniki badań i konsultacji ujęte w rozdziale LSR: 3-Diagnoza obszaru, 4-Analiza SWOT, 5-Cele i wskaźniki; 7-Plan działania; 9-Plan komunikacji;

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015.

Generalnie, można stwierdzić, iż w celu motywacji i aktywizacji społeczności lokalnej do uczestnictwa w procesie budowy LSR **wykorzystano wiele środków informacji zachęcających do tego udziału**. Wśród tych środków i metod były **m.in. oficjalne komunikaty, informacje i zaproszenia zamieszczane na portalach internetowych LGD PPJ, portalach dziesięciu urzędów gmin wchodzących w skład LGD, portalach społecznościowych (głównie Facebook), zaproszenia e-mailowe, zaproszenia listowne**. Za pośrednictwem środków komunikacji publicznej docieraliśmy do ogółu społeczności, a do instytucji, organizacji społecznych, przedsiębiorców i liderów lokalnych również za pośrednictwem poczty elektronicznej i poczty tradycyjnej.

Wśród **grup docelowych**, jakimi byli przedstawiciele sektora społecznego, publicznego i gospodarczego, znalazły się również elity intelektualne obszaru oraz zidentyfikowane wcześniej grupy osób defaworyzowanych na rynku pracy. Te **defaworyzowane grupy** mogliśmy zidentyfikować wykorzystując **metodę mapowania aktywności**. Tak więc, wśród zidentyfikowanych **grup defaworyzowanych** byli: bezrobotni, matki wychowujące małe dzieci, ale chcące powrócić na rynek pracy, niepełnosprawni z dysfunkcją ruchową, niepełnosprawni z dysfunkcją intelektualną, bezdomni, bezradni życiowo, długotrwale chorzy, osoby z problemami alkoholowymi, powracający do środowiska po opuszczeniu zakładu karnego, samotni rodzice, rodziny wielodzietne, samotni emeryci, osoby bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego, osoby 50+ (zarówno bezrobotni jak i osoby wykluczone cyfrowo), przedsiębiorcy, którzy nie mają środków finansowych na rozwój działalności, informacji o środkach zewnętrznych osoby fizyczne, które mają zamiar otwarcia działalności gospodarczej, ale nie mają środków finansowych. Informacje te posłużyły do charakterystyki obszaru LGD i opracowania diagnozy, wstępnej analizy SWOT i wstępnego sformułowania problemów.

Druga faza to gromadzenie i analiza materiałów źródłowych wtórnych w postaci dokumentów i opracowań zastanych, będących w posiadaniu urzędów gmin wchodzących w skład LGD PPJ oraz biur LGD, powiatowych urzędów pracy z obszaru LGD i innych instytucji i organizacji zlokalizowanych na obszarze LGD PPJ. **Wyniki analizy i wnioski wykorzystane zostały do charakterystyki obszaru LGD i opracowania diagnozy, wstępnej analizy SWOT i wstępnego sformułowania problemów.**

Faza 3 to opracowanie narzędzi badawczych: kwestionariuszy do badań ankietowych. Adresatami badań była szeroko rozumiana społeczność lokalna – osoby indywidualne, właściciele przedsiębiorstw, organizacje społeczne, organizacje samorządowe, a więc wszystkie sektory wchodzące w skład LGD PPJ. Celem badań było po pierwsze, **zebranie opinii społeczności lokalnej** dotyczących oceny sytuacji gmin, w których mieszkają lub prowadzą przedsiębiorstwa. W ocenie tej chodziło przede wszystkim o wskazanie atutów i słabych stron, a także szans rozwoju i barier przeszkadzających w tym rozwoju. Drugim celem badań było uzyskanie opinii o problemach, jakie istnieją na obszarze LGD PPJ i których rozwiązanie warunkuje rozwój gospodarczy i społeczny obszaru. Kwestionariusze zostały zbudowane w ten sposób, by mogły posłużyć zarówno diagnozie sytuacji, jak i zidentyfikować istniejące problemy i wskazać ich hierarchię oraz zaproponować sposoby rozwiązania. **Wyniki badań ankietowych posłużyły do opracowania rozdziału 3 – *Diagnoza obszaru i ludności*, rozdziału 4 – *Analiza SWOT* oraz rozdziału 5 – *Cele i wskaźniki*.**

Kolejna faza 4 w procesie tworzenia LSR to **prowadzenie badań** ankietowych oraz równoległe analizowanie dokumentów zastanych pod kątem przygotowania diagnozy sytuacji obszaru LGD PPJ.

Następna faza 5, to przygotowanie wstępnej (eksperckiej) diagnozy sytuacji i wstępnej analizy SWOT – przedyskutowanie jej z władzami LGD i wprowadzenie niezbędnych korekt i uzupełnień.

Faza 6, opracowanie wyników badań ankietowych. Porównanie z opracowaną wcześniej wstępną diagnozą sytuacji i wstępną analizą SWOT – wprowadzenie uzupełnień wynikających z opracowanych badań ankietowych. **Przedyskutowanie** uzupełnień z władzami LGD.

Kolejna 7 faza to określenie priorytetów rozwoju – celów ogólnych i szczegółowych oraz przedsięwzięć. W określaniu celów i przedsięwzięć wykorzystano zarówno **opinie zespołu planowania** i ekspertów oparte na wnioskach wynikających z analizy SWOT, jak i wnioski sformułowane na podstawie wyników badań ankietowych. Na tym etapie opracowano również kształt wizji i misji obszaru LGD. **Przedyskutowano** z władzami LGD określone cele i przedsięwzięcia oraz sformułowaną wizję i misję.

Kolejna 8 faza to **cykl spotkań** w urzędach gmin obszaru LGD PPJ z elitami lokalnymi – radnymi, sołtysami i liderami społeczności lokalnej. Zorganizowano dziewięć spotkań (po jednym w każdej z gmin wchodzących w skład LGD). Celem tych spotkań było po pierwsze, prezentacja struktury dokumentu strategii, wniosków z analizy SWOT, wizji i misji oraz celów i planowanych w ich ramach przedsięwzięć; po drugie, **dyskusja, opinie i decyzje** związane z uzupełnieniami, ewentualne zmiany niektórych zapisów lub sformułowań.

Kolejna 9 faza to **opracowanie wskaźników osiągnięcia celów oraz określenie sposobu i częstotliwości pomiaru rezultatów oraz źródeł pozyskiwania danych do obliczeń wskaźnikowych**. Określono także zasady uaktualniania danych oraz opracowano sposób wyboru i oceny operacji i sposób ustanawiania kryteriów wyboru. Przygotowano plan działania i budżet. W proces **konsultacji** efektów obu faz budowy strategii zostali włączeni przedstawiciele wszystkich sektorów tworzących LGD, a społeczność lokalna jako całość została poinformowana o zakończeniu tej fazy tworzenia strategii poprzez informację publiczną zamieszczoną na portalu internetowym LGD PPJ.

Kolejną 10 fazą było **opracowanie planu komunikacji**. Była to jedna z trudniejszych prac koncepcyjnych, ponieważ strategia komunikacji była opracowywana po raz pierwszy. Ogólna charakterystyka planu komunikacji znajduje się w rozdziale 9. *Plan komunikacji* zawierającym cele, działania i adresatów komunikatów oraz załączniku nr 4. Natomiast pełna wersja planu komunikacji stanowi dokument towarzyszący. W **konsultacjach** związanych z planem komunikacji uczestniczyli przedstawiciele sektorów wchodzących w skład LGD. Cała społeczność lokalna została **poinformowana** o opracowanym planie komunikowania poprzez informację publiczną zamieszczoną na portalu internetowym LGD PPJ.

Kolejna, 11 faza to opracowanie czterech rozdziałów LSR dotyczących (1) innowacyjności w tworzeniu i realizacji strategii oraz kryteriów innowacyjności, (2) zintegrowania dokumentu LSR z innymi dokumentami planistycznymi, podmiotami zasobami, integralności obszaru; (3) strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz (4) monitoringu i ewaluacji. Treści tych rozdziałów zostały **skonsultowane** z przedstawicielami sektorów wchodzących w skład LGD. Natomiast społeczność lokalna jako całość została **poinformowana** poprzez informację publiczną zamieszczoną na portalu internetowym PPJ.

Ostatnia, 12 faza to skompletowanie całego dokumentu i przygotowanie ostatecznej formy lokalnej strategii rozwoju oraz **prezentacja** jej władzom i wszystkim członkom LGD na walnym zebraniu. Uzyskanie **akceptacji**, a następnie **upublicznienie** dokumentu na oficjalnym portalu LGD PPJ.

2.2. Metody angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR

W procesie realizacji ważne są cztery elementy: nabór wniosków, monitorowanie i ocena realizacji strategii, ewentualna jej aktualizacja, a także związana z aktualizacją potrzeba opracowania lub zmiany lokalnych kryteriów wyboru. Głównym założeniem w **planowaniu angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji strategii** było **skierowanie działań motywacyjnych głównie do tych grup, które aktywnie uczestniczyły w całym procesie budowy strategii, liderów lokalnych oraz zidentyfikowanych grup defaworyzowanych** (tabela 2.2).

Zaangażowanie społeczności lokalnej w **realizację** celów strategii zależeć będzie nie tylko od zawartości tych celów, ale przede wszystkim od subiektywnej oceny, na ile ich osobiste zamierzenia wpisują się w cele zapisane w strategii. Zakładamy, że strategia obejmuje cele zbieżne z oczekiwaniami społeczności lokalnej, ponieważ to właśnie ta **społeczność aktywnie uczestniczyła** w jej tworzeniu, a więc wyznaczaniu celów.

Każda strategia jest dokumentem dynamicznie otwartym, z uwagi na dynamicznie zmieniające się środowisko wewnętrzne i zewnętrzne. Może podlegać pewnym modyfikacjom w czasie wdrażania. Określenie momentu, kiedy dokument ten powinien być zmodyfikowany, należy do władz LGD, które będą na bieżąco monitorować i dokonywać ocen realizacji strategii, a w razie konieczności proponować i podejmować decyzję o jej modyfikacji. Jakkolwiek władze LGD są **odpowiedzialne za wdrażanie lokalnej** strategii rozwoju, a w związku z tym zobowiązane do monitorowania i ewaluacji tego procesu, to jednak każda uzasadniona decyzja o wprowadzeniu zmian w istniejącej strategii wymaga **akceptacji społeczności lokalnej**. Społeczność lokalna jest bowiem podmiotem zainteresowanym i zaangażowanym w procesach rozwoju, która partycypując w budowie strategii, ma prawo do jej zmian, wynikających z monitoringu i ewaluacji. **Kwestią jest stopień angażowania ogółu społeczności i poszczególnych jej grup w proces wdrażania strategii i decyzja, kto ma być animatorem tego zaangażowania. Przyjeliśmy zatem, iż na każdym z trzech etapów (monitorowania i ewaluacji wdrażania strategii, ewentualnej jej aktualizacji i opracowania oraz zmiany lokalnych kryteriów wyboru) odpowiedzialnym będzie Zarząd i zespół monitorujący** (w naszym przypadku będzie to przekształcony zespół planowania), który na każdym z wymienionych etapów będzie odpowiedzialny (co nie oznacza, że ma tę pracę wykonywać samodzielnie) za raporty z monitorowania i ewaluacji oraz proponowanie zmian w strategii, a także określanie grup społecznych, które powinny być w te procesy włączone. Na każdym etapie wdrażania strategii zespół monitorujący będzie miał określone zadania do wykonania, a dla włączenia społeczności lokalnej zaplanowano określone metody (tabela 2.2).

Tabela 2.2. Metody angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji LSR dla obszaru LGD PPJ

Etapy angażowania społeczności lokalnej	Uczestnicy/ grupy docelowe	Zadania/ główne metody angażowania
Nabór wniosków i realizacja operacji	Zarząd i Rada;	Zadania: Prowadzenie naboru wniosków; Ocena i wybór wniosków;
	Grupy społeczne i metody angażowania	
	Ogół społeczności lokalnej i wnioskodawcy (potencjalni beneficjenci), w tym z grup defaworyzowanych;	Informacje publiczne: www; facebook; ulotki; artykuły w prasie lokalnej; seminaria; konsultacje i doradztwo indywidualne;
Monitorowanie i ocena realizacji strategii	Zarząd i zespół monitorujący;	Zadania: Prowadzenie monitoringu; Dokonanie ewaluacji;
	Grupy społeczne i metody angażowania:	
	liderzy społeczności lokalnej reprezentujący wszystkie sektory;	badania ankietowe; spacerzy badawcze; warsztaty konsultacyjne; forum lokalne; debata publiczna;
	ogół społeczności lokalnej;	informacje publiczne o wynikach monitorowania i ewaluacji;
	grupy defaworyzowane;	warsztaty konsultacyjne;
Aktualizacja strategii	Zarząd i zespół monitorujący;	Zadania: diagnoza lokalna; organizacja warsztatów konsultacyjnych; przygotowanie informacji publicznej o aktualizacji strategii;
	Grupy społeczne i metody angażowania:	
	liderzy społeczności lokalnej, reprezentujący wszystkie sektory;	warsztaty konsultacyjne;
	ogół społeczności lokalnej; grupy defaworyzowane;	informacje publiczne o aktualizacji strategii;
Opracowanie i zmiana lokalnych kryteriów wyboru	Zarząd i zespół monitorujący;	Zadania: zorganizowanie warsztatów konsultacyjnych; przygotowanie informacji publicznej o aktualizacji strategii;
	Grupy społeczne i metody angażowania:	
	liderzy społeczności lokalnej, reprezentujący wszystkie sektory;	warsztaty konsultacyjne;
	ogół społeczności lokalnej; grupy defaworyzowane;	informacje publiczne o aktualizacji strategii;

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015.

Oczywiście trudno na etapie budowy strategii przewidzieć dokładnie, czy i jak częste oraz jak głębokie zmiany będą miały miejsce, dlatego też zarówno grupy docelowe, jak i metody ich angażowania mogą zostać precyzyjnie określone w chwili, gdy wprowadzenie zmian będzie konieczne.

2.3. Metody dedykowane animacji społeczności lokalnej (szczególnie grup defaworyzowanych)

Jak wynika z definicji **animacja jest procesem społecznym, którego celem jest budowanie właściwego klimatu społecznego sprzyjającego prawidłowej komunikacji społecznej, a w rezultacie osiągania indywidualnych i grupowych aspiracji**. Animacja społeczna sprzyja także łatwiejszemu przystosowaniu się jednostek i grup do zmian społecznych, gospodarczych, kulturowych.

Odnosząc to klasyczne rozumienie animacji do strategii rozwoju lokalnego związanego ściśle z określoną sytuacją, w jakiej dana społeczność lokalna się znajduje, animacja społeczna powinna uwzględniać przede wszystkim sposoby wspierania społeczności lokalnej (w tym grup defaworyzowanych) w uczestnictwie w procesie rozwoju lokalnego. Wśród wielu **form animacji społecznej** wyróżnić można animację edukacyjną, poprzez wspieranie projektów edukacyjnych skierowanych na rozwój umiejętności i aktywizację zawodową określonych grup społecznych; animację komunikacyjną, związaną ściśle z rozwojem umiejętności komunikacyjnych i łatwiejszym radzeniem sobie na rynku pracy; animację integracyjną, związaną z rozwojem umiejętności pracy w grupie; a także animację kulturową, związaną z uczestnictwem członków społeczności lokalnych w życiu kulturalnym i intensyfikacją lokalnej twórczości kulturalnej. Każda z tych form może być realizowana przy wykorzystaniu określonych metod i narzędzi. Wymienione formy animacji zostały wykorzystane w procesie tworzenia lokalnej strategii rozwoju LGD

PPJ w stosunku do ogółu społeczności lokalnej. W pełni zostaną wykorzystane w animacji grup defaworyzowanych w procesie wdrażania LSR. Działania wspierające grupy defaworyzowane w procesie rozwoju lokalnego, formy i funkcje oraz metody animacji, a także spodziewane efekty dla tego typu beneficjenta prezentuje tabela 2.3.

Tabela 2.3. Formy i metody animacji defaworyzowanych grup społeczności lokalnej w procesie rozwoju lokalnego

Działania LGD wspierające grupy defaworyzowane	Forma i funkcja animacji	Metoda animacji	Spodziewany efekt dla beneficjenta
Analiza sytuacji lokalnej; Identyfikacja grup defaworyzowanych oczekujących wsparcia; Określenie zakresu wsparcia;	Informacyjna; Integracyjna; Komunikacyjna; Adaptacyjna; Kulturowa;	badania ankietowe; spacer badawczy; informacja; edukacja; konsultacje projektowe; warsztaty konsultacyjne;	Poszerzenie wiedzy i informacji; Umiejętność analizy i oceny własnej sytuacji; Zidentyfikowane problemy i określone możliwości ich rozwiązania; Wybrane rozwiązanie i opracowany projekt; Utworzone miejsce pracy (samozatrudnienie);
Identyfikacja problemów i potencjalnych sposobów ich rozwiązania;	Informacyjna; Integracyjna; Komunikacyjna;	informacja; badania ankietowe; warsztaty edukacyjne; warsztaty konsultacyjne;	Umiejętność identyfikacji własnych problemów; Umiejętność kreatywnego myślenia i poszukiwania potencjalnych sposobów rozwiązania problemów; Umiejętność oceny wybranych sposobów rozwiązania problemów;
Stymulowanie potencjalnych beneficjentów;	Informacyjna; Integracyjna; Komunikacyjna; Adaptacyjna; Kulturowa;	informacja; badania ankietowe; spacer badawczy; warsztaty edukacyjne; warsztaty konsultacyjne; konkursy;	Posiadanie informacji o możliwościach i zakresie wsparcia projektów indywidualnych lub grupowych; Umiejętność przekształcenia pomysłu w projekt; Umiejętność identyfikacji wspólnych projektów; Umiejętność współpracy w grupie;
Wsparcie lokalnych koordynatorów projektów;	Informacyjna;	informacja; warsztaty edukacyjne; warsztaty konsultacyjne;	Umiejętność przekształcenia pomysłu w projekt; Opracowany projekt, kwalifikujący się do wsparcia finansowego;

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015.

Treści zawarte w tym rozdziale znajdują swe **odniesienie w innych rozdziałach strategii**, w tym m.in. w rozdziale 1. *Charakterystyka LGD*, opisującym doświadczenia i dobre praktyki LGD, 2. *Opis obszaru i ludności*, odnoszącym się m.in. do zmarginalizowanych grup, 4. *Analiza SWOT* i 5. *Cele i wskaźniki*, zawierających m.in. wnioski z badań i konsultacji społecznych w formie warsztatów i debat publicznych. Natomiast szczegółowe informacje o działaniach podejmowanych przez LGD PPJ celem informowania i angażowania społeczności lokalnej w poszczególnych fazach procesu budowy lokalnej strategii rozwoju, a także wykorzystane w tym celu środki i metody oraz uzyskane efekty, **prezentuje tabela 2.4. będąca załącznikiem do wniosku.**

3. DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI

Wszystko płynie i nic nie pozostaje takie samo. Ta słynna sentencja Heraklita z Efezu jest stale aktualna. Porównując współczesny obraz obszaru LGD PPJ do roku 2007, kiedy rozpoczynaliśmy realizację poprzedniej strategii, dostrzec możemy bez trudu na ile zmieniła się jakość naszego życia. Ale w procesie budowy kolejnej strategii rozwoju musimy bardzo dokładnie określić sytuację, w jakiej się znajdujemy, problemy lub bariery dalszego rozwoju, cele, do jakich będziemy zmierzać i przedsięwzięcia, jakie musimy wykonać, by cele te osiągnąć. A więc tym pierwszym etapem na drodze do celu jest diagnoza sytuacji.

3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze

Obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju obejmuje 9 gmin w dwóch powiatach: myszkowskim i częstochowskim, położonych w północnej części województwa śląskiego, na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej, dla której charakterystyczny jest krajobraz jurajski z kompleksami leśnymi. Gminy te sąsiadują z sobą, więc cały obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju jest spójny terytorialnie.

Obszar LGD „Partnerstwo Północnej Jury” jest korzystnie położony pod względem geograficznym oraz pod względem komunikacyjnym, z uwagi na przebiegające przez obszar drogi wojewódzkie, sieć dróg powiatowych i lokalnych będących połączeniami z pięcioma aglomeracjami: śląską, krakowską, kielecką, łódzką i warszawską. Bliskość tych aglomeracji umożliwia lepszy dostęp do rynku pracy (szczególnie w miastach: Katowice, Częstochowa, Myszków) oraz rynków zbytu produktów. Jednak niedostatecznie rozwinięta komunikacja publiczna wewnątrz obszaru LGD oraz brak obwodnic drogowych miejscowości są czynnikami niekorzystnie wpływającymi na środowisko lokalne z uwagi na duże natężenie ruchu samochodowego i stanowią pod tym względem słabe strony obszaru.

Północna Jura to tereny o wyjątkowych walorach przyrodniczych. Rzeźba terenu Północnej Jury jest bardzo urozmaicona. Występują tu liczne ostańce wapienne o wysokościach do 400 m n.p.m., np. Olsztyńskie Skały z Górą Zamkową czy Sokole Góry; liczne wapienne, ostańcowe skałki, np. Diabelskie Mosty, Brama Twardowskiego czy Skała Miłości. Miłośnicy wspinaczki znajdują na obszarze Północnej Jury wiele miejsc godnych uwagi. Do najpopularniejszych należą okolice Olsztyna, Trzebniowa, Łutowiec czy wał skalny Mirów – Bobolice. Obszar Północnej Jury charakteryzuje się także dużym nagromadzeniem jaskiń, co stanowi prawdziwy raj dla speleologów. W sumie na obszarze PPJ znajduje się ponad 100 jaskiń i schronisk skalnych, głównie w gminach: Janów, Niegowa i Olsztyn. Zlokalizowane są tu m.in. najdłuższa na Jurze Jaskinia Wierna (1027 m) czy najgłębsza Jaskinia Studnisko (deniwelacja 77,5 m). Jurajskie krajobrazy ze względu na dużą atrakcyjność przyrodniczą stwarzają realne warunki do uprawiania i rozwoju turystyki. Stanowią także wyzwanie do podejmowania działań

Tabela 3.1. Parki, rezerваты i pomniki przyrody na obszarze LGD PPJ

Gminy	Rezerваты	Pomniki przyrody	Parki krajobrazowe
	Liczba		
Janów	3	19	„Stawki”, o powierzchni 17,3 ha, otulina 24,3 ha, w całości leży na obszarze gminy Przyrów; „Orlich Gniazd”, o powierzchni 600,8 ha, otulina o pow. 483,8 ha, w tym na obszarze gmin: Janów, Mstów, Olsztyn, Żarki, Niegowa – zajmuje powierzchnię 299,2 ha, otulina 262,4 ha;
Koziegłowy	1	-	
Lelów	-	8	
Mstów	-	2	
Niegowa	-	3	
Olsztyn	2	12	
Poraj	-	-	
Przyrów	1	-	
Żarki	-	12	
Razem	7	54	

Źródło: BIP Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, 2015.

zmierzających do poszerzenia świadomości ekologicznej mieszkańców, turystów oraz przedsiębiorców.

Piękno jurajskiego krajobrazu wymaga troski i ochrony, w szczególności występujących tu rzadkich gatunków roślin i zwierząt. W tym celu na Jurze powstało wiele parków i rezerwatów przyrody, chroniących malownicze i cenne fragmenty środowiska naturalnego. O spójności przyrodniczej świadczy Park Krajobrazowy „Orlich Gniazd” obejmujący obszar pięciu spośród dziewięciu partnerskich gmin, jak również chronione Obszary Natura 2000 obejmujące częściowo obszary 7 spośród 9 gmin (tabela 3.1). Są tu także rezerваты przyrody takie jak: „Parkowe”, „Wielki

Las”, czy „Ostrężnik”.

Pod względem przyrodniczym Północna Jura jest regionem wyjątkowym. Występują tutaj elementy przyrody różnych, nieraz bardzo odległych obszarów. Północna Jura jest bogata w cenne gatunki flory i fauny. O tym, że Północna Jura jest jednym z najbogatszych przyrodniczo miejsc na Jurze świadczy idea utworzenia Jurajskiego Parku Narodowego o docelowej powierzchni 800 ha, zainicjowana już w latach 70. ubiegłego XX wieku. Obszar

Północnej Jury jest bogaty w różnorodne zasoby naturalne (wody geotermalne) i surowce naturalne (wapienie, piaski budowlane, piaski i glinki formierskie, kwarc, żwiry). O wysokich walorach przyrodniczych Północnej Jury świadczy m.in. fakt włączenia ich do sieci obszarów chronionych Natura 2000 (tabela 3.2).

Tabela 3.2. Obszary Natura 2000 na terenie LGD PPJ

Nazwa własna obszaru 2000	Kod obszaru 2000	Miejsce / gmina	Powierzchnia całkowita [ha]
Ostoja Olsztyńsko-Mirowska	PLH240015	Janów, Olsztyn	2 210,90
Ostoja Złotopotocka	PLH240020	Janów	2 748,10
Białka Lelowska	PLH240031	Lelów	7,20
Dolina Górnej Pilicy	PLH 260018	Lelów	11 195,10
Suchy Młyn	PLH240016	Lelów	518,00
Przełom Warty koło Mstowa	PLH240026	Mstów	100,60
Ostoja Kroczycka	OLH240032	Niegowa	1 391,20
Razem obszary Natura 2000 w obszarze LGD PPJ			18 171,10

Źródło: www.obszary.natura2000.org.pl

składowiska odpadów i śmieci, a wśród mieszkańców wciąż dominuje brak umiejętności segregowania odpadów. Niekontrolowany wyciek ścieków socjalno-bytowych wpływa negatywnie na środowisko, a środki ochrony roślin i nawozy stosowane w rolnictwie zanieczyszczają gleby i wody podziemne. Nadal obserwuje się wysoki poziom niskiej emisji poprzez spalanie m.in. śmieci, chociaż realizowane są współfinansowane ze środków zewnętrznych (np. BOŚ, WFOŚiGW) projekty proekologiczne, m.in. promujące proekologiczny styl życia. Barię w utrzymaniu odpowiedniego stanu środowiska naturalnego stanowi ograniczony dostęp lub brak możliwości pozyskania środków zewnętrznych. Wprawdzie działają programy edukacyjne, zwiększające świadomość ekologiczną mieszkańców, skierowane na podnoszenie wiedzy z zakresu ekologii i ochrony środowiska to jeszcze wciąż ta oferta nie jest wystarczająca bądź zainteresowanie nią wśród mieszkańców jest niedostateczne. Występują braki w infrastrukturze. Mimo wzrastającego zainteresowania odnawialnymi źródłami energii, nie są one wystarczająco wykorzystywane ze względu na wysokie koszty dostosowania do standardów ochrony środowiska. Problem niskiej świadomości społecznej związanej z ekologią i ochroną środowiska, a także niewystarczające działania podmiotów odpowiedzialnych za ten zakres działań, dotyka dwu różnych grup – mieszkańców, którzy chcąc mieszkać w dobrej jakości środowisku, powinni dbać o to środowisko, z drugiej strony atrakcyjne i czyste środowisko przyciąga turystów, którzy są źródłem dochodów dla lokalnej społeczności, ale także generują odpady.

Potwierdzają to również badania, wyniki których wskazują na problem, jakim jest niska świadomość zarówno mieszkańców jak i turystów, u podłoża której leży najczęściej brak wiedzy lub lenistwo i lekceważenie wartości przyrody. Biorąc pod uwagę złożoność problemu należałoby pójść w dwu kierunkach: **(a) edukacji ekologicznej** i budowania świadomości mieszkańców odnośnie wartości środowiska naturalnego dla jakości życia; **(b) inwestowania w urządzenia** ograniczające szkodliwe oddziaływanie człowieka na środowisko (m.in. oczyszczalnie ścieków, sieci kanalizacyjne odprowadzające ścieki, likwidacja niskiej emisji z palenisk domowych). W odniesieniu do turystów – permanentne akcje informacyjne (z użyciem wielu narzędzi), spotkania integracyjne połączone z promowaniem działań dla środowiska naturalnego.

3.2. Zagospodarowanie przestrzenne

Obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju zajmuje powierzchnię 984 km² i jest zamieszkały przez **72 299 mieszkańców (i liczba ludności obszaru jest większa od średniej liczby mieszkańców obszarów objętych LSR w województwie śląskim o 12%)**. Składa się z 9 gmin (wiejskich i miejsko-wiejskich) bezpośrednio z sobą sąsiadujących. Gęstość zaludnienia obszaru wynosi 79 osób/km². Dzięki projektom zrealizowanym w ramach wdrażania LSR objętych PROW 2007-2013 kształtowano przestrzeń publiczną partnerskich gmin w zgodzie ze standardami charakterystycznymi dla obszaru objętego LSR (tabela 3.3).

Choć liczba zrealizowanych przedsięwzięć w obszarze zagospodarowania przestrzennego była znaczna to wciąż pozostały deficyty wymagające dalszej interwencji finansowej, głównie ze środków pozabudżetowych gmin wchodzących w skład LGD PPJ, bowiem **dochód podatkowy gmin obliczony jako średnia dla gmin tworzących LGD PPJ wynosi 1 070,20 zł i jest niższy o 20,2% od średniego dochodu w województwie śląskim, który wynosi 1340,89 zł.**

Walory przyrodnicze Północnej Jury wymagają odpowiedniej troski i systematycznych działań także z uwagi na niski poziom edukacji ekologicznej mieszkańców. Mimo, że świadomość ekologiczna sukcesywnie wzrasta i inspiracje można czerpać z wdrożonych już „dobrych praktyk”, nadal wiele jest jeszcze do zrobienia w tym zakresie. Istnieje system selektywnej gospodarki odpadami, ale nadal w otoczeniu funkcjonują nielegalne

Tabela 3.3. Projekty zrealizowane w ramach wdrażania Lokalnych Strategii Rozwoju objętych PROW 2007-2013 (wpływające na zagospodarowanie przestrzenne partnerskich gmin)

Rodzaj operacji/ projektu	Wskaźnik liczbowy realizacji	Wskaźnik procentowy realizacji
Zagospodarowane centra miejscowości (np. zagospodarowanie rynku, budowa parkingu i chodniku w centrach miejscowości, itp.)	8	100,0
Miejsce spotkań i rekreacji (zagospodarowanie placu zabaw)	1	100,0
Zagospodarowane tereny przy stawach	4	100,0
Odbudowane obiekty architektury (rewitalizacja części kościoła, iluminacja zabytkowych baszt, przebudowa zabytkowej studni)	3	100,0
Wyremontowane, urządzone, odrestaurowane bądź wybudowane obiekty	74	100,0
Korzystający z zagospodarowanych, urządzonych i wyremontowanych obiektów	4 500	100,0

Źródło: dane własne Stowarzyszenia PPJ.

Podstawowym założeniem polityki przestrzennej wszystkich partnerskich gmin jest takie kształtowanie zagospodarowania przestrzennego, by w sposób efektywny i racjonalny wykorzystać możliwości ich rozwoju wynikające z istniejących zasobów i walorów środowiska, potencjału ludnościowego oraz systemów infrastruktury technicznej. **Partnerskie gminy Stowarzyszenia PPJ mają spójne cele w kwestii kierunku zagospodarowania przestrzennego**, gdzie przeważa opcja dalszego rozszerzania powierzchni przeznaczonej pod działalność inwestycyjne, przy zachowaniu poszanowania różnorodności aspektów funkcjonowania poszczególnych gmin. W opracowywanych gminnych planach rewitalizacyjnych zakłada się także skoncentrowane wysiłki w celu wyprowadzania ze stanu kryzysowego danego obszaru obejmującego interwencję w wielu aspektach, w tym przestrzennego. Dostępność zewnętrznych środków finansowych, m.in. z Regionalnego Programu Operacyjnego WSL będzie mogła być alternatywą dla rozwiązań w stosunku do wymaganych obszarów interwencji. Czynnikiem zagrażającym dla takich działań jest niezadowalające wsparcie merytoryczne i organizacyjne tworzenia usług społecznych i rozwoju mieszkalnictwa socjalnego.

3.3. Dziedzictwo kulturowe

Na dziedzictwo kulturowe obszaru objętego LSR składają się dobrze zachowane obiekty kultury materialnej (kościół, kapliczki, średniowieczne zamki, grodziska; etnograficzne i architektoniczne; zabytkowa zabudowa wiejska, zabytkowe stodoły, spichlerze, kuźnia, drewniane domy, dwory, pałace, zamki) oraz elementy kultury niematerialnej (obrzędy, wytwarzane tradycyjnymi metodami produkty kulinarne, zwyczaje, rytuały, tradycyjne formy handlu, lokalna twórczość artystyczna w tym rękodzieło, lokalne imprezy). O ile elementy kultury materialnej można łatwo zdefiniować (na obszarze LSR są zdefiniowane 94 zabytki), o tyle trudniej określić składniki kultury niematerialnej. Dziedzictwo kulturowe wymaga szczególnej troski i systematycznych działań, aby zachować lokalną tożsamość. Zrealizowane przedsięwzięcia propagujące znajomość i poszanowanie dziedzictwa kulturowego, tradycji, obyczajów, sztuki ludowej w ramach wdrażania LSR na lata 2007-2013, to 21 publikacji promujących lokalne tradycje, kulturę i historię, 1 muzeum, 6 inicjatyw promujących potrawy regionalne, w których uczestniczyło 300 osób. Ochrona lokalnego dziedzictwa kulturowego, a w szczególności pamięć o nim, wymaga stałych, konsekwentnych działań, w tym kosztownych konserwatorskich. Brak środków na prace konserwatorskie, stałej dbałości o zachowanie dziedzictwa kulturowego i brak wystarczającego zaangażowania młodego pokolenia w kultywowanie tradycji, to problemy określone przez uczestników warsztatów dotyczących diagnozy.

3.4. Gospodarka

3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna

Infrastruktura techniczna to jeden z podstawowych elementów rozwoju gospodarczego, zapewniającym równocześnie odpowiedni poziom życia mieszkańców i bezpieczeństwa turystów. Na obszarze działania PPJ infrastruktura techniczna jest na dobrym poziomie rozwoju, ale wciąż wymaga systematycznych działań. Obserwuje się jej dynamiczny rozwój, szczególnie sieci gazowej, wodociągowej i kanalizacyjnej, a także dostępu do Internetu i sieci telefonii. Nie wszyscy jednak mieszkańcy mają dostęp do podstawowych elementów infrastruktury technicznej – sieci gazowej i wodociągowej, z uwagi na znaczne rozproszenie zabudowy w niektórych miejscowościach. Zauważalna jest także nierównomierna dynamika rozwoju kanalizacji w poszczególnych gminach.

Głównym źródłem ograniczeń związanych z doskonaleniem infrastruktury technicznej jest brak wystarczających środków finansowych na realizację inwestycji infrastrukturalnych. Ale są także inne przyczyny – m.in. trudności w lokalizacji oczyszczalni ścieków, obawy (a czasem opór) mieszkańców przed rozbudową kanalizacji ściekowej z uwagi na koszty przyłączy, które musieliby ponieść, a także niedoinformowanie (mała skuteczność informacji) mieszkańców o rozbudowie sieci kanalizacyjnej. Infrastruktura techniczna to też drogi wraz infrastrukturą drogową, a także transport publiczny wewnątrz obszaru LGD i poza nim. Kwestie sieci kanalizacyjnej, po części mogą rozwiązać sami mieszkańcy budując przydomowe oczyszczalnie ścieków, szczególnie gospodarstwa usytuowane w znacznej odległości od centrów wsi, ale potrzebują oni wsparcia finansowego informacyjnego i edukacji.

Infrastruktura społeczna to jeden z elementów rozwoju wpływający w znaczącym stopniu na jakość życia. Powinna być ogólnie dostępna dla wszystkich mieszkańców i turystów, a oferta korzystania z niej skierowana do zróżnicowanych grup społecznych. Określona przez uczestników warsztatów infrastruktura społeczna na obszarze PPJ jako dobra to liczne place zabaw, obiekty sportowe i rekreacyjne, siłownie zewnętrzne, świetlice, ośrodki zdrowia. Nie jest jednak ona w pełni wykorzystana (np. mogłaby dawać miejsca pracy), **brakuje animatorów zajęć na obiektach sportowych i rekreacyjnych**, a także specjalistów w ośrodkach zdrowia w kontekście pogarszającego się stanu zdrowia społeczności lokalnej. Występują jednak pewne niedostatki w infrastrukturze społecznej w niektórych mniejszych miejscowościach. Mieszkańcy obszaru wskazali m.in. boiska sportowe, budynki opieki medycznej, place zabaw dla dzieci i młodzieży. Pełne i racjonalne wykorzystanie infrastruktury społecznej (szczególnie sportowej i kulturalnej) może przyczynić się do większej **aktywności i integracji społecznej, a tym samym motywacji do współpracy mieszkańców**. Zwiększające się zainteresowanie mieszkańców zdrowym stylem życia, w tym aktywnością fizyczną, może być szansą dla niewykorzystanych obiektów sportowych i rekreacyjnych, a także motywacją do stworzenia miejsc pracy dla instruktorów. Ograniczeniem w rozwoju infrastruktury społecznej są rosące koszty utrzymania istniejącej infrastruktury sportowej, turystycznej i rekreacyjnej, a także zadłużenie finansowe gmin obszaru LGD, a co za tym idzie brak możliwości aplikowania

Tabela 3.4. Wskaźniki infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej na terenie gmin wchodzących w skład LGD PPJ

Wskaźniki	Obszar LGD PPJ - ogółem
Liczba szlaków turystycznych pieszych	12
Długość całkowita szlaków turystycznych pieszych (km)	1 159,9
Liczba szlaków turystycznych rowerowych	27
Długość całkowita szlaków turystycznych rowerowych (km)	1 417
Liczba szlaków konnych	5
Liczba szlaków turystycznych rowerowych	27
Długość całkowita szlaków konnych (km)	364
Liczba ścieżek przyrodniczych	14
Długość całkowita ścieżek przyrodniczych (km)	163
Liczba dróg wspinaczkowych	169
Liczba spływów	3
Liczba tras questingowych	9
Liczba tras Nordic Walking	1
Liczba hoteli*	5
Liczba miejsc noclegowych w hotelach	314
Liczba gospodarstw agroturystycznych	100
Liczba miejsc w gospodarstwach agroturystycznych	1 313

* hotele jedno-, dwu- i trzygwiazdkowe, BDL, 31.12.2013.

Źródło: GUS, BDL, stan 31.12.2013, dane z UG.

regionu i zacieśniania współpracy między partnerskimi gminami. Czynnikiem zewnętrznym niekorzystnym jest także niestabilność polityczna (terroryzm i zagrożenia wojenne) w regionie i skali globalnej.

Dynamika rozwoju turystyki wiąże się z wieloma czynnikami, w tym z rynkiem pracy. Turystyka jest tą dziedziną gospodarki, która umiejętnie zarządzana może przynieść realne dochody podmiotom z nią związanym, a pośrednio

wpływać na rozwój lokalny. Zarysowują się tu dwa wyraźne spojrzenia mieszkańców na turystykę. Część z nich (głównie ta zaangażowana w działalność) uważa, iż należy stawiać na rozwój turystyki, ponieważ jest ona czynnikiem rozwoju całego obszaru LGD. Inni, mniej zainteresowani tą dziedziną gospodarki są negatywnie nastawieni do turystów i uważają, że turyści niszczą bezpowrotnie zasoby przyrodnicze. Zasadniczymi czynnikami rozwoju turystyki na obszarze LGD jest jego potencjał oraz szeroko rozumiana infrastruktura turystyczna spełniająca oczekiwania turystów.

Wsparcia wymaga baza turystyczna, która jest wciąż niewystarczająca, a zaplecze turystyczne nie spełnia wysokich standardów (brakuje obiektów z basenami, SPA). Wciąż jeszcze liczba miejsc noclegowych jest za mała, a liczba punktów gastronomicznych niedostateczna w stosunku do oczekiwań turystów. Podobnie oferta kompleksowych usług turystycznych jest niewystarczająca (brak produktów sieciowych), a oferta kulturalna dla turystów niewielka. Chociaż na obszarze PPJ znajdują się liczne szlaki turystyczne i miejsca zabytkowe, to nie są one dobrze oznakowane. Brak monitoringu skutkuje niszczeniem mienia turystycznego i rekreacyjnego w przestrzeni publicznej. Natomiast dobrze funkcjonuje system informacji turystycznej i współpracy między Stowarzyszeniem PPJ a Śląską Organizacją Turystyczną, Związkiem Gmin Jurajskich, Częstochowską Organizacją Turystyczną. Podejmowane są inicjatywy ponadlokalne związane z turystyką. Realizowany jest plan rozwoju turystyki m.in. przez PPJ. Promocja obszaru działania PPJ jest dobra, czemu służą m.in. portale internetowe, ale jest ona wciąż nieskoordynowana i niedostosowana do nowoczesnych form promocji (m.in. brak na portalach internetowych innowacyjnej formy turystycznej w postaci np. spacerów wirtualnych, panoram etc.).

3.4.2. Przemysł i rzemiosło

Obszar PPJ charakteryzuje się sporą aktywnością gospodarczą, tradycjami rzemieślniczymi i zaradnością mieszkańców. Na obszarze PPJ zarejestrowanych jest łącznie **6 522 podmioty gospodarcze** i liczba ta w stosunku do stanu z 2007 r. **wzrosła o 12,5%**, w tym najwyższy wzrost odnotował sektor budownictwa o 48,5%, a także gastronomia i zakwaterowanie o 14%. Niekorzystne zmiany odnotowano w sektorze rolniczym, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie przejawiające się spadkiem liczby podmiotów gospodarczych w stosunku do 2007 r. aż o 25%, a także w sektorze przemysłowym (spadek o 5%). Na obszarze LGD PPJ mocno zakorzenione są tradycje rzemieślnicze, w tym rzemiosło artystyczne. Wśród przedsięwzięć rzemieślniczych należy wymienić m.in.: szewstwo, wytwarzanie sztucznych choinek, kwiatów, plecionkarstwo, kapelusznictwo (wyroby z łyka osikowego), kowalstwo artystyczne, stolarstwo, kamieniarstwo, piekarnictwo i wiele innych.

Poziom rozwoju przedsiębiorczości określany przez liczbę podmiotów gospodarczych na obszarze LGD PPJ niestety nie zaspokaja potrzeb społeczności lokalnej. Niewystarczający rozwój przedsiębiorczości to problem, który związany jest z brakiem warunków sprzyjających pozyskiwaniu nowych przedsiębiorców i rozwoju już istniejących przedsiębiorstw. Dotyka on głównie lokalne firmy, mieszkańców, rolników, właścicieli gospodarstw agroturystycznych i potencjalnych inwestorów. Rozwój przedsiębiorczości ściśle wiąże się z sytuacją na rynku pracy i jest po części formą łagodzenia skutków bezrobocia. Ale znaczący wpływ na ten rozwój ma także kapitał społeczny mieszkańców.

Mając na uwadze pobudzenie przedsiębiorczości należałoby rozpocząć od przygotowania odpowiedniej, atrakcyjnej i zintegrowanej oferty dla potencjalnych przedsiębiorców. Warto też spojrzeć na istniejących przedsiębiorców – być może oni także potrzebują wsparcia – można by zorganizować spotkanie dyskusyjne na ten temat i stworzyć program wsparcia i współpracy uwzględniający kierunki rozwoju obszaru. I wreszcie podjąć działania informacyjne i edukacyjne skierowane do społeczności lokalnej jako całości, których celem byłoby budowanie kapitału społecznego i kompetencyjnego. Natomiast spotkania informacyjno-edukacyjne wąsko tematyczne można by kierować do zainteresowanych mieszkańców zamierzających podjąć działalność gospodarczą. Do udziału w tych spotkaniach można zapraszać lokalnych biznesmenów, wskazując na przykłady dobrych praktyk. Jednak, podstawą kwestią jest sprawna obsługa administracyjna potencjalnego inwestora.

3.4.3. Rolnictwo i rynek rolny

Tradycje rolnicze są mocno zakorzenione na obszarze PPJ. Występują tutaj duże obszary rolnicze, w szczególności w gminach Przyrów, Lelów i Niegowa. Mimo, iż dostęp do środków finansowych UE, w tym na innowacje rolnicze jest ograniczony i utrudniony proceduralnie, to dzięki tym środkom wsparcia przeznaczonym na rozwój rolnictwa (m.in. dopłaty bezpośrednie) zmienia się jurajska wieś. Stosowane są innowacje w rolnictwie, m.in. nowe technologie upraw, zmienia się kierunek produkcji na ekologiczną, powstają nowoczesne parki maszyn. Wzrasta także estetyka otoczenia gospodarstw rolnych. Dostrzega się większą liczbę pasiek. Należy także zauważyć, że zwiększa się umiejętność aplikowania rolników o środki wsparcia działalności rolniczej i przedsięwzięć opartych na

rolnictwie (m.in. działalności agroturystycznej). W latach 2007-2013, w ramach wdrażania LSR aż 14 beneficjentów-rolników sięgnęło poprzez PPJ po środki unijne na działalność pozarolniczą. Mieszkańcy obszaru PPJ dostrzegają niską pozycję ekonomiczną rolnictwa, wiążąc ten problem z niską jakością gleb rolniczych, z przewagą małych obszarowo gospodarstw, niską techniką rolniczą (przestarzałe maszyny rolnicze), niską kulturą rolą i tradycyjnymi technologiami produkcji oraz zaawansowanym wiekiem i stosunkowo niskim poziomem wykształcenia właścicieli gospodarstw. **Rolnicy są specyficzną grupą defaworyzowaną**, która wymaga pomocy wieloaspektowej. Kierowane do rolników programy edukacyjne, zwiększające ich świadomość skierowaną na podnoszenie kultury rolnej, ekologię i innowację nie cieszą się zainteresowaniem bądź nie są dostosowane do ich oczekiwań. Zarówno rolnicy jak i ich rodziny są wykluczeni ze względu na usytuowanie na rynku pracy. Rolnicy są grupą wyjątkowo niemobilną, a w związku z tym bez możliwości zmian i dostosowania się do zmieniającej się sytuacji. Ich problem wiąże się ściśle z omawianymi problemami demograficznymi, rynkiem pracy, a także aktywizacją i integracją społeczną.

Propozycją częściowego złagodzenia problemu mogą być następujące działania: (a) biorąc pod uwagę niski poziom współpracy, a równocześnie problemy ze zbytem produktów rolnych, należałoby zacząć od organizacji grup producentów; (b) tworzyć gospodarstwa towarowe, co oznacza m.in. powiększanie obszaru gospodarstw – można to zrobić poprzez łączenie małych gospodarstw np. w formę spółdzielni, lub powiększać gospodarstwa m.in. poprzez dzierżawę; wprowadzać inny kierunek produkcji, np. ekologiczny, lub uprawy roślin energetycznych i produkcję biogazu, etc.; (d) zastanowić się nad wspólną inwestycją w utworzenie zakładu przetwórstwa produktów rolnych. Wszystkie te propozycje powinny być poprzedzone precyzyjną informacją, edukacją, pomocą doradczą i organizacyjną, a także wsparciem finansowym.

Obszar Północnej Jury obejmuje tereny o niekorzystnych warunkach gospodarowania. Niska jakość gleb jest jednym z czynników wpływających niekorzystnie na problem związany z niską pozycją ekonomiczną rolników z obszaru objętego LSR, co zostało również wyraźnie wyartykułowane przez uczestników warsztatów szkoleniowych i uwzględnione w *rozdziale 3.4.3. Rolnictwo i rynek pracy*. Propozycją częściowego złagodzenia problemu mogłoby być wprowadzenie innego kierunku produkcji, np. ekologicznego, lub upraw roślin energetycznych i produkcja biogazu, etc. bądź wspólna inwestycja w utworzenie zakładu przetwórstwa produktów rolnych.

3.4.4. Usługi

Na obszarze PPJ prowadzona jest różnorodna działalność usługowa. Spośród zarejestrowanych w systemie REGON na dzień 31.12.2013 r. 6522 podmiotów gospodarczych, podmioty prowadzące działalność w zakresie handlu i naprawy pojazdów samochodowych stanowią 31%, podmioty z sektora przemysłu 20%, budownictwo 12%, transport i gospodarka magazynowa 7%.

W ramach wdrażania LSR w latach 2007-2013, 17 beneficjentów spośród 65 wnioskodawców działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” sięgnęło po środki unijne na łączną kwotę 2 088 144,00 zł. W wyniku tego na obszarze PPJ powstało 35 miejsc pracy. Aż 14 spośród 17 beneficjentów rozwinęło swoją działalność gospodarczą. Należy również podkreślić, że zainteresowanie aplikowaniem o środki było znaczne, bo aż 65 wnioskodawców złożyło wnioski aplikacyjne, a ze względu na ograniczony budżet w LSR tylko 17 otrzymało środki finansowe. Potencjalni wnioskodawcy reprezentowali odmienne branże gospodarcze, co więcej, rozwijanie czy zakładanie działalności gospodarczej na lokalnym rynku było dyktowane wcześniejszym rozeznaniem rynku, nisz rynkowych, popytu na dany rodzaj usług, a także globalnych czynników ekonomicznych.

3.4.5. Produkty lokalne

Obszar PPJ jest charakterystyczny i spójny pod względem dużej liczby produktów lokalnych, z którymi utożsamiają się mieszkańcy. Aż 21 produktów lokalnych, takich jak m.in. złotopotocki pstrąg z rusztu, ciulim i czulent lełowski, chleb tatarczuch, żareckie obwarzanki i wiele innych, jest wpisanych na listę produktów tradycyjnych MRiRW, bądź certyfikowanych przez Zarząd Częstochowskiej Organizacji Turystycznej. Certyfikowanych jest także 25 produktów turystycznych m.in. Ścieżka Geologiczna w Krainie Białych Skał – od Gór Towarnych do Zielonej Góry, Szlak Kultury Żydowskiej, Szlak Edukacyjnych Zagród Agroturystycznych, rekreacyjne zagospodarowanie terenów nad rzeką Wartą w miejscowości Mstów i 8 pamiątek turystycznych, m.in. czekolada z Leśniowa, artystyczne wyroby z łyka osikowego z „Osikowej Doliny”. Poza tym na obszarze występuje wiele produktów lokalnych niecertyfikowanych. Wzrasta zainteresowanie dobrej jakości produktem lokalnym. Z jednej strony obserwuje się wielość wysokiej jakości produktów lokalnych, z drugiej zaś mało

efektywne zaangażowanie lokalnych liderów gospodarczych w wytwarzanie i promowanie produktów lokalnych. Produkty lokalne niewątpliwie wspierają lokalną gospodarkę, są atutem uwzględnianym przy ofertach turystycznych. Tradycje lokalne i kuchnia, które niejednokrotnie przekładają się na produkty lokalne, turystyka wiejska, lokowanie przedsiębiorstw na obszarach wiejskich, swoista moda na osiedlanie się na wsi – to jedne z głównych czynników wpływających na wzrastające zainteresowanie wsią. Bogactwo produktów lokalnych obszaru PPJ, ich zróżnicowanie i wysoka jakość wymagają systematycznych działań, głównie działań promocyjnych i komercyjnych, gdyż stanowią one ważny element zrównoważonego rozwoju.

3.5. Ludność i rynek pracy

3.5.1. Podstawowe dane demograficzne w ujęciu dynamicznym

Kolejnym zidentyfikowanym problemem na obszarze PPJ są niekorzystne zmiany demograficzne – **starzenie się społeczeństwa i migracje młodych ludzi** poza obszar LGD. Chociaż rozkład struktury wiekowej ludności zamieszkującej obszar PPJ (stan na 31.12.2013 r.) zachowuje dobre proporcje, to jednak zauważalna jest tendencja dynamicznego wzrostu liczby seniorów w ogóle populacji w stosunku do danych z 31.12.2007 r. Dalszy tak dynamiczny udział seniorów w ogólnej populacji może mieć niekorzystne konsekwencje gospodarcze. Wyraźnym zmianom ulegną relacje ludności znajdującej się w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Mimo wprowadzanych rozwiązań dotyczących polityki prorodzinnej, m.in. karta dużej rodziny, wydłużony urlop macierzyński wyraźnie zauważalny, w porównaniu do danych GUS z 31.12.2006, jest spadek dzietności, w tym liczby osób w grupach wiekowych: do 15 lat o 4,8%, 16-19 lat o 17,1% i 20-24 o 9,5%. Równie silnie utrzymuje się tendencja wzrostowa, co do liczebności grupy wiekowej 55-64, gdzie zauważono wzrost aż o 25%.

Zmiany w strukturze demograficznej mogą niekorzystnie oddziaływać na dynamikę gospodarczą i konkurencyjność. W przypadku obszaru LGD PPJ problemy te dotyczą szczególnie dwu grup: młodych, wykształconych osób, które pozostają bez pracy i często migrują poza obszar oraz osób starszych – emerytów, którzy po wyjeździe młodych pozostają bez rodzinnej opieki, a niski stopień aktywizacji społecznej nie poprawia sytuacji. Istotnym problemem jest mała aktywność społeczna i niski poziom integracji i współpracy społeczności lokalnej. Problem ten dotyka prawie wszystkich mieszkańców, ale w szczególności dwu grup: (a) ludzi młodych, których integracją jest komputer, jako narzędzie dyskusji na portalach społecznościowych; (b) osób starszych, którzy pozostają w domach – mimo, że mają potrzebę kontaktu z innymi – ale mają trudności z dostaniem się do miejsca spotkań lub oferta nie jest dostosowana do ich oczekiwań. Ludzie starsi często czują się wykluczeni cyfrowo, przy obecnie galopującym postępie techniki nie radzą sobie z informatyzacją i digitalizacją wielu obszarów życia. Aktywizacja społeczna nie jest jednorazowym aktem, lecz procesem, który wymaga czasu, stosowania wielu bodźców motywujących do podjęcia działań. Niezbędne są więc działania systemowe, zaplanowane w taki sposób, by angażowały wiele grup społecznych, pozwalały na realizację ich potrzeb, a równocześnie realizowały ważne zadania społeczne, czy kulturalne.

Jeśli chodzi o poziom wykształcenia, to trudno się tu odnieść do twardych danych, gdyż ostatnie dane o poziomie wykształcenia mieszkańców gmin wiejskich, miejskich i miejsko-wiejskich (NTS-5) pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) przeprowadzonego w 2002 roku. Według dostępnych danych obszar PPJ charakteryzuje niski poziom wykształcenia ogólnego (42% mieszkańców posiada wykształcenie podstawowe lub nieukończone podstawowe). Empirycznie możemy jednak stwierdzić, że poziom wykształcenia w ostatniej dekadzie zdecydowanie wzrósł, sami uczestnicy konsultacji wskazywali na to, a także zaznaczali, że mimo licznych programów edukacyjnych kierowanych do lokalnej społeczności oferta edukacyjna jest niedostosowana do potrzeb społeczności lokalnych lub lokalnego rynku pracy. Jak się wydaje podłożem negatywnych zjawisk demograficznych na obszarze LGD jest mała chłonność rynku pracy, która zmusza do migracji zarobkowych, a migracje te wpływają bezpośrednio na starzenie się wsi. Problemy demograficzne są zazwyczaj długotrwałe i zawsze są trudne do rozwiązania. Podejmując działania zmierzające do zahamowania tych zjawisk, w odniesieniu do osób starszych można by zacząć od oferty aktywizacji społecznej, np. rekreacyjnej. W odniesieniu do ludzi młodych – zmiany powinny być związane przede wszystkim z rynkiem pracy.

3.5.2. Grupy ekonomiczne ludności

Proporcja grup ekonomicznych ludności obszaru PPJ jest dobra (tabela 3.5). Zauważyć można znaczny udział osób w wieku produkcyjnym w stosunku do ogólnej liczby ludności (63%). Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat. Regres w rozwoju liczebnym mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i wzrost liczby ludności w wieku

poprodukcyjnym zmienia radykalnie obciążenia demograficzne ludności w wieku produkcyjnym. Ludność w wieku produkcyjnym odgrywa ważną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym, określa wielkość potencjalnych zasobów pracy, a te z kolei rozmiary zatrudnienia.

Mimo, że obecny udział osób w wieku produkcyjnym jest wysoce zadowalający, należy zwrócić uwagę, że tendencja ta nie będzie się utrzymywać wobec stagnacji w grupie przedprodukcyjnej. Co więcej, w przyszłości obciążenia, które będą związane z rosnącą grupą poprodukcyjną będą trudne do udźwignięcia przez malejącą grupę w wieku produkcyjnym.

Tabela 3.5. Struktura ludności na obszarze LGD „Partnerstwo Północnej Jury” według grup ekonomicznych

Gminy	Grupy ekonomiczne / wiek			Ogółem liczba ludności
	Przed-produkcyjny	Produkcyjny	Po-produkcyjny	
	Liczba osób			
Janów	1 085	3 828	1 080	5 993
Koziegłowy	2 444	8 922	3 004	14 370
Lelów	803	3 100	1 085	4 988
Mstów	2 056	6 885	1 784	10 725
Niegowa	1 115	3 582	1 006	5 703
Olsztyn	1 437	4 645	1 201	7 283
Poraj	1 761	6 805	2 416	10 982
Przyrów	595	2 466	817	3 878
Żarki	1 588	5 224	1 565	8 377
Razem:liczba	12 884	45 457	13 958	72 299
%	18,0	63,0	19,0	100,0
Liczba ludności w 2007	13 860	44 464	12 712	71 036
Zmiana +/- %	-7,0	+2,0	+10,0	+2,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, stan na 31.12.2013.

obszaru PPJ w podejmowaniu przedsięwzięć współfinansowanych ze środków UE wciąż są znaczne deficyty nowych miejsc pracy tworzonych w ramach realizacji projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych. Bezrobocie na obszarze PPJ kształtuje się na poziomie 11,1% (tabela 3.6). Największy udział w grupie zarejestrowanych bezrobotnych stanowią: kobiety (47,2%), osoby 50+ (23,7%), młodzież do 25 lat (15,8%), osoby niepełnosprawne (5,1%). Aż 31,1% ogółu bezrobotnych to osoby bez kwalifikacji, a 21,9% osoby bez doświadczenia zawodowego. Równie niepokojące to, że prawie 80% stanowią osoby bez prawa do zasiłku.

Problem bezrobocia niesie ze sobą skutki ekonomiczne i społeczne. Wspólnym mianownikiem tych rezultatów są obciążenia budżetowe państwa w postaci wypłacanych zasiłków. Związana z brakiem pracy bieda, a nierzadko ubóstwo, zmusza do sięgania po pomoc społeczną. Na obszarze PPJ 6,4% ogólnej populacji stanowią osoby korzystające z opieki społecznej. W stosunku do 2007 r. odnotowany został tu ponad 30% wzrost tej grupy osób. Wśród osób korzystających z opieki społecznej należy wymienić te, które stanowią największy odsetek, np. długotrwale chorzy, z problemami alkoholowymi, bezdomni, po opuszczeniu zakładu karnego, bezradni życiowo, bezrobotni (51%), osoby niepełnosprawne (16,8%), rodziny wielodzietne (3,8%), samotne matki (3,1%).

Problem dostępu do rynku pracy i jego konsekwencje dotyczą w równym stopniu wszystkie kategorie osób w wieku produkcyjnym. Są wśród nich zarówno młodzi ludzie, tuż po zakończeniu edukacji szkolnej, jak i osoby w wieku 50+, które z różnych przyczyn utraciły pracę, młode matki, które po urodzeniu dziecka chcą powrócić na rynek pracy, czy osoby na wcześniejszej emeryturze, ale chcące nadal pracować. Są także osoby bez kwalifikacji czy doświadczenia zawodowego, czy też osoby, które chciałyby **rozpocząć** bądź **rozwinąć** działalność gospodarczą, celem tworzenia i przede wszystkim utrzymania miejsc pracy na trudnym, lokalnym rynku pracy.

3.5.3. Zatrudnienie i bezrobocie

Liczba ludności na obszarze PPJ w wieku produkcyjnym według rejestru REGON z roku 2013 w stosunku do roku 2007 jest nieznacznie większa (wzrost o 2%), natomiast zdecydowanie wzrosła liczba pracujących ogółem (wzrost o 20%). Największa liczba osób zatrudnionych jest w sektorze: (a) przemysł i budownictwo (41%), (b) pozostałe usługi (37%), (c) handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (17%). W sektorach rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo zatrudnionych jest tylko 0,5%, w sektorze działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości 0,2%.

Na obszarze LGD „Partnerstwo Północnej Jury” **najważniejszym** zidentyfikowanym problemem przez społeczność lokalną w trakcie spotkań konsultacyjnych jest dostęp do rynku pracy. Mimo aktywności szeroko pojętych elit gospodarczych i społecznych

Tabela 3.6. Bezrobocie na obszarze LGD „Partnerstwo Północnej Jury” (według rejestru PUP)

Wyszczególnienie	Ogółem obszar LGD PPJ				Zmiany w stosunku do roku 2007 (+/- %)
	2013		2007		
	Razem	%	Razem	%	
Ludność w wieku produkcyjnym	45 457	62,9*	44 464	60,7	2,2
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem	5 058	100,0	3 587	100,0	19,1
w tym: kobiety	1 948	47,2	1 851	51,6	5,2
osoby 50+	980	23,7	727	20,2	7,4
młodzież do 25 lat	653	15,8	804	22,4	-18,8
osoby niepełnosprawne	211	5,1	119	3,3	56,4
osoby bez kwalifikacji zawodowych	1 282	31,1	1 235	34,4	3,7
osoby bez doświadczenia zawodowego	902	17,8	1 958	54,6	-46,1
osoby bez prawa do zasiłku	3 297	65,2	2 981	83,1	9,1
Bezrobotni zarejestrowani w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym	5 058	11,1**	3587	19,1**	8,0
Liczba osób w wieku produkcyjnym w województwie śląskim	2 934 496	100,0	x		
Bezrobotni w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym w województwie śląskim	208 296	7,1			

* % ludności w wieku produkcyjnym w stosunku do liczby ludności ogółem na obszarze PPJ, tj. 72 299 osób;

** średni procent bezrobotnych zarejestrowanych w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym dla 9 gmin), dane z GUS, stan na 31.12.2013 r.

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy z Myszkowa i Częstochowy, stan 31.12.2014 r., Statystyczne Vademecum Samorządowca, GUS - stan na 31.12.2013 r.

Ludność obszaru PPJ posiada **unikalne zawody rzemieślnicze i kompetencje** do prowadzenia przedsięwzięć gospodarczych, w tym turystycznych. Możliwości tworzenia miejsc pracy sprzyja również odpowiednie wykorzystanie Internetu. Z drugiej strony mentalność potencjalnych przedsiębiorców, obawy i niechęć tworzenia miejsc pracy najmniejszej, a także hermetyczność społeczności lokalnej (tzw. zamknięcie na osoby z zewnątrz) nie sprzyja rozwojowi lokalnego rynku pracy. Wciąż jeszcze brak wystarczających możliwości rozwijania zainteresowań i talentów, niedostatek edukacji obywatelskiej, brak następców (mała dzietność, migracje, atrakcyjność innych rynków pracy), a także brak inspiracji rozwojowych. Z uwagi na źródła problemów związanych z rynkiem pracy, wydaje się, iż próby rozwiązania tego problemu powinny iść przede wszystkim w dwu kierunkach: (a) opracowania i wdrażania projektów edukacyjnych, celem których powinno być podnoszenie kompetencji zawodowych (dostosowanych do potrzeb rynku pracy) oraz doskonalenie umiejętności poruszania się na rynku pracy; (b) opracowania i wdrażania projektów wspierających tworzenie nowych miejsc pracy dla wykwalifikowanych i kompetentnych pracowników. Ponadto istotnym wydaje się trzeci, uzupełniający kierunek rozwiązywania problemu, a mianowicie: (c) stworzenie stałego systemu usług doradczych, dostępnych zarówno dla zatrudnionych już pracowników, jak i ich pracodawców, a których celem byłoby rozwiązywanie bieżących problemów, etycznego postępowania i budowania kultury pracy.

3.5.4. Grupy defaworyzowane

W oparciu o informacje pozyskane od uczestników spotkań konsultacyjnych, reprezentujących wszystkie sektory, w tym także pracowników gminnych ośrodków pomocy społecznej, a dodatkowo przy wsparciu pracowników Urzędu Pracy w Myszkowie i Częstochowie i udostępnieniu danych liczbowych określone zostały w sposób szeroki, dla całego obszaru PPJ, **grupy defaworyzowane** (tabela 3.7), do których podejmowane działania powinny być skierowane w pierwszej kolejności.

1. W przypadku najważniejszego, zdefiniowanego problemu dotyczącego **bezrobocia**: są to bezrobotni, osoby 50+ pozostające bez zatrudnienia, matki chcące powrócić na rynek pracy, młodzież, która kończy edukację i poszukuje pracy, osoby niepełnosprawne, osoby bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego, osoby, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą, ale brakuje im środków finansowych oraz informacji o dotacjach i innych źródłach finansowania działalności gospodarczej, wiedzy o sposobie założenia i prowadzenia działalności gospodarczej,

2. W przypadku problemu dotyczącego aktywizacji i integracji społecznej są to: organizacje pozarządowe, nieaktywne, borykające się z brakiem środków finansowych, a także brakiem wsparcia merytorycznego w zakresie prowadzonej działalności. Grupy, których dotyczy problem małej aktywności społecznej i niskiego poziomu integracji i współpracy to generalnie wszystkie grupy społeczności lokalnej: dzieci i młodzież, seniorzy, osoby wieku produkcyjnym (głównie w wieku 20-50 lat), bezrobotni, grupy formalne i nieformalne.
3. W przypadku problemu dotyczącego rozwoju przedsiębiorczości: przedsiębiorcy oraz osoby chcące założyć działalność gospodarczą wymagające wsparcia finansowego i merytorycznego,
4. W przypadku problemów społecznych: wykluczeni cyfrowo (głównie osoby starsze), rolnicy (niska pozycja ekonomiczna rolnictwa i mała mobilność zawodowa)

Tabela 3.7. Grupy defaworyzowane na obszarze LGD „Partnerstwo Północnej Jury”

Rodzaje grup defaworyzowanych	Przyczyna defaworyzacji	Razem liczba defaworyzowanych	Zmiany w stosunku do 2007 (+/- liczba/%)	
Razem liczba osób defaworyzowanych na obszarze LGD PPJ		15 245	16 047	-9,5
Bezrobotni	Brak pracy	4 125	3 587	+15,0
Osoby 50+ pozostające bez pracy	Brak pracy	980	727	+34,8
Osoby 50+	Bez kompetencji komputerowych, samotność, brak aktywności społecznej, fizycznej, osoby wymagające opieki całodziennej;	ok. 1000*	b.d.	b.d.
Kobiety, które po urodzeniu dziecka nie podjęły pracy	Brak pracy	351	b.d	
Młodzież do 25 lat, bez pracy	Brak pracy	653	804	-18,8
Osoby niepełnosprawne bez pracy	Brak pracy	211	1235	77,3
Osoby bez kwalifikacji zawodowych	Brak pracy, brak kwalifikacji zawodowych	1 282	1235	3,8
Osoby bez doświadczenia zawodowego	Brak pracy	902	1958	-53,9
Organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne)	Brak aktywności, brak środków finansowych na działalność, brak wsparcia merytorycznego w zakresie prowadzonej działalności	219	164	33,5
Przedsiębiorcy	Brak środków zewnętrznych na rozwój firmy, brak informacji o środkach zewnętrznych;	6 522	5799	12,5
Osoby, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą, aby rozwiązać problem bezrobocia, ale brakuje im środków finansowych, informacji o dotacjach, wiedzy o sposobie założeniu i prowadzeniu działalności gospodarczej	Bezrobocie, brak środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, brak informacji o zewnętrznych źródłach finansowania;	ok. 800*	b.d.	b.d.
Rolnicy	Niska pozycja ekonomiczna i mała mobilność zawodowa rolników	ok.2800*	b.d	b.d.

Źródło: Roczniki powiatowe, 2014, GUS, PUP w Myszkowie i Częstochowie, *dane szacunkowe LGD PPJ

Na zmiany, jakie zaszły w stosunku do 2007 r. jeśli chodzi o wzrost liczby bezrobotnych (14,99%), liczby osób 50+ pozostających bez pracy (34,80%), osób niepełnosprawnych pozostających bez pracy (77,31%), czy osób bez kwalifikacji zawodowych (3,8%), wyraźnie wskazują dane tabeli 3.8. Mimo, że nie jest widoczna tendencja wzrostowa w stosunku do młodzieży w wieku do 25 lat pozostającej bez pracy i osób bez doświadczenia zawodowego, należy wziąć pod uwagę wysokie saldo migracji zarobkowych w tych grupach, co jest efektem braku polityki zatrudnienia w odniesieniu do młodych, wykształconych obywateli Polski.

Uczestnicy spotkań konsultacyjnych wskazali na zbyt małą liczbę działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu i defaworyzacji ze względu na rynek pracy. Mimo, iż są podejmowane działania łagodzące, w postaci chociażby organizacji prac interwencyjnych przez samorządy lokalne, to zauważa się także bierność dużej części społeczności lokalnej spowodowaną m.in. sporą dozą krytyki rozpoczynanych inicjatyw. Wśród niesprzyjających czynników należy także wymienić: niedostosowanie profilu kształcenia do potrzeb rynku pracy,

brak fachowców, niewystarczające i niedostosowane szkolnictwo zawodowe do potrzeb rynku pracy. Brak mentoringu, opartego na partnerskiej relacji mistrza i ucznia, na inspiracji, stymulacji do działania i autorytecie, pozwalającego na rozwój aspiracji i świadomy wybór celu i sposobu jego realizacji.

Rozwiązując problemy związane z rynkiem pracy, należy pamiętać o dostępnych zewnętrznych środkach finansowych (m. in. z EFS) na rozwój kompetencji potencjału społecznego i usług społecznych m.in. przez: nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego poprzez staże i praktyki finansowane ze środków unijnych; wsparcie pracodawców polegające na subsydiowaniu kosztów zatrudnienia osób bezrobotnych (m.in. środki EFS); opracowanie i wdrażanie programów na rzecz wzmocnienia potencjału społecznego i zawodowego lokalnej społeczności uwzględniające specyfikę terytorium i zamieszkujących ją społeczności z uwzględnieniem działań opartych o samopomoc i wolontariat; środowiskowych, prozatrudnieniowych (np. środki EFS); rozwój usług społecznych, m.in. placówki wsparcia dziennego, wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej, asystentura rodzinna, rozwój usług mieszkalnictwa wspieranego, rozwój usług opiekuńczych oraz innych podobnych (np. środki EFS).

3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru działania PPJ

Jak już wspomniano wyżej, ważnym problemem obszaru PPJ jest mała aktywność społeczna i niski poziom integracji i współpracy społeczności lokalnej. Generalnie **zwiększa się** lokalny kapitał społeczny i intelektualny oraz świadomość mieszkańców bycia „wartością lokalną”, liderem i autorytetem dla innych. Dzięki społecznej inicjatywie, utworzone zostało Stowarzyszenie PPJ, czego efektem jest m.in. sprawne zarządzanie rozwojem lokalnym i włączenie do współpracy lokalnych liderów. PPJ odgrywa znaczącą rolę w koordynowaniu działań partnerskich (m.in. w zakresie zrównoważonego rozwoju, przedsiębiorczości, turystyki, rynku pracy, edukacji). Członkowie władz PPJ i pracownicy biura są **doskonale przygotowani** do zarządzania rozwojem lokalnym, posiadają dużą wiedzę i doświadczenie w prowadzeniu przedsięwzięć współfinansowanych ze środków UE, chęć pomocy i współpracy. Są jeszcze dostrzegalne pewne niedostatki w koordynacji działań promocyjnych obszaru czy w procesach transmisji informacji, głównie w pozyskiwaniu informacji zwrotnej od potencjalnych beneficjentów, które wymagają wzmocnienia. Zauważalne jest także **duże zainteresowanie społeczności lokalnej w podejmowaniu przedsięwzięć kierowanych przez PPJ**, choć jeszcze brak u części społeczności lokalnej świadomości jak ważne jest planowanie i pozyskiwanie wsparcia na realizację przedsięwzięć. Społeczność lokalna ma szeroką wiedzę z zakresu problematyki społecznej i wiedzę związaną z działalnością PPJ, mimo, że powszechna jest pasywna i krytyczna postawa dorosłych wobec inicjatyw społecznych. Pomimo niepełnej współpracy w podejmowaniu działań aktywizujących społeczność lokalnej, a także unikaniu odpowiedzialności, zwiększa się sukcesywnie tendencja do podejmowania aktywności społecznych.

Na obszarze PPJ występują **liczne organizacje pozarządowe** (formalne i nieformalne) włączające się we współpracę (m.in. KGW, OSP, LKS, parafie, rady sołeckie). Zwiększa się także świadomość korzyści płynących ze współpracy NGO i mieszkańców. Mierzac poziom aktywności społecznej przez liczbę organizacji pozarządowych (219) można stwierdzić, że jest on duży, ale faktycznie ta aktywność jest niska. Równie **niski jest poziom usług społecznych i wolontariatu**, czy **mała liczba podmiotów ekonomii społecznej** (tylko dwie spółdzielnie na obszarze PPJ). Zauważa się także znaczną aktywność gminnych instytucji kultury i oświaty (GOK) w organizacji imprez i prowadzeniu programów, a z drugiej strony niskie poczucie odpowiedzialności za podejmowane zobowiązania, np. zobowiązanie współpracy. Mieszkańcy mają **poczucie więzi** i identyfikują się z obszarem PPJ, chociaż **brakuje platformy dialogu** skupiającej przedstawicieli wszystkich grup społeczności lokalnej, zaangażowanie społeczności lokalnej w działania podejmowane przez różne instytucje społeczne i animatorów działań społecznych wciąż jest małe. Ciągłe jeszcze nie są powszechne postawy obywatelskie społeczności lokalnej, chociaż dostrzega się zaangażowanie lokalnych liderów, którego efektem jest m.in. wysoka świadomość społeczna odnośnie aktywnego współdziałania dla dobra wspólnego.

Zagrożeniem dla rozwoju aktywności społecznej jest także: zmiana mentalności w komunikowaniu się między ludźmi (Internet, portale społecznościowe, terminy obcojęzyczne), utrata zaufania społeczności lokalnych do organów władzy (nieliczenie się władzy z opiniami społecznymi, mało pozytywnych przykładów i tradycji politycznych), utrata autorytetów. Bariereą stanowi także niewłaściwa działalność mass mediów – brak lub przekłamanie w informacji, brak odpowiedzialności w interpretacji przekazywanych informacji, a także niestabilność polityczna i gospodarcza w Polsce – w tym zmiany w polityce wobec obszarów wiejskich.

Lokalna społeczność posiada doświadczenie, umiejętności i wiedzę zdobytą przy realizacji projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, jednak widoczne są częste postawy materialnego, konsumpcyjnego podejścia do podejmowanych działań (działania wyłącznie dla siebie). Mimo pewnych ograniczeń

w postaci procedur i wymogów formalnych niewątpliwie szansą na rozwój inicjatyw społecznych i lokalnych na obszarach wiejskich jest dostępność zewnętrznych środków finansowych, rozwój i zwiększenie dostępu do technologii informatycznych.

Grupy, których dotyka problem małej aktywności społecznej i niskiego poziomu integracji i współpracy to generalnie wszystkie grupy społeczności lokalnej: dzieci i młodzież, seniorzy, osoby wieku produkcyjnym (głównie w wieku 20-50 lat), bezrobotni, grupy formalne i nieformalne. Wyzwaniem staje się podjęcie działań zmierzających do kształtowania świadomości bycia członkiem społeczności lokalnej, kształtowania postaw obywatelskich, prospołecznych, wskazywanie możliwości samorealizacji się w środowisku lokalnym, motywowanie i angażowanie do pracy w grupie, edukacja w zakresie umiejętności współpracy (szkoła liderów). Niezbędne są więc działania systemowe, zaplanowane w taki sposób, by angażowały wiele grup społecznych, pozwalały na realizację ich potrzeb, a równocześnie realizowały ważne zadania społeczne, czy kulturalne. **Przykładowymi rozwiązaniami** mogą być: promowanie wolontariatu; zwiększenie otwartych imprez plenerowych i integracyjnych; spotkania i warsztaty z interesującymi ludźmi spoza obszaru LGD (lub gminy); pielęgnacja tradycji, lokalnych obrzędów; zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych; wypromowanie mody na aktywność społeczną, wzajemne motywowanie się do podejmowania inicjatyw społecznych (np. w obrębie ulicy, osiedla); wykorzystanie istniejącej infrastruktury społecznej (świetlice, biblioteki, ośrodka kultury, OSP, obiekty sportowe) do integracji międzypokoleniowej.

*Nigdy nie jest idealnie,
ale prawdopodobnie na tym właśnie polega perfekcja.*

IGNOTUS

4. ANALIZA SWOT – OCENA POTENCJAŁU I BARIER ROZWOJU

4.1. Uwarunkowania rozwoju

Analiza SWOT jest podstawą do wyznaczania celów rozwojowych – ogólnych i szczegółowych, do określania przedsięwzięć zmierzających do osiągnięcia tych celów, do określania harmonogramu działań oraz zasad zarządzania strategią. Podstawą przeprowadzenia analizy SWOT dla obszaru PPJ była wykonana wcześniej diagnoza obszaru, która z kolei została wykonana w oparciu o dostępne dokumenty, przeprowadzone badania terenowe na obszarze LGD „Partnerstwo Północnej Jury”, spotkania informacyjne i warsztatowe, oraz dyskusje z lokalnymi elitami, w tym z przedstawicielami samorządów lokalnych i społeczności lokalnej.

Zgodnie z zasadami analizy SWOT zidentyfikowane czynniki warunkujące rozwój obszaru LGD ujęto w czterech grupach – atuty, słabe strony, szanse i zagrożenia oraz pogrupowano w odniesieniu do czterech obszarów rozwojowych PPJ, a mianowicie: (1) potencjału związanego z lokalizacją, (2) kapitału intelektualnego i społecznego, (3) potencjału związanego z infrastrukturą, oraz (4) potencjału gospodarczego i rynku pracy. O wyodrębnieniu tych czterech obszarów rozwojowych zdecydowała wyraźna zbieżność znaczących dla rozwoju argumentów, zidentyfikowanych w wyniku analizy, a także odniesienie do innych dokumentów strategicznych. W przypadku *potencjału związanego z lokalizacją* zgromadzono argumenty dotyczące głównie walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego oraz dostępności komunikacyjnej. W obszarze *kapitału intelektualnego i społecznego* zgromadzono argumenty dotyczące potencjału intelektualnego LGD – sprzyjającego rozwojowi i będącego swoistą platformą dialogu społecznego i partnerskiego zarządzania, natomiast w odniesieniu do *kapitału społecznego* zgrupowano argumenty odnoszące się do rozwoju społecznego. Obszar *infrastruktura* wyodrębniono z uwagi na znaczące argumenty odnoszące się do infrastruktury technicznej, społecznej i turystycznej, będących podstawą każdego rozwoju społecznego i gospodarczego. I wreszcie w obszarze *gospodarka i rynek pracy* zgromadzone zostały argumenty związane z zasobami o znaczeniu gospodarczym, wpływające na rozwój gospodarczy i kształtowanie rynku pracy.

4.2. Analiza SWOT – odniesienie do diagnozy obszaru

Układ czynników w tabeli prezentującej analizę SWOT został skonstruowany w sposób pozwalający na dokonanie oceny szacunkowej znaczenia poszczególnych czynników w rozwoju lokalnym. A zatem, dokonując oceny, poszczególnym czynnikom pozytywnym przeciwstawiono czynniki negatywne, co sprawia, iż ocena szacunkowa jest bliższa rzeczywistości. Inaczej mówiąc, nie dokonywano oceny odrębnie poszczególnych czynników, lecz **czynniki pozytywne oceniano w porównaniu do negatywnych** (jeśli w danym zakresie takie występowały) i odwrotnie czynniki negatywne oceniano w porównaniu do pozytywnych. Analiza SWOT była bowiem podstawą do określenia problemów i sformułowania celów.

Takie podejście do analizy SWOT sprawia, iż jest ona bardziej rzetelna i pozwala na prawidłowe wnioskowanie odnośnie połączenia znaczących zasobów wewnętrznych obszaru LGD i możliwości istniejących w otoczeniu, by móc w sposób prawidłowy określić cele rozwoju i w sposób w miarę bezproblemowy realizować wdrażanie LSR. Również oszacowanie punktowe znaczenia czynników negatywnych w rozwoju (słabych stron i zagrożeń) w sposób bardziej jasny uświadamia nam na co mamy zwracać uwagę, by w porę zapobiec problemom. **A więc jest to podejście proaktywne, a nie reaktywne.** Podejście proaktywne charakteryzuje się tym, że identyfikując i oszacowując siłę oddziaływania słabych stron i zagrożeń oraz mając świadomość ich istnienia, możemy w porę zaplanować ich usuwanie lub zmniejszanie negatywnego oddziaływania na rozwój. Natomiast cechą charakterystyczną podejścia reaktywnego jest reakcja na zaistniałą sytuację, a więc podejmowanie decyzji w momencie kiedy skutki negatywnego oddziaływania na rozwój są już znaczące i trudne do usunięcia.

Z uwagi na ograniczoną objętość LSR, wstępna analiza SWOT, w której poszczególne czynniki zostały oszacowane w skali trzystopniowej, znajduje się w dokumentacji towarzyszącej budowie LSR będącej w posiadaniu biura LGD PPJ. Natomiast w LSR zamieszczono analizę SWOT wraz z **odniesieniem jej do diagnozy obszaru** (tabela 4.1).

Tabela 4.1. Analiza SWOT (w odniesieniu do diagnozy)

1 – POTENCJAŁ ZWIĄZANY Z LOKALIZACJĄ (POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE, ZASOBY PRZYRODNICZE I KULTUROWE)			
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE			
S (Atuty)	Odniesienie do diagnozy	W (Słabe strony)	Odniesienie do diagnozy
Położenie geograficzne			
Dostępność komunikacyjna obszaru: trasa szybkiego ruchu, dobrej jakości drogi wojewódzkie i infrastruktura drogowa (chodniki, ścieżki rowerowe);	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze	Brak sprawnej komunikacji transportowej wewnątrz obszaru LGD;	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze
Bliskość aglomeracji śląskiej, łódzkiej i warszawskiej (rynek pracy, rynek zbytu produktów, turyści);		Brak obwodnic miejscowości o dużym natężeniu ruchu samochodowego;	
Bliskość dużych miast: Katowice, Częstochowa, Myszków (rynek pracy dla mieszkańców obszaru);		Nie w pełni wykorzystana istniejąca infrastruktura sportowa i rekreacyjna (mogłaby dawać miejsca pracy);	
Zasoby przyrodnicze			
Duża atrakcyjność przyrodnicza obszaru LGD: duże kompleksy leśne, parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, jaskinie krasowe, liczne skały wapienne tzw. ostańce, doliny rzek, jezioro krasowe, zbiornik wodny w Poraju, liczne pomniki przyrody, unikatowe flora i fauna, obszary Natura 2000;	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze	Niski poziom edukacji ekologicznej mieszkańców;	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze
		Nielegalne składowiska odpadów;	
		Braki w infrastrukturze (np. kosze na odpady – brak lub złe usytuowanie);	Brak estetyki przestrzennej, m.in. obszary i obiekty zdegradowane;
Różnorodne zasoby naturalne (wody źródlane, wody geotermalne) i surowce naturalne (wapnienie, piaski budowlane, piaski i glinki formierskie, kwarc, żwiry);	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze	Brak wykorzystania wód geotermalnych w skali gospodarczej;	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze
		Brak eksploatacji piasków formierskich;	
		Skazanie środowiska poprzez niekontrolowany wyciek ścieków socjalno-bytowych;	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze
		Zanieczyszczenia gleby i wód podziemnych przez środki ochrony roślin i nawozy stosowane w rolnictwie;	
Dziedzictwo kulturowe			
Duże i dobrze zachowane zasoby kultury materialnej: <ul style="list-style-type: none"> - Znaczące obiekty historyczne (sakralne – kościoły, kapliczki oraz świeckie – średniowieczne zamki, grodziska); - etnograficzne i architektoniczne (zabytkowa zabudowa wiejska, zabytkowe stodoły, spichlerze, kuźnia, drewniane domy, dwory, pałace); 	Rozdział 3.3. Dziedzictwo kulturowe	Brak stałej dbałości o zachowanie dziedzictwa kulturowego lub brak środków na prace konserwatorskie;	Rozdział 3.3 Dziedzictwo kulturowe

Zasoby kultury niematerialnej: - kultywowanie tradycji historycznej; - obrzędy i zwyczaje ludowe; - tradycyjne produkty kulinarne; - działalność artystyczna (śpiew, taniec); - rękodzieło artystyczne;		Mała liczba certyfikowanych produktów lokalnych;	Rozdział 3.4.5. Produkty lokalne
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE			
O (Szanse)	Odniesienie do diagnozy	T (Zagrożenia)	Odniesienie do diagnozy
Położenie geograficzne			
		Pogorszenie dostępności komunikacyjnej obszaru związane z nową ustawą o komunikacji publicznej;	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze
Zasoby przyrodnicze			
		Nieodpowiedzialne postawy turystów w obcowaniu z przyrodą;	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze
Dziedzictwo kulturowe			
		Niewystarczające środki finansowe na systematyczną konserwację obiektów zabytkowych;	Rozdział 3.3. Dziedzictwo kulturowe
		Brak zaangażowania młodej generacji w kultywowanie tradycji;	
2 – KAPITAŁ INTELEKTUALNY LGD ORAZ POTENCJAŁ SPOŁECZNY			
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE			
S (Atuty)	Odniesienie do diagnozy	W (Słabe strony)	Odniesienie do diagnozy
Kapitał intelektualny LGD			
Doskonale przygotowani do zarządzania rozwojem lokalnym pracownicy biura oraz członkowie władz LGD;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny PPJ	Brak skoordynowanych działań promocyjnych obszaru;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny PPJ
Duża wiedza i doświadczenie członków LGD w prowadzeniu przedsięwzięć współfinansowanych ze środków UE i chęć pomocy i współpracy;		Pewne niedostatki w procesach transmisji informacji, głównie w pozyskiwaniu informacji zwrotnej od potencjalnych beneficjentów;	
Aktywność szeroko pojętych elit gospodarczych i społecznych obszaru LGD w podejmowaniu przedsięwzięć współfinansowanych ze środków UE;	Rozdział 3.5.3. Zatrudnienie i bezrobocie	Niedostatek nowych miejsc pracy tworzonych w ramach realizacji projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej;	Rozdział 3.5.3. Zatrudnienie i bezrobocie

Znacząca rola LGD w koordynowaniu działań partnerskich (głównie w zakresie zrównoważonego rozwoju, edukacji, turystyki, przedsiębiorczości, rynku pracy);	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny PPJ	Zbyt mało działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu i defaworyzacji ze względu na rynek pracy;	Rozdział 3.5.4. Grupy zmarginalizowane
Kapitał społeczny			
Spółeczna inicjatywa, utworzenie i działalność LGD, której efektem jest m.in. sprawne zarządzanie rozwojem lokalnym i włączenie do współpracy lokalnych liderów;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny PPJ		
Zaangażowanie lokalnych liderów, którego efektem jest m.in. wysoka świadomość społeczna odnośnie aktywnego współdziałania dla dobra wspólnego;		Ciągle jeszcze zbyt mało widoczne powszechne postawy obywatelskie społeczności lokalnej;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru PPJ
Duże zainteresowanie społeczności lokalnej w podejmowaniu przedsięwzięć kierowanych przez LGD;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny PPJ	Ciągle jeszcze brak u części społeczności lokalnej świadomości jak ważne jest planowanie i pozyskiwanie wsparcia na realizację przedsięwzięć;	
Generalnie zwiększający się kapitał społeczny i intelektualny oraz świadomość mieszkańców bycia „wartością lokalną”, liderem i autorytetem dla innych;			
Liczne organizacje pozarządowe (formalne i nieformalne) włączające się we współpracę (m.in. KGW, OSP, LKS, parafie, rady sołeckie);		Ciągle jeszcze zbyt mało zaangażowanie społeczności lokalnej w działania podejmowane przez różne instytucje społeczne i animatorów działań społecznych;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru PPJ
Aktywność gminnych instytucji kultury i oświaty (GOK) w organizacji imprez i prowadzeniu programów edukacyjnych;	Niskie poczucie odpowiedzialności za podejmowane zobowiązania, np. zobowiązanie współpracy;		
Doświadczenia, umiejętności i wiedza zdobyte przy realizacji projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej;	Dość częste postawy materialnego, konsumpcyjnego podejścia do podejmowanych działań (działania wyłącznie dla siebie);		
Dość szeroka wiedza społeczności lokalnej z zakresu problematyki społecznej i wiedza związana z działalnością LGD;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru PPJ	Ciągle jeszcze dość powszechna pasywna i krytyczna postawa dorosłych wobec inicjatyw społecznych;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru PPJ
Poczucie więzi i identyfikacji z obszarem LGD;		Brak platformy dialogu skupiającej przedstawicieli wszystkich grup społeczności lokalnej;	
Duży poziom aktywności społecznej, mierzony liczbą organizacji pozarządowych (219 ¹ NGO);		Niska aktywność społeczna organizacji pozarządowych;	
		Niewystarczająca liczba podmiotów ekonomii społecznej (tylko dwie spółdzielnie na obszarze PPJ);	
		Niski poziom usług społecznych i wolontariatu;	

¹ Dane KRS – organizacje pozarządowe typu stowarzyszenia rejestrowe, kluby sportowe, OSP;

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE			
O (Szanse)	Odniesienie do diagnozy	T (Zagrożenia)	Odniesienie do diagnozy
Dostępność środków finansowych na rozwój inicjatyw społecznych na obszarach wiejskich;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru PPJ	Ograniczenie szans na pozyskanie środków finansowych z Unii Europejskiej - trudne procedury i wymogi formalne w pozyskiwaniu środków zewnętrznych;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru PPJ
Oferta licznych programów edukacyjnych dla społeczności lokalnych;		Niedostosowana oferta edukacyjna do potrzeb społeczności lokalnych lub lokalnego rynku pracy;	Rozdział 3.5.1. Dane demograficzne w ujęciu dynamicznym
Zwiększająca się tendencja do podejmowania aktywności społecznych;		Brak odpowiedzialności lub niepełna współpraca w działaniach aktywizujących społeczności lokalne;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru PPJ
		Zmiana mentalności w komunikowaniu się między ludźmi (Internet, portale społecznościowe, terminy obcojęzyczne);	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru PPJ
		Utrata zaufania społeczności lokalnych do organów władzy (nieliczenie się władzy z opiniami społecznymi, mało pozytywnych przykładów i tradycji politycznych), utrata autorytetów;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru PPJ
		Niewłaściwa działalność mass mediów – brak informacji, przekłamania, brak odpowiedzialności w interpretacji przekazywanych informacji;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru PPJ
		Niestabilność polityczna w Polsce – zmiany w polityce wobec obszarów wiejskich;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru PPJ
Dostępność środków finansowych na rozwój inicjatyw lokalnych;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru PPJ	Mało efektywna biurokracja odpowiedzialna za dysponowanie środkami finansowymi UE;	Rozdział 3.4.2. Przemysł i rzemiosło
Rozwój i zwiększenie dostępu do technologii informatycznych;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru PPJ	Kryzys gospodarczy;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru działania PPJ
Zwiększenie świadomości korzyści płynących ze współpracy NGO i mieszkańców;	Rozdział 3.5.5. Kapitał społeczny i intelektualny obszaru PPJ		
Polityka prorodzinna, m.in. karta dużej rodziny;	Rozdział 3.5.1. Podstawowe dane demograficzne w ujęciu dynamicznym	Starzenie się społeczności lokalnej na skutek migracji młodych ludzi poza obszar LGD;	Rozdział 3.5.1. Podstawowe dane demograficzne w ujęciu dynamicznym

3 – INFRASTRUKTURA (TECHNICZNA, SPOŁECZNA I TURYSTYCZNA)			
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE			
S (Atuty)	Odniesienie do diagnozy	W (Słabe strony)	Odniesienie do diagnozy
Infrastruktura techniczna			
Dobra infrastruktura techniczna (wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków);	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna	Niski poziom gazyfikacji;	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna
		Nierównomierna dynamika w kanalizacji poszczególnych gmin;	
		Niski poziom wsparcia zewnętrznego na dofinansowanie rozwoju infrastruktury technicznej na wsi;	
		Duże rozproszenie miejscowości uniemożliwiające dostęp do publicznej infrastruktury technicznej;	
Dostępność Internetu i sieci telefonii;	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna		
Infrastruktura społeczna			
Dobra infrastruktura społeczna (m.in. świetlice, place zabaw, obiekty sportowe i rekreacyjne, ośrodki zdrowia);	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna	Nie w pełni wykorzystana infrastruktura sportowa i rekreacyjna, brak animatorów zajęć na obiektach sportowych i rekreacyjnych;	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna
		Brak specjalistów w ośrodkach zdrowia;	
Dobre nasycenie placówkami oświatowymi (3 szkoły średnie);	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna	Niski poziom wykształcenia ogólnego (42% mieszkańców posiada wykształcenie podstawowe lub nieukończone podstawowe);	Rozdział 3.5.1. Podstawowe dane demograficzne w ujęciu dynamicznym
		Niedostosowanie profilu kształcenia do potrzeb rynku pracy – brak fachowców (a także reagowanie z opóźnieniem na potrzeby rynku pracy)	Rozdział 3.5.4. Grupy defaworyzowane
		Brak i niedostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy;	
		Brak mentoringu opartego na partnerskiej relacji mistrza i ucznia, na inspiracji, stymulacji do działania i autorytecie, pozwalającego na rozwój aspiracji i świadomy wybór celu i sposobu jego realizacji;	Rozdział 3.5.4. Grupy defaworyzowane
Infrastruktura turystyczna			
Infrastruktura turystyczna (atrakcyjne tereny i liczne szlaki turystyczne, rozwijająca się baza agroturystyczna, gastronomiczna i hotelowa), punkt informacji turystycznej, zróżnicowana oferta turystyczna	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna	Niewystarczająca baza turystyczna i niski poziom zaplecza turystycznego (np. baseny, SPA);	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna
		Mała liczba miejsc noclegowych;	
		Niewystarczająca liczba punktów gastronomicznych;	Rozdział 3.4.1.

		Słabe oznakowanie szlaków i miejsc zabytkowych; Mała oferta kulturalna dla turystów; Niewystarczająca oferta kompleksowych usług turystycznych Brak monitoringu – niszczenie mienia turystycznego i rekreacyjnego w przestrzeni publicznej;	Infrastruktura techniczna i społeczna
Dobrze funkcjonujący system informacji turystycznej i współpracy między PPJ a Śląską Organizacją Turystyczną, współpraca ze Związkiem Gmin Jurajskich, Częstochowską Organizacją Turystyczną (liczne wydawnictwa promujące-informujące, np. mapy, foldery);	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna	Niewystarczająca oferta kompleksowych usług turystycznych (brak produktów sieciowych);	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna
Dobra promocja obszaru, w tym m.in. poprzez portale www;		Niewystarczająca, nieskoordynowana i niedostosowana do nowoczesnych form promocja obszaru (m.in. brak innowacyjnej oferty turystycznej, np. spacerów wirtualnych, panoramy);	
Podejmowanie inicjatyw ponadlokalnych związanych turystyką;		Brak koncesjonowanych (osób) przewodników turystycznych	
Plan rozwoju turystyki (realizowany m.in. przez LGD PPJ)			
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE			
O (Szanse)	Odniesienie do diagnozy	T (Zagrożenia)	Odniesienie do diagnozy
Zwiększające zainteresowanie zdrowym stylem życia (w tym aktywnością fizyczną), co może być szansą dla niewykorzystanych obiektów sportowych i rekreacyjnych i stworzenia miejsc pracy (zatrudnienia instruktorów);	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna	Rosnące koszty utrzymania obiektów infrastruktury sportowej, turystycznej i rekreacyjnej;	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna
		Pogorszenie stanu zdrowia społeczności lokalnej ze względu na niedofinansowanie bezpłatnej podstawowej opieki medycznej;	
		Ograniczenie rozwoju wskutek zbyt dużego poziomu zadłużenia finansowego gmin obszaru LGD i braku możliwości aplikowania o wsparcie projektów ze środków zewnętrznych;	
4 – GOSPODARKA I RYNEK PRACY (RYNEK PRACY I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, ROLNICTWO, EKOLOGIA I OCHRONA ŚRODOWISKA)			
CZYNNIKI WEWNĘTRZNE			
S (Atuty)	Odniesienie do diagnozy	W (Słabe strony)	Odniesienie do diagnozy
Rynek pracy i działalność gospodarcza			
Dobra proporcja grup ekonomicznych ludności obszaru;	Rozdział 3.5.2. Grupy ekonomiczne ludności	Bezrobocie na poziomie 11,1% ²	3.5.3. Zatrudnienie i bezrobocie
Otwartość władz gmin wchodzących w skład obszaru LGD na potencjalnych przedsiębiorców;	Rozdział 3.4.2. Przemysł i rzemiosło	Niewystarczające wsparcie dla przedsiębiorczości na obszarze LGD, w tym przede wszystkim:	Rozdział 3.4.2. Przemysł i rzemiosło

² BDL, dane z 31.12.2014, udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 9 gminach wchodzących w skład obszaru LGD PPJ

		<ul style="list-style-type: none"> - brak zadowalających, szeroko pojętych warunków dla tworzenia i lokowania przedsiębiorstwa na obszarze LGD; - niska oferta terenów inwestycyjnych (z pełną infrastrukturą) na obszarze LGD; - niski stopień obsługi prawnej, organizacyjnej i doradczej potencjalnych przedsiębiorców; - brak właściwej promocji inwestycyjnej gmin obszaru LGD; 	
		Mentalność potencjalnych przedsiębiorców – obawy i niechęć tworzenia miejsc pracy najmniej;	Rozdział 3.5.3. Zatrudnienie i bezrobocie...
		Hermetyczność społeczności lokalnej (postawy zamknięcia na osoby z zewnątrz – spoza gminy, swoista izolacja, podział na miejscowych i przyjezdnych);	Rozdział 3.5.3. Zatrudnienie i bezrobocie...
Aktywność gospodarcza i tradycje rzemieślnicze mieszkańców oraz kompetencje w prowadzeniu przedsięwzięć gospodarczych;	Rozdział 3.4.2. Przemysł i rzemiosło	<p>Niski poziom przedsiębiorczości z powodu trudności spełnienia warunków prawnych planów zagospodarowania przestrzennego, związanych z obszarami Natura 2000, parkami krajobrazowymi (nadzór konserwatorów przyrody i konserwatorów zabytków);</p> <p>Ograniczony dostęp do kapitału finansowego niezbędnego do podejmowania przedsięwzięć gospodarczych;</p> <p>Zanikające tradycje rzemieślnicze, brak wykorzystania umiejętności i doświadczenia lokalnych rzemieślników;</p> <p>Migracje wykwalifikowanych mieszkańców poza obszar LGD (w tym także poza Polskę);</p>	Rozdział 3.4.2. Przemysł i rzemiosło
Zasoby ludzkie posiadające unikalne zawody rzemieślnicze i kompetencje do prowadzenia przedsięwzięć gospodarczych, w tym turystycznych;	Rozdział 3.5.3. Zatrudnienie i bezrobocie w ujęciu dynamicznym	<p>Niewystarczające możliwości rozwijania zainteresowań, talentów;</p> <p>Brak aspiracji rozwojowych;</p> <p>Brak następców (mała dzietność, migracje – atrakcyjność innych rynków pracy);</p> <p>Niedostatek edukacji obywatelskiej;</p> <p>Znaczna liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;</p>	Rozdział 3.5.3. Zatrudnienie i bezrobocie w ujęciu dynamicznym
Organizacja prac interwencyjnych przez samorządy lokalne;	Rozdział 3.5.4. Grupy defaworyzowane	Bierność dużej części społeczności lokalnej spowodowana m.in. sporą dozą krytyki podejmowanych inicjatyw;	Rozdział 3.5.4. Grupy defaworyzowane
Wielość wysokiej jakości produktów lokalnych (tworzenie produktu agroturystycznego sieciowego);	Rozdział 3.4.5. Produkty lokalne	Mało efektywne zaangażowanie lokalnych liderów gospodarczych w wytwarzanie i promowanie produktów lokalnych;	Rozdział 3.4.5. Produkty lokalne

Rolnictwo			
Duże obszary rolnicze i tradycje rolnicze;	Rozdział 3.4.3. Rolnictwo i rynek rolny	Słaba jakość gleb;	Rozdział 3.4.3. Rolnictwo i rynek rolny
		Generalnie mały obszar gospodarstw i duży rozłóg gruntów rolnych;	
		Przestarzałe parki maszyn rolniczych;	
		Niska kultura rolna;	
Zwiększająca się liczba pasiek;	Rozdział 3.4.3. Rolnictwo i rynek rolny	Choroby pszczół;	Rozdział 3.4.3. Rolnictwo i rynek rolny
Umiejętność rolników aplikowania o środki wsparcia rolnictwa i przedsięwzięć opartych na rolnictwie (m.in. działalności agroturystycznej);	Rozdział 3.4.3. Rolnictwo i rynek rolny		
Wzrastająca estetyka otoczenia gospodarstw rolnych;			
Ekologia i Ochrona środowiska			
Istniejący system selektywnej gospodarki odpadami: - punkty odbioru segregowanych i wielkogabarytowych odpadów w każdej gminie; - przedsiębiorstwo usług wywozu śmieci; - kosze na śmieci na chodnikach, przystankach komunikacji zbiorowej, ścieżkach turystycznych; - okresowa zbiórka odpadów z przestrzeni publicznej przez młodzież szkolną; - wykorzystanie pracowników interwencyjnych do sprzątania przestrzeni publicznej;	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze	Istniejące nielegalne wysypiska śmieci i odpadów;	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze
		Wciąż jeszcze brak umiejętności segregowania odpadów;	
Wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze	Wciąż jeszcze za niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców;	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze
		Nadal wysoki poziom niskiej emisji (spalanie śmieci);	
		Brak źródeł energii odnawialnej;	
CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE			
O (Szanse)	Odniesienie do diagnozy	T (Zagrożenia)	Odniesienie do diagnozy
Sprzyjające warunki do rozwoju gospodarczego w Polsce: - znaczące środki finansowe z programów Unii Europejskiej;	Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło	Niestabilność prawa gospodarczego;	Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło
		Nadmierna biurokracja, szczególnie w instytucjach odpowiedzialnych za dysponowanie środkami finansowymi Unii Europejskiej;	

- dostępność innych źródeł finansowania przedsięwzięć gospodarczych i inicjatyw społecznych na obszarach wiejskich (mechanizmy szwajcarski i norweski, fundusze krajowe);	Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło	Zmniejszenie możliwości pozyskiwania środków z tych źródeł (np. ze względu na zmianę kryteriów dostępu);	Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło
- niski poziom inflacji;	Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło	Zmiany w polityce fiskalnej państwa;	Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło
- ugruntowane kontakty handlowe z zagranicą i na polskim rynku;	Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło	Niekorzystna polityka handlowa państwa;	Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło
		Embargo na polskie produkty;	
		Duża konkurencja na rynku (szczególnie nadmierna ilość towarów z rynków azjatyckich);	
- rozwój małych targowisk (wymiana handlowa m.in. istniejąca na lokalnym rynku z Bułgarami);	Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło		
- transfer nowych technologii (know-how);	Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło	Niedoinwestowanie mśp, które nie mogą sobie pozwolić na zakup nowych technologii;	Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło
- możliwość pracy z wykorzystaniem Internetu;	Rozdział 3.5.3. Zatrudnienie i bezrobocie w ujęciu dynamicznym	Brak polityki zatrudnienia w odniesieniu do młodych, wykształconych obywateli Polski (migracje zarobkowe);	Rozdział 3.5.4. Grupy defaworyzowane
Wzrastające tendencje do aktywności gospodarczej i społecznej;	Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło	Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej;	Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło
		Zamykanie (upadłość) przedsiębiorstw, którego skutkiem są masowe zwolnienia pracowników, a równocześnie brak nowych miejsc pracy w regionie;	
		Konkurencja - tworzenie koncernów międzynarodowych;	
		Brak środków z budżetu państwa na aktywne formy przeciwdziałania bankructwu firm;	
Wzrastające zainteresowanie dobrej jakości produktem lokalnym;	Rozdział 3.4.5. Produkty lokalne		
Dostępność środków finansowych na rozwój inicjatyw lokalnych;	Rozdział 3.5.3. Zatrudnienie i bezrobocie w ujęciu dynamicznym	Mało efektywna biurokracja odpowiedzialna za dysponowanie środkami finansowymi UE;	Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło
Dostępność środków finansowych (m.in. z EFS) na rozwój kompetencji potencjału społecznego i usług społecznych przez: - nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego poprzez staże i praktyki ze środków UE (m.in. środki EFS); - wsparcie pracodawców polegające na subsydiowaniu kosztów zatrudnienia osób bezrobotnych (m.in. środki EFS);	Rozdział 3.5.3. Zatrudnienie i bezrobocie w ujęciu dynamicznym	Niewystarczające środki zewnętrzne na rozwój kompetencji zawodowych, potencjału społecznego i usług społecznych;	Rozdział 3.5.3. Zatrudnienie i bezrobocie w ujęciu dynamicznym

<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie i wdrażanie programów na rzecz wzmocnienia potencjału społecznego i zawodowego lokalnej społeczności uwzględniające specyfikę terytorium i zamieszkujących ją społeczności z uwzględnieniem działań: opartych o samopomoc i wolontariat, środowiskowych, prozatrudnieniowych (np. środki z EFS); - rozwój usług społecznych, m.in.: placówki wsparcia dziennego, wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej, asystentura rodzinna, rozwój usług mieszkalnictwa wspieranego, rozwój usług opiekuńczych oraz innych podobnych, np. środki EFS 			
<p>Dostępność środków unijnych na wsparcie sektora ekonomii społecznej (środki unijne np. z EFS);</p>	<p>Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło</p>	<p>Brak inspiracji oraz niezadawalające wsparcie merytoryczne w organizacji podmiotów ekonomii społecznej;</p>	<p>Rozdział 3.4.2 Przemysł i rzemiosło</p>
<p>Dostępność środków unijnych na rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych poprzez adaptację zdegradowanych budynków (np. środki RPO);</p>	<p>Rozdział 3.2. Zagospodarowanie przestrzenne</p>	<p>Brak inspiracji oraz niezadawalające wsparcie merytoryczne i organizacyjne tworzenia usług społecznych i rozwoju mieszkalnictwa socjalnego;</p>	<p>Rozdział 3.2. Zagospodarowanie przestrzenne</p>
<p>Dostępność środków unijnych na rewitalizację: obszarów zdegradowanych (obiekty: popegeerowskie, poprzemysłowe, pokolejowe), budynków i otoczenia;</p>	<p>Rozdział 3.2. Zagospodarowanie przestrzenne</p>		
<p>Wzrastające zainteresowanie wsią – osiedlanie się na wsi, lokowanie przedsiębiorstw na obszarach wiejskich, aktywny tryb życia, turystyka wiejska, tradycje lokalne, lokalna kuchnia, przyroda, ekologia;</p>	<p>Rozdział 3.4.5. Produkty lokalne</p>	<p>Zmiany w polityce wobec obszarów wiejskich, zmiany preferencji w lokowaniu przedsięwzięć i stylu życia;</p>	<p>Rozdział 3.4.5. Produkty lokalne</p>
		<p>Brak postrzegania turystyki, jako poważnego sektora gospodarczego, brak środków na utrzymanie i łączenie infrastruktury turystycznej (projekty liniowe);</p>	
<p>Przedsiębiorczość / Rzemiosło</p>			
<p>Wzrastające zainteresowanie życiem i lokowaniem przedsięwzięć na wsi (związane z atrakcyjnością turystyczną i rekreacyjną regionu oraz szeroko rozumianymi przyjaznymi warunkami dla inwestorów, m.in. terenami budownictwa mieszkalnego i terenami inwestycyjnymi, wciąż tanią i kompetentną siłą roboczą);</p>	<p>Rozdział 3.4.2. Przemysł i rzemiosło</p>		
<p>Stworzenie przez samorządy lokalne przyjaznych warunków lokowania przedsięwzięć na obszarze LGD;</p>	<p>Rozdział 3.4.5. Produkty lokalne</p>		
<p>Rolnictwo</p>			
<p>Środki finansowe UE na rozwój rolnictwa, m.in. zwiększenie poziomu dopłat bezpośrednich do rolnictwa, dostęp do innych funduszy i programów skierowanych do rolnictwa;</p>	<p>Rozdział 3.4.3. Rolnictwo i rynek rolny</p>	<p>Ograniczony dostęp rolników do środków finansowych UE;</p>	<p>Rozdział 3.4.3. Rolnictwo i rynek rolny</p>
<p>Innowacje w rolnictwie, m.in. nowe technologie upraw, zmiana</p>	<p>Rozdział 3.4.3. Rolnictwo i rynek</p>	<p>Brak lub ograniczony dostęp do środków finansowych na</p>	<p>Rozdział 3.4.3. Rolnictwo i rynek rolny</p>

kierunków produkcji np. na produkcję ekologiczną, nowoczesne parki maszynowe;	rolny	innowacje rolnicze; Konkurencja międzynarodowa (środki produkcji i jakość produktów) obniżająca efektywność polskiego rolnictwa;	Rozdział 3.4.3. Rolnictwo i rynek rolny
Scalanie gruntów;	Rozdział 3.4.3. Rolnictwo i rynek rolny	Brak lub ograniczony dostęp do środków finansowych na scalanie gruntów lub negatywne postawy rolników odnośnie scalania gruntów;	Rozdział 3.4.3. Rolnictwo i rynek rolny
Programy edukacyjne, zwiększające świadomość rolników skierowaną na podnoszenie kultury rolnej, ekologię i innowacje;	Rozdział 3.4.3. Rolnictwo i rynek rolny	Brak oferty programów edukacyjnych lub brak zainteresowania rolników tymi programami;	Rozdział 3.4.3. Rolnictwo i rynek rolny
Ekologia i ochrona środowiska			
Wzrastające zainteresowanie instalowaniem i wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii;	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze	Wysokie koszty dostosowania do standardów ochrony środowiska;	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze
Projekty proekologiczne m.in. likwidujące niską emisję promujące proekologiczny styl życia, współfinansowane ze środków zewnętrznych, np. BOŚ, czy WFOŚiGW;			
		Pogorszenie stanu środowiska naturalnego ze względu na ograniczony dostęp lub brak możliwości pozyskania środków zewnętrznych;	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze
Programy edukacyjne, zwiększające świadomość mieszkańców skierowaną na podnoszenie wiedzy z zakresu ekologii i ochrony środowiska	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze	Brak oferty programów edukacyjnych lub brak zainteresowania mieszkańców tymi programami;	Rozdział 3.1. Warunki geograficzne i przyrodnicze
Inspiracje dobrymi praktykami;			
Współpraca i promocja			
Zacieśnienie współpracy między gminami wchodzącymi w skład LGD PPJ;	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna		
Lepsza promocja regionu (m.in. na portalach internetowych);	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna	Konkurencyjność innych regionów Polski (o podobnych walorach);	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna
		Konkurencja międzynarodowa (lepiej rozwinięta reklama, bogatsza oferta atrakcji turystycznych);	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna
		Niewielka liczba mediów w regionie;	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna
		Niestabilność polityczna (terroryzm i zagrożenia wojenne) – w regionie i skali globalnej,	Rozdział 3.4.1. Infrastruktura techniczna i społeczna

Źródło: opracowanie własne, na podstawie diagnozy obszaru LGD PPJ, 2015, *Wnioski, rekomendacje do LSR dla LGD PPJ*, 2015, konsultacje społeczne: 14.07-08.09.2015.

4.3. Wnioski

Efektom diagnozy obszaru LGD „Partnerstwo Północnej Jury” i przeprowadzonej następnie analizy SWOT (wraz z szacunkową oceną siły wpływu poszczególnych czynników na rozwój) są następujące stwierdzenia i wnioski:

- A. Wśród czynników wewnętrznych, na kształtowanie których mają wpływ wszystkie podmioty społeczne i gospodarcze oraz społeczność lokalna (w tym analizowana LGD wraz ze zrzeszonymi w niej przedstawicielami trzech sektorów, a także pozostali mieszkańcy, instytucje i organizacje, będące poza strukturami LGD), stwierdzono, iż:
- (1) Obszar LGD „Partnerstwo Północnej Jury” jest korzystnie położony pod względem geograficznym oraz pod względem komunikacyjnym, z uwagi na usytuowanie w pobliżu 5 aglomeracji – śląskiej, łódzkiej, kieleckiej, krakowskiej i warszawskiej. Przebiegające przez gminę drogi wojewódzkie sprawiają, iż obszar LGD jest dostępny komunikacyjnie. Ponadto obszar jest pokryty siecią dróg powiatowych i lokalnych.
 - (2) Infrastruktura techniczna jest na dobrym poziomie rozwoju. Niemal wszyscy mieszkańcy mają dostęp do podstawowych elementów infrastruktury technicznej – sieci gazowej i sieci wodociągowej. Infrastruktura społeczna jest funkcjonalnie rozmieszczona. Istnieją tu zarówno szkoły podstawowe (53), gimnazja (15), jak i trzy zespoły szkół średnich, posiadające zaplecze sportowe i rekreacyjne, są biblioteki i domy kultury.
 - (3) Pod względem przyrodniczym cechą charakterystyczną obszaru jest malowniczość krajobrazu – urozmaicona rzeźba terenu i duża lesistość, sięgająca w niektórych gminach nawet 50% ich powierzchni (z siedliskami unikatowej flory, parkami krajobrazowymi), występują tu liczne skały wapienne, jaskinie, jeziora, sztuczny zbiornik wodny w Poraju, oraz liczne szlaki turystyczne.
 - (4) Pod względem historycznym obszar charakteryzuje wielowiekowa historia, sięgająca w przypadku niektórych miejscowości nawet ponad tysiąca lat osadnictwa. Występują tu liczne zabytki kultury materialnej – zarówno sakralnej, jak i świeckiej, znajdują się tu zamki obronne, pałace, dwory, charakterystyczne budownictwo wiejskie – drewniane domy i stodoły, kultywowana jest tradycja w formie bogatej działalności zespołów artystycznych, śpiewaczych i folklorystycznych.
 - (5) Wśród czynników gospodarczych na uwagę zasługują wydzielone w planie zagospodarowania przestrzennego tereny inwestycyjne. Znacząca jest też liczba podmiotów gospodarczych, w tym także gospodarstw agroturystycznych. Rolnictwo, jakkolwiek ma wielowiekowe tradycje, zajmuje pozycję marginalną (w sektorze rolniczym pracuje jedynie 41 osób, na ogólną liczbę zatrudnionych 8 182). Głównym miejscem zatrudnienia mieszkańców obszaru jest przemysł (3 381 osoby) oraz usługi (ogółem 3 027 osób).
 - (6) Obszar ma korzystną strukturę demograficzną pod względem grup aktywności zawodowych. Na ogólną liczbę 45 457 osób w wieku produkcyjnym zatrudnionych jest 88%. Odsetek bezrobotnych wynosi więc 12%, wśród których dominują kobiety, osoby 50+, młodzież do 25 lat, osoby niepełnosprawne, osoby bez kwalifikacji lub doświadczenia zawodowego, osoby bez prawa do zasiłku. Poziom wykształcenia społeczności lokalnej jest raczej niski, aż 35% posiada wykształcenie na poziomie podstawowym i nieukończonym podstawowym (z wykształceniem na poziomie średnim i wyższym jest około 26% mieszkańców). Ostatnie dane o poziomie wykształcenia mieszkańców gmin wiejskich, miejskich i miejsko-wiejskich (NTS-5) pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) przeprowadzonego w 2002 roku. Są to dane, które odbiegają od rzeczywistego stanu na dzień 31.12.2013 r. Społeczność lokalna charakteryzuje się świadomością swej tożsamości i aktywnością w podejmowaniu przedsięwzięć oraz raczej dość silnymi więziami społecznymi. Jednakże obserwuje się rozluźnianie więzi społecznych, szczególnie w dwu grupach: młodzieży i osób starszych.
 - (7) Znaczącą rolę w aktywizacji społeczności lokalnej odgrywają liczne organizacje pozarządowe i organizacje instytucjonalne (np. domy kultury, KGW, OSP, ośrodki sportowe), a przede wszystkim członkowie Lokalnej Grupy Działania „Partnerstwo Północnej Jury”. Przykładem mogą tu być liczne przedsięwzięcia zrealizowane we współpracy z LGD.
- B. Poza wymienionymi korzystnymi cechami charakteryzującymi obszar LGD *Partnerstwo Północnej Jury*, wyniki analizy SWOT wskazują na istniejące mniej komfortowe sytuacje oraz problemy, a mianowicie:
- (8) Istnieje migracja mieszkańców w wieku produkcyjnym poza teren obszaru LGD w poszukiwaniu pracy, dotyczy to również młodzieży, których kierunek wykształcenia nie zawsze koresponduje z potrzebami lokalnego (a często także ponadlokalnego) rynku pracy.
 - (9) Na obszarze analizowanej LGD istnieje kilka zidentyfikowanych grup defaworyzowanych, co zostało omówione w rozdziale 3.5.4.
 - (10) Wskaźnik bezrobocia jest wprawdzie zróżnicowany w poszczególnych gminach wchodzących w skład obszaru LGD, ale cechą wspólną jest bezrobocie wspomnianych wyżej grup. Problem ten już wymaga dostrzeżenia i skierowania większej uwagi na te grupy społeczne, by nie pozostawić ich marginesie, lecz zaplanować w LSR działania mające na celu zmniejszenie tego problemu.

Wydaje się więc, że w odniesieniu do stwierdzeń zawartych w punktach 8, 9 oraz 10, celowym byłoby stworzenie platformy dyskusyjnej, której zadaniem byłoby opracowanie propozycji rozwiązania problemów nieadekwatności wolnych zasobów pracy do sytuacji lokalnego rynku pracy. Do dyskusji powinni być zaproszeni przedstawiciele m.in. urzędów pracy, ośrodków pomocy społecznej, administracji samorządowych, edukacji szkolnej oraz przedsiębiorcy z obszaru LGD „Partnerstwo Północnej Jury”. Kwestią do rozstrzygnięcia jest koordynacja działań platformy dyskusyjnej.

- (11) Istnieją wydzielone w planach zagospodarowania przestrzennego gmin tereny inwestycyjne, ale nie są one w pełni wykorzystane z powodu braku (lub niepełnej) infrastruktury technicznej lub niewielkiego obszaru, często nieodpowiadającego potrzebom inwestycyjnym.
- (12) Istnieje na terenie obszaru LGD sporo podmiotów działalności gospodarczej, ale są to głównie mikro-przedsiębiorstwa, dające samozatrudnienie ich właścicielom, lecz nieoferujące (lub oferujące w minimalnym stopniu) miejsc pracy pracownikom najemnym.
- (13) Część obszaru posiada pełną infrastrukturę techniczną, ale niestety są jeszcze braki w kanalizacji sanitarnej, częściowo spowodowane nieopłacalnością budowy sieci z uwagi na duże rozproszenie gospodarstw domowych w terenie, a częściowo brakiem decyzji związanej z lokalizacją oczyszczalni ścieków. Nadal istnieje także problem z nielegalnymi składowiskami odpadów i zaśmiecaniem środowiska
- (14) Na obszarze LGD obiekty infrastruktury społecznej są równomiernie rozmieszczone, lecz niestety wiele z nich nie jest w pełni wykorzystanych. Przyczyny takiej sytuacji tkwią zarówno w braku środków finansowych na utrzymanie obiektów, jak i brakiem umiejętności w zarządzaniu działalnością tych obiektów (m.in. brakiem pomysłów animacji przedsięwzięć, czy brakiem stałego harmonogramu działań).

Wydaje się, że w odniesieniu do stwierdzeń zawartych w punktach 11 i 12, należałoby dokonać przeglądu możliwości stworzenia bardziej dogodnych warunków do lokowania przedsięwzięć na obszarze LGD „Partnerstwo Północnej Jury” i podjęcia przez samorządy wspólnych decyzji odnośnie uniformizacji warunków lokowania przedsięwzięć inwestycyjnych na terenie całego obszaru LGD. W odniesieniu do pkt 13 należałoby rozważyć możliwość budowy oczyszczalni przydomowych i możliwości wsparcia tych przedsięwzięć inwestycyjnych. Przydałyby się także działania zmierzające do podniesienia świadomości ekologicznej ludności i turystów, co prawdopodobnie ograniczyłoby zaśmiecanie środowiska naturalnego. Natomiast odnośnie stwierdzeń zawartych w pkt 14 można by skorzystać z usług liderów animacji, czy wolontariatu lub organizacji pozarządowych.

- (15) Na obszarze LGD istnieje wiele gospodarstw agroturystycznych, ale nie można stwierdzić, iż ich działalność ta tworzy miejsca pracy w rozumieniu prawa. Możemy natomiast stwierdzić, że ich działalność jest dodatkowym źródłem dochodów ich właścicieli.
- (16) Mimo, iż społeczność lokalna charakteryzuje się raczej dość silnymi więziami społecznymi, świadomością swej tożsamości i aktywnością w podejmowaniu przedsięwzięć, jednak wciąż można jeszcze obserwować niedostatek trwałości wspólnych przedsięwzięć, a częściej aktywność tę charakteryzuje krótkotrwałość.

W odniesieniu do stwierdzeń zawartych w punktach 15 i 16 udoskonalenia wymagają elementy związane ze wzmocnieniem więzi i współpracy społeczności lokalnych. Można w tym celu wykorzystać np. upowszechnianie dobrych praktyk, czy tworzenie bardziej trwałych aktywności np. w formie spółdzielni socjalnych.

C. Wśród czynników zewnętrznych, na kształtowanie których nie mamy wpływu (lub wpływ ten jest niezwykle ograniczony) dostrzeżone zostały następujące zagrożenia:

- (17) Pogorszenie się stanu powietrza wskutek emisji gazów emitowanych przez przemysł lokalny, aglomeracji śląskiej, jak zwiększający się ruch samochodowy.
- (18) Zakłócenia w równowadze przyrodniczej i bioróżnorodności wskutek nadmiernego stosowania środków ochrony roślin w rolnictwie – wpływające głównie na pogorszenie jakości wód, a także wskutek nieodpowiedzialnego zachowania turystów (i mieszkańców) zaśmiecających środowisko i tworzącymi nielegalne wysypiska odpadów.
- (19) Zwiększenie konkurencyjności inwestycyjnej i organizacyjnej sąsiadujących obszarów LGD i związane z tym zmiany w decyzjach potencjalnych (lub istniejących) inwestorów, co w rezultacie może stać się przyczyną obniżenia poziomu gospodarczego gmin wchodzących w skład analizowanej LGD, a co za tym idzie – obniżenia poziomu życia mieszkańców.
- (20) Nieoczekiwane (nieprzewidziane) pogorszenie się sytuacji politycznej i gospodarczej w sferze globalnej i/lub lokalnej.

D. Wśród szans, które wprowadzie są czynnikami zewnętrznymi, ale ich dostrzeżenie i wykorzystanie we właściwym czasie, może przyczynić się do rozwoju obszaru LGD, w wyniku analizy SWOT zidentyfikowano następujące:

- (21) Wykorzystanie korzystnego położenia geograficznego i walorów przyrodniczych obszaru do jego dynamicznego rozwoju.
- (22) Zwiększenie zainteresowania potencjalnych inwestorów lokalizacją ich firm na terenie gmin wchodzących w skład analizowanej LGD. W tym celu należałoby dokonać przeglądu warunków oferowanych inwestorom i być może dokonać pewnych zmian, np. wprowadzić ofertę bardziej przyjazną inwestorom.
- (23) Wykorzystanie środków finansowych UE dostępnych w obecnej perspektywie, a przeznaczonych na rozwój lokalny, w tym na wspieranie podejmowanych (i rozwój istniejących) przedsięwzięć gospodarczych.

Przygotowując się do wykorzystania tych trzech powyższych szans (punkt 21, 22 i 23) należałoby opracować i poprowadzić intensywną, wieloaspektową i z użyciem wielu narzędzi kampanię promocyjną i marketingową.

Dotychczasowe doświadczenia wynikające z działalności LGD „Partnerstwo Północnej Jury”, kompetencje jej władz i członków, aktywność elit lokalnych, dość znaczne więzi społeczne i wielość przykładów zrealizowanych projektów i dobrych praktyk sprawia, iż możemy pozytywnie myśleć o przyszłości i sprostaniu wyzwaniom, jakie niesie obecny okres programowania.

Powyższe stwierdzenia i wnioski, wynikające z analizy SWOT, uzupełnione wynikami analizy problemów i oczekiwań mieszkańców wyrażonych w badaniach ankietowych oraz spotkaniach przedstawicieli społeczności lokalnej w każdej z gmin wchodzących w skład LGD „Partnerstwo Północnej Jury”, są podstawą do określenia celów ogólnych, celów szczegółowych i stworzenia listy przedsięwzięć, od realizacji których zależeć będzie wdrożenie lokalnej strategii rozwoju.

*Zawsze musi być jakiś cel,
żeby odczuwało się chęć do działania.*

WIESŁAW MYŚLIWSKI

5. CELE I WSKAŹNIKI

Przeprowadziliśmy diagnozę sytuacji, wykonaliśmy analizę SWOT, sformułowaliśmy wnioski, mamy więc podstawy do wykreowania wizji obszaru LGD, innymi słowy wyobrażenia sobie, jak będzie on wyglądał w określonej przyszłości. A więc do pewnego stopnia wizja ta jest marzeniem o przyszłości. By nie pozostała tylko marzeniem, powinniśmy podjąć działania zmierzające do jej realizacji, a więc określić cel nadrzędny – misję oraz cele ogólne i szczegółowe oraz przedsięwzięcia adekwatne do możliwości ich osiągnięcia.

5.1. Wizja i misja

Wizja i misja LGD PPJ, zostały sformułowane w oparciu o dokonane wyniki ewaluacji realizacji poprzedniej strategii rozwoju, dokonaną diagnozę sytuacji, wyniki analizy SWOT, zidentyfikowane problemy i oczekiwania mieszkańców oraz określone cele ogólne. Wizja przedstawia pożądany obraz sytuacji w określonej przyszłości (w naszym przypadku do roku 2020), uwzględniający uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne rozwoju obszaru LGD. Z zasady wizja formułowana jest w sposób motywujący do działania, ma bowiem zachęcić lokalną społeczność do czynnego uczestnictwa w realizacji zaplanowanych w strategii rozwoju zadań i osiągnięcia postawionych celów.

Wizja obszaru LGD Stowarzyszenia „Partnerstwo Północnej Jury” została określona następująco:

Obszar LGD Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury” będzie aktywnym ośrodkiem gospodarczym o znaczeniu regionalnym, przyjaznym dla przedsiębiorców, przykładem inicjatyw społecznego współdziałania, dbałości o więzi lokalne i dobra własnej kultury, w którym społeczność lokalna będzie mogła realizować swoje aspiracje zawodowe, społeczne i prywatne, a równocześnie będzie otwarta na inne kultury i wspierająca ich inicjatywy.

Misja jest syntetyczną deklaracją, określającą najbardziej ogólną koncepcję działania, będącą celem nadrzędnym. Z zasady misja formułowana jest w sposób jasno przedstawiający, co należy wykonać, by zrealizować wizję. Innymi słowy misja mieści w sobie wszystkie nakreślone cele strategiczne rozwoju obszaru LGD.

Misja obszaru LGD Stowarzyszenia „Partnerstwo Północnej Jury” określona została następująco:

LGD Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury” poprzez realizację celów i przedsięwzięć zaplanowanych w LSR, będzie dążyć do osiągnięcia wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego obszaru LGD, tak by obszar ten stał się regionalnym ośrodkiem gospodarczym, przykładem otwartości i promowania wartości społecznych i kulturowych.

W dążeniach tych LGD wspierane będzie przez aktywne, partnerskie uczestnictwo w poszczególnych przedsięwzięciach lokalnej społeczności, organizacji społecznych i zawodowych, przedsiębiorców, instytucji oraz formalnych i nieformalnych organizacji działających na terenie gmin wchodzących w skład LGD.

5.2. Proces formułowania celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć i ich powiązanie z analizą SWOT

Plaszczyzną odniesienia do formułowania celów ogólnych i szczegółowych, a także planowania przedsięwzięć były **wyniki analizy SWOT** oraz wyniki analizy problemów i oczekiwań mieszkańców wyrażonych zarówno w badaniach ankietowych, jak i na spotkaniach konsultacyjnych z przedstawicielami społeczności lokalnej w każdej z gmin wchodzących w skład LGD „Partnerstwo Północnej Jury”. Ponadto w procesie tym wzięto pod uwagę **rekomendacje zamieszczone w dokumentach związanych z ewaluacją** realizacji poprzedniej strategii rozwoju. Przed zamieszczeniem w lokalnej strategii rozwoju, ostateczna wersja analizy SWOT, lista celów ogólnych i szczegółowych oraz przedsięwzięć zostały skonsultowane na spotkaniach ze społecznością lokalną. Spotkania te odbyły się w każdej z gmin wchodzących w skład LGD „Partnerstwo Północnej Jury”.

Określając **cele ogólne** kierowaliśmy się perspektywą wieloletnią, **spójną z celami samorządów lokalnych** wchodzących w skład LGD, **celami strategii i programów regionalnych, krajowych i europejskich**. Planując **cele szczegółowe i przedsięwzięcia** skupiliśmy naszą uwagę nie tylko na wynikach analizy SWOT, problemach i potrzebach społeczności lokalnych, różnych grupach docelowych, ale także na możliwościach finansowania

zaplanowanych przedsięwzięć, z konkretnych, dostępnych w obecnym okresie programowania, ściśle określonych środkach finansowych, przeznaczonych na ściśle określone rodzaje projektów.

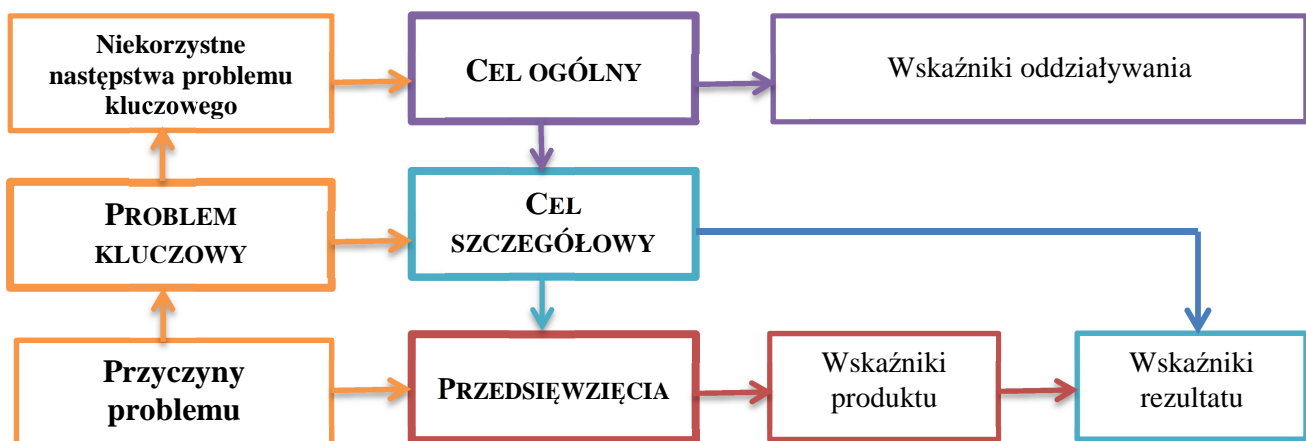
O wyodrębnieniu obszarów rozwojowych i celów zdecydowała wyraźna zbieżność znaczących dla rozwoju argumentów, zidentyfikowanych w wyniku analizy SWOT. W efekcie sformułowaliśmy **dwa cele ogólne, cztery cele szczegółowe oraz 14 przedsięwzięć** (tabela 5.1.). Cele oraz przedsięwzięcia zostały zweryfikowane w czasie spotkań konsultacyjnych w każdej z gmin „Partnerstwa Północnej Jury” oraz spotkań zespołu planowania. Określone przez nas **cele i przedsięwzięcia są adekwatne do diagnozy i wniosków z konsultacji**, co świadczy o **jakości i spójności wewnętrznej diagnozy, analizy SWOT i celów**. Matrycę logiczną dochodzenia do celów prezentuje schemat 1.

Tabela 5.1. Cele ogólne, szczegółowe i przedsięwzięcia planowane na okres 2014-2020

Cele ogólne	Cele szczegółowe	Przedsięwzięcia
1. WIELOKIERUNKOWY I INNOWACYJNY ROZWÓJ OBSZARU	1.1. Wzmocnienie aktywności zawodowej mieszkańców	1.1.1. Zakładanie lub rozwój działalności gospodarczej 1.1.2. Tworzenie usług na bazie gospodarstwa rolnego 1.1.3. Rozwój rynków zbytu
	1.2. Wzmocnienie aktywności społecznej	1.2.1. Tworzenie lub wspieranie grup integracji obywatelskiej i społecznej 1.2.2. Podnoszenie świadomości i kompetencji mieszkańców w zakresie stosowania rozwiązań proekologicznych, w tym innowacyjnych 1.2.3. Organizacja przedsięwzięć promujących dbałość o środowisko naturalne
	1.3. Zachowanie dziedzictwa lokalnego, rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej	1.3.1. Kulturowanie i promowanie dziedzictwa lokalnego 1.3.2. Organizacja przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjnych, turystycznych, promujących obszar LGD 1.3.3. Budowa lub doskonalenie ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej 1.3.4. Doskonalenie lub tworzenie nowej bazy turystycznej, agroturystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej
2. LGD PLATFORMĄ DIALOGU SPOŁECZNEGO I PARTNERSKIEGO ZARZĄDZANIA ZASOBAMI OBSZARU	2.1. PPJ animatorem współpracy i rozwoju lokalnego	2.1.1. Organizacja działań podnoszących wiedzę i umiejętności 2.1.2. Promocja PPJ i obszaru 2.1.3. Doradztwo dla beneficjentów 2.1.4. Aktywizacja lokalnej społeczności

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015

Schemat 1. Matryca logiczna dochodzenia do celów i rezultatów (adekwatność celów i rezultatów)

5.3. Wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania w odniesieniu do celów i przedsięwzięć

Wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania muszą być bardzo precyzyjnie określone, by były logiczne i realne do osiągnięcia. Wskaźniki te zaplanowaliśmy w odniesieniu do konkretnego, przedsięwzięcia i celu. A więc, ich poziom szczegółowości jest bardzo wysoki. Układ logiczny, czyli ciąg przyczynowo-skutkowy, począwszy od zidentyfikowanych problemów i ich przyczyn, poprzez sposoby ich usuwania, czyli cele i przedsięwzięcia, po efekty w postaci wskaźników, prezentują schematy 5.2 i 5.3.

Kluczowe wskaźniki osiągania celów powiązane są z problemami kluczowymi ujętymi w schematach 5.2 i 5.3. Kluczowymi wskaźnikami dla celu pierwszego będą: (a) zwiększone kompetencje i wyższa aktywność mieszkańców i przedsiębiorców przejawiająca się w rozwoju lub tworzeniu nowych przedsięwzięć (w tym infrastruktury turystycznej) oraz (b) wyższy poziom dbałości o środowisko naturalne i zachowanie dziedzictwa kulturowego przez społeczność lokalną, osiągnięte poprzez przedsięwzięcia związane z edukacją ekologiczną, wprowadzaniem innowacyjnych rozwiązań proekologicznych. Dla celu drugiego kluczowymi wskaźnikami będą: (a) wyższa świadomość obywatelska, przejawiająca się udziałem mieszkańców w programach edukacyjnych zwiększających kompetencje społeczne i obywatelskie, oraz (b) większe zaangażowanie liderów społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w przedsięwzięcia dla środowiska lokalnego, przejawiające się wzrostem zaangażowania społecznego mieszkańców, w tym osób z grup defaworyzowanych.

5.4. Sposób i częstotliwość pomiaru rezultatów i źródła danych do obliczeń wskaźnikowych

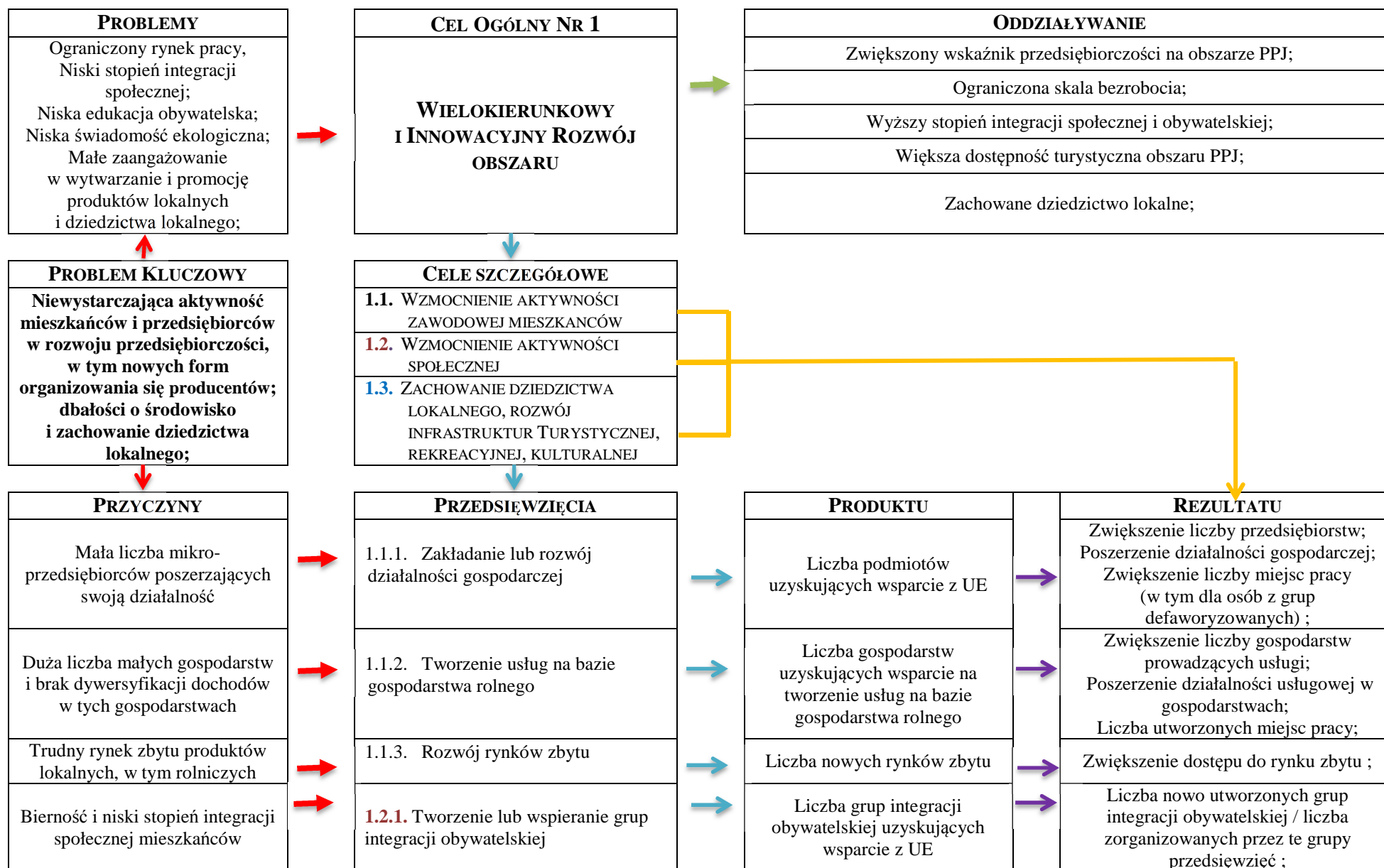
W odniesieniu do wskaźników produktu i rezultatu bazować będziemy przede wszystkim na dokumentacji wdrażania LSR prowadzonej przez biuro LGD, sprawozdaniach wnioskodawców i beneficjentów. Częstotliwość pomiarów osiągania wskaźników dostosowana zostanie do planu działania i będzie zgodna z planem monitorowania wdrażania LSR. W przypadku realizacji określonego przedsięwzięcia w dłuższym okresie, rozłożonym na etapy, pomiar osiągniętych rezultatów będzie dostosowany do etapów realizacji określonego przedsięwzięcia. Natomiast pomiar osiągniętych wskaźników oddziaływania prowadzony będzie po zakończeniu wdrażania celów ogólnych, a źródłem danych dla ich obliczania będą dane z urzędów gmin (np. modernizacji infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, zachowania dziedzictwa kulturowego), dane statystyczne GUS i PUP dotyczące założonego przez nas spadku bezrobocia, dane statystyczne dotyczące wzrostu liczby turystów, czy wreszcie dane pochodzące z badań przeprowadzonych na obszarze LGD PPJ, a dotyczące m.in. ocen lub odczuć społeczności lokalnej odnośnie poprawy jakości środowiska naturalnego, czy lepszej jakości życia. Wykaz celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć wraz z grupami docelowymi, sposobami ich realizacji, wskaźnikami (ich wartościami początkowymi i planowanymi do osiągnięcia w określonym czasie) oraz źródłami danych niezbędnych do obliczania wskaźników prezentuje tabela 5.4.

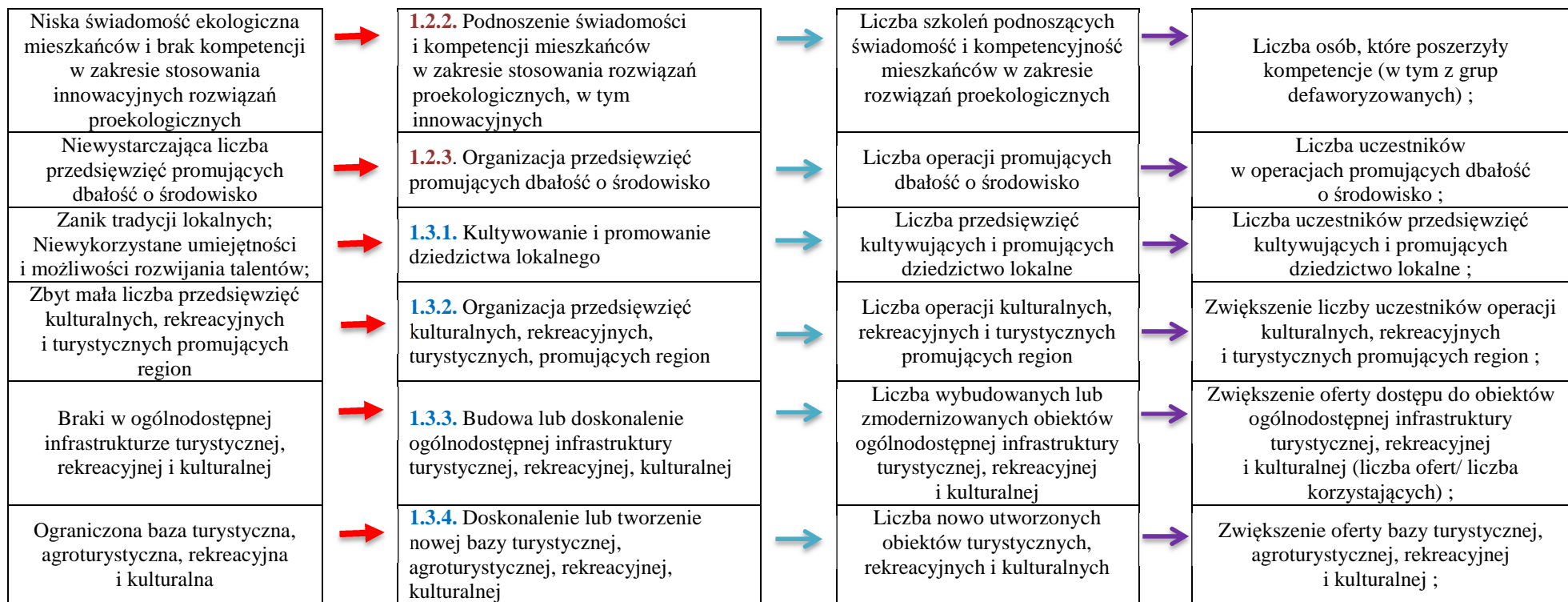
Linia demarkacyjna w LSR PPJ

Z uwagi na to, że część obszaru PPJ pokrywa się z obszarem RLGD „Jurajska Ryba”, została uwzględniona linia demarkacyjna, czyli pewnego rodzaju rozgraniczenie interwencji poszczególnych programów operacyjnych, w celu uniknięcia podwójnego finansowania. Sformułowane cele i wskaźniki w LSR PPJ wyznaczają obszary interwencji PROW 2014-2020 ze szczególnym uwzględnieniem instrumentu RLKS. Linia demarkacyjna przyporządkowuje typy projektów do zdefiniowanych przedsięwzięć i wskaźników w LSR wykluczając możliwość podwójnego finansowania. Demarkacja uwzględnia rodzaj beneficjenta, charakter operacji i obszar realizacji operacji.

Schemat 5.2. Ciąg przyczynowo-skutkowy formułowania celów, przedsięwzięć i wskaźników (Cel ogólny 1 – Cele szczegółowe 1.1; 1.2; 1.3) – matryca logiczna

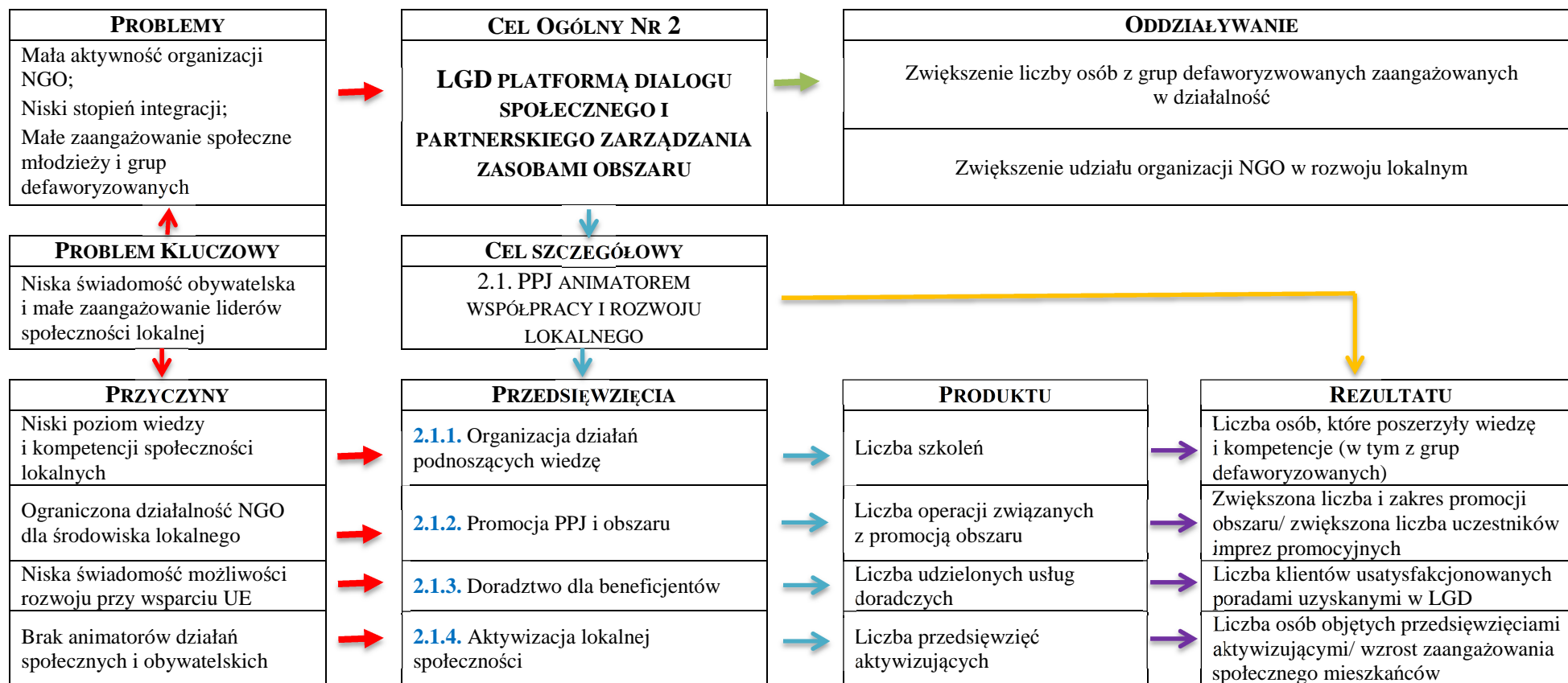

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015

Schemat 5.3. Ciąg przyczynowo-skutkowy formułowania celów, przedsięwzięć i wskaźników (Cel ogólny 2 – Cel szczegółowy 2.1) – matryca logiczna

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015

Tabela 5.4. Cele, przedsięwzięcia oraz wskaźniki i źródła danych do ich obliczenia

1.0		CEL OGÓLNY	WIELOKIERUNKOWY I INNOWACYJNY ROZWÓJ OBSZARU			
1.1.			WZMOCNIENIE AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKANCÓW			
1.2.		CELE SZCZEGÓŁOWE	WZMOCNIENIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ			
1.3.			ZACHOWANIE DZIEDZICTWA LOKALNEGO, ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ, KULTURALNEJ			
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA DLA CELU OGÓLNEGO			JEDNOSTKA MIARY	STAN POCZĄTKOWY ROK 2014	PLAN ROK 2023	ŹRÓDŁO DANYCH/ SPOSÓB POMIARU
W 1.0	Zwiększony wskaźnik przedsiębiorczości na obszarze PPJ		liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 1000 mieszkańców	85	86	Dane GUS
W 1.0	Ograniczona skala bezrobocia na obszarze PPJ		% udział bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców obszaru PPJ	5,77	5,67	Dane GUS
W 1.0	Wyższy stopień integracji społecznej		Liczba uczestników imprez	115 784	116 000	Dane GUS
W 1.0	Większa dostępność turystyczna obszaru PPJ		Liczba obiektów turystycznych	27	30	Dane GUS
WSKAŹNIKI REZULTATU DLA CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH			JEDNOSTKA MIARY	STAN POCZĄTKOWY ROK 2014	PLAN ROK 2023	ŹRÓDŁO DANYCH/ SPOSÓB POMIARU
w 1.1	Utworzone nowe miejsca pracy		Liczba miejsc pracy	0	33	Dokumentacja LGD
w 1.1	Poszerzona możliwość zbytu produktów lokalnych		Liczba rynków zbytu	0	1	Dokumentacja LGD
w 1.2	Zwiększona aktywność społeczna mieszkańców		Liczba osób aktywnych w grupach celowych	0	180	Dokumentacja LGD
w 1.2	Zwiększone kompetencje mieszkańców		Liczba osób, które poszerzyły kompetencje poprzez programy edukacyjne	0	90	Dokumentacja LGD
w 1.3	Poszerzony zakres oferty przedsięwzięć kultywujących i promujących dziedzictwo lokalne		Liczba odwiedzających / korzystających z oferty	0	1 500	Dokumentacja LGD
w 1.3	Zwiększony zakres przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjnych, turystycznych promujących region		Liczba uczestniczących w przedsięwzięciach promujących region	0	550	Dokumentacja LGD
w 1.3	Zmodernizowana infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i kulturalna		Liczba osób korzystających z infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	0	1 350	Dokumentacja LGD
w 1.3	Poszerzona ogólnodostępna baza kulturalna, rekreacyjna, turystyczna		Liczba osób korzystających z poszerzonej bazy	0	220	Dokumentacja LGD
w 1.3	Poszerzona i udoskonalona baza turystyczna, agroturystyczna, rekreacyjna i kulturalna		Liczba utworzonych miejsc pracy	0	11	Dokumentacja LGD

PRZEDSIĘWZIĘCIA	GRUPY DOCELOWE	SPOSÓB REALIZACJI	WSKAŹNIKI PRODUKTU					
			NAZWA	JEDNOSTKA MIARY	WARTOŚĆ		ŹRÓDŁO DANYCH/ SPOSÓB POMIARU	
					POCZĄTKO WA ROK 2014	KOŃCOWA ROK 2023		
1.1.1	Zakładanie lub rozwój działalności gospodarczej	Określone w LSR grupy defaworyzowane; mieszkańcy obszaru PPJ;	konkurs	Nowo utworzone przedsiębiorstwo	Liczba przedsiębiorstw	0	22	Dokumentacja LGD
		Określone w LSR grupy defaworyzowane (przedsiębiorcy z obszaru PPJ);	konkurs	Rozwinięte istniejące przedsiębiorstwo	Liczba przedsiębiorstw	0	6	Dokumentacja LGD
1.1.2	Tworzenie usług na bazie gospodarstwa rolnego	Określone w LSR grupy defaworyzowane (rolnicy);	konkurs	Utworzone usługi na bazie gospodarstwa rolnego	Liczba usług	0	5	Dokumentacja LGD
1.1.3	Rozwój rynków zbytu	Mieszkańcy obszaru PPJ; jst;	konkurs	Nowe rynki zbytu	Liczba rynków zbytu	0	1	Dokumentacja LGD
1.2.1	Tworzenie lub wspieranie grup integracji obywatelskiej i społecznej	Określone w LSR grupy defaworyzowane (NGO); mieszkańcy obszaru PPJ;	konkurs, projekt grantowy	utworzone lub wsparte grupy	Liczba utworzonych lub wspartych grup	0	13	Dokumentacja LGD
		Określone w LSR grupy defaworyzowane (NGO), mieszkańcy obszaru PPJ;	operacja własna	Zaktywizowane organizacje pozarządowe	Liczba zaktywizowanych organizacji NGO	0	9	Dokumentacja LGD
		Określone w LSR grupy defaworyzowane (50+, wykluczeni cyfrowo); mieszkańcy obszaru PPJ;	operacja własna	Zaktywizowane grupy wykluczonych cyfrowo	Liczba działań aktywizujących	0	2	Dokumentacja LGD
1.2.2	Podnoszenie świadomości i kompetencji mieszkańców w zakresie stosowania rozwiązań proekologicznych, w tym innowacyjnych	Mieszkańcy obszaru PPJ, turyści;	operacja własna	Programy edukacyjne	Liczba programów edukacyjnych	0	1	Dokumentacja LGD
1.2.3	Organizacja przedsięwzięć promujących dbałość o środowisko	Mieszkańcy obszaru PPJ, turyści;	operacja własna	Przedsięwzięcia promujące dbałość o środowisko	Liczba przedsięwzięć promujących dbałość o środowisko	0	1	Dokumentacja LGD
1.3.1	Kultywowanie i promowanie dziedzictwa	Określone w LSR grupy defaworyzowane (NGO);	konkurs	Wyposażone obiekty działające	Liczba wyposażonych obiektów działających w	0	3	Dokumentacja LGD

	lokalnego	mieszkańcy obszaru PPJ; Określone w LSR grupy defaworyzowane (NGO); mieszkańcy obszaru PPJ;		w sferze kultury	sferze kultury			
			konkurs, projekt grantowy	Podmioty działające w sferze kultury	Liczba podmiotów kultury, które otrzymały wsparcie	0	10	Dokumentacja LGD
1.3.2	Organizacja przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjnych, turystycznych, promujących region	Mieszkańcy obszaru PPJ; turyści;	konkurs	Przedsięwzięcia kulturalne, rekreacyjne, turystyczne, promujące obszar	Liczba przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjnych, turystycznych, promujących obszar PPJ	0	5	Dokumentacja LGD
1.3.3	Budowa lub doskonalenie ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej	Mieszkańcy obszaru PPJ; turyści;	konkurs	Nowe lub udoskonalone obiekty infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba nowych lub udoskonalonych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	0	14	Dokumentacja LGD
		Mieszkańcy obszaru PPJ; turyści; jst; GOK;	konkurs	Nowe lub udoskonalone obiekty infrastruktury kulturalnej	Liczba nowych lub udoskonalonych obiektów infrastruktury kulturalnej	0	1	Dokumentacja LGD
1.3.4	Doskonalenie lub tworzenie nowej bazy turystycznej, agroturystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej	Określone w LSR grupy defaworyzowane; mieszkańcy obszaru PPJ;	Konkurs	Udoskonalona lub nowo utworzona baza turystyczna, agroturystyczna, rekreacyjna i kulturalna	Liczba udoskonalonych lub nowo utworzonych obiektów bazy turystycznej, agroturystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	0	11	Dokumentacja LGD
SUMA		Grupy docelowe określone w powyższej kolumnie	Konkursy, operacje własne, projekty grantowe					

2.0		CEL OGÓLNY	LGD PLATFORMĄ DIALOGU SPOŁECZNEGO I PARTNERSKIEGO ZARZĄDZANIA ZASOBAMI OBSZARU					
2.1.		CEL SZCZEGÓŁOWY	PPJ ANIMATOREM WSPÓŁPRACY I ROZWOJU LOKALNEGO					
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA DLA CELU OGÓLNEGO			JEDNOSTKA MIARY	STAN POCZĄTKOWY ROK 2014	PLAN ROK 2023	ŹRÓDŁO DANYCH/ SPOSÓB POMIARU		
W 2.0	Zwiększona liczba odwiedzin strony www.jura-ppj.pl w ciągu roku		Liczba wizyt na www.	73 631	74 000	Dokumentacja LGD		
W 2.0	Zwiększony udział organizacji NGO w rozwoju lokalnym		Liczba NGO uczestniczących w działaniach dla rozwoju lokalnego	34	35	Dokumentacja LGD i UG;		
W 2.0	Zaangażowanie grup defaworyzowanych w działalność		Liczba przedsięwzięć dla osób z grup defaworyzowanych	0	10	Dokumentacja LGD, dane GUS i BIP		
WSKAŹNIKI REZULTATU DLA CELU SZCZEGÓŁOWEGO			JEDNOSTKA MIARY	STAN POCZĄTKOWY ROK 2014	PLAN ROK 2023	ŹRÓDŁO DANYCH/ SPOSÓB POMIARU		
w 2.1	Poszerzona wiedza i kompetencje uczestników szkoleń		Liczba osób, które poszerzyły wiedzę i kompetencje	0	54	Dokumentacja LGD		
w 2.1	Uczestnictwo w projektach współpracy		Liczba osób objętych projektem współpracy	0	600	Dokumentacja LGD		
w 2.1	Uczestnictwo w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych		Liczba osób uczestniczących	0	250	Dokumentacja LGD		
w 2.1	Satysfakcja ze spotkań przeprowadzonych przez LGD		Liczba osób zadowolonych ze spotkań	0	175	Dokumentacja LGD		
PRZEDSIĘWZIĘCIA	GRUPY DOCELOWE	SPOSÓB REALIZACJI	WSKAŹNIKI PRODUKTU					
			NAZWA	JEDNOSTKA MIARY	WARTOŚĆ		ŹRÓDŁO DANYCH/ SPOSÓB POMIARU	
					POCZĄTKOWA ROK 2014	KOŃCOWA ROK 2023		
2.1.1	Organizacja działań podnoszących wiedzę i umiejętności	pracownicy biura;	Koszty bieżące	Szkolenia pracowników LGD	Liczba osobodni	0	14	Dokumentacja LGD
		Organy LGD;	Koszty bieżące	Szkolenia organów LGD	Liczba osobodni	0	40	Dokumentacja LGD
2.1.2	Promocja PPJ i obszaru	Turyści; mieszkańcy obszaru PPJ;	aktywizacja	Wydawnictwa promocyjno-informacyjne	Liczba tytułów	0	16	Dokumentacja LGD
		Turyści; mieszkańcy obszaru PPJ;	aktywizacja	Artykuły prasowe	Liczba tytułów	0	10	Dokumentacja LGD
		Turyści; mieszkańcy obszaru PPJ;	aktywizacja	Gadżety promocyjne	Liczba rodzajów	0	13	Dokumentacja LGD
		Mieszkańcy obszaru PPJ; lokalni liderzy;	aktywizacja	Seminaria wyjazdowe	Liczba seminariów wyjazdowych	0	3	Dokumentacja LGD
		Mieszkańcy obszaru PPJ;	aktywizacja	Targi i imprezy	Liczba targów i	0	5	Dokumentacja LGD

		turyści; przedsiębiorcy;		promujące	impresz promoc.			
		Turyści; mieszkańcy obszaru PPJ;	aktywizacja	Rozbudowa strony www.	Moduł	0	2	Dokumentacja LGD
		Turyści; mieszkańcy obszaru PPJ;	Projekt współpracy	Działania promujące	Liczba działań promujących	0	2	Dokumentacja LGD
2.1.3	Doradztwo dla beneficjentów	Określone w LSR grupy defaworyzowane; mieszkańcy obszaru	Koszty bieżące	Udzielone doradztwo	Liczba podmiotów, którym udzielono doradztwa	0	650	Dokumentacja LGD
2.1.4	Aktywizacja lokalnej społeczności	Określone w LSR grupy defaworyzowane, mieszkańcy obszaru PPJ	aktywizacja	Spotkania informacyjno-konsultacyjne	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych	0	19	Dokumentacja LGD
		Określone w LSR grupy defaworyzowane, mieszkańcy obszaru PPJ	aktywizacja	Działania aktywizujące	Liczba działań aktywizujących	0	10	Dokumentacja LGD
		Mieszkańcy obszaru PPJ; turyści;	aktywizacja	Raporty	Liczba opracowanych raportów	0	1	Dokumentacja LGD
SUMA		GRUPY DOCELOWE OKREŚLONE W POWYŻSZEJ KOLUMNIE	AKTYWIZACJA, PROJEKT WSPÓŁPRACY					

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015

6. SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU – OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

Podstawą opracowania kryteriów wyboru było rozporządzenie 1303/2013 określające zasady określania procedur wyboru i oceny operacji oraz określone w strategii cele i przedsięwzięcia ujęte w formie tabelarycznej i opisane szerzej w *rozdziale 5*, a także zalecenia poradnika dla LGD opracowujących LSR. W ramach opracowanej przez nas LSR będą realizowane operacje konkursowe, 2 projekty grantowe, 5 operacji własnych LGD oraz 2 projekty współpracy. Założono, iż operacje realizowane na obszarze LGD PPJ, współfinansowane ze środków europejskich w ramach wdrażania LSR będą oceniane i wybierane do realizacji według ustalonych i zapisanych w LSR kryteriów.

Opracowane przez nas kryteria zostały podzielone na grupy: kryteria dotyczące operacji w ramach tworzenia lub rozwijania działalności gospodarczej, w tym tworzenia miejsc pracy oraz kryteria dotyczące operacji konkursowych, własnych i grantów. Wśród tych kryteriów są m.in.: tworzenie przedsiębiorstwa, rozwój przedsiębiorstwa, tworzenie miejsc pracy, cele społeczne, cele gospodarcze, innowacyjność operacji, oddziaływanie na środowisko, a także wykorzystanie zasobów lokalnych, a wśród nich zasobów naturalnych, zasobów kulturowych oraz zasobów intelektualnych i umiejętności społeczności lokalnej. Bezcelowym kryterium wyboru w zakresie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej lub drogowej byłoby kryterium wyboru preferujące operacje zlokalizowane w miejscowościach zamieszkałych przez mniej niż 5 tys. mieszkańców, gdyż na obszarze PPJ wszystkie miejscowości spełniłyby to kryterium. W kryteriach zawarto też elementy związane z promocją LGD PPJ.

Do oceny przyjęto skalę punktową, co oznacza, iż każde kryterium wyznacza pewien zakres punktów będących odzwierciedleniem stopnia spełniania (lub niespełniania) określonych warunków. W podsumowaniu każdego zestawu kryteriów podane są trzy wielkości: maksymalna liczba punktów, jaką **można** uzyskać w ocenie wniosku, minimalna liczba punktów, jaką **należy** uzyskać, by spełnić minimum wyznaczone dla oceny wniosku oraz trzecia wielkość – to liczba **faktycznie** uzyskanych punktów w procesie oceny. O wyborze danej operacji będzie decydować **największa liczba punktów** uzyskana w procesie oceny operacji z danego konkursu kwalifikująca operację do umieszczenia na liście rankingowej.

W określaniu kryteriów zwrócono szczególną uwagę na **innowacyjny charakter wnioskowanych operacji**. W tym celu zdefiniowano, co oznacza innowacyjność i przypisano temu kryterium skalę punktową w zależności od innowacyjnego charakteru na terenie obszaru LGD, gminy lub sołectwa, na terenie których będzie realizowana wnioskowana operacja. Podobnie w przypadku kryteriów dotyczących ochrony środowiska i klimatu zwrócono uwagę na wykorzystanie zasobów naturalnych i energii odnawialnej w realizacji operacji związanych lub oddziałujących na środowisko naturalne. Szczególne podejście zastosowaliśmy w kryteriach odnośnie wykorzystania w planowanych operacjach zasobów lokalnych (zasobów ludzkich, bogactw naturalnych i dziedzictwa lokalnego), a także do uwzględniania w planowanych operacjach kapitału ludzkiego z grup defaworyzowanych. Skala punktowa w tych dwu kryteriach została znacznie zróżnicowana. Wzięliśmy także pod uwagę **integrację** działań podejmowanych we **współpracy** z innymi wnioskodawcami. To kryterium jest do pewnego stopnia **nowatorskim podejściem** do oceny projektów, zależy nam bowiem na permanentnym budowaniu współpracy i integracji zawodowej przedsiębiorców i społecznej mieszkańców. Takie podejście do kryteriów oceny jest kompatybilne z zaplanowanymi w LSR wskaźnikami produktu, rezultatu i oddziaływania, a więc już na etapie oceny aplikacji o wsparcie operacji przybliży nas do osiągnięcia zaplanowanych efektów wdrażania LSR.

Cały proces oceny wnioskowanych operacji prowadzony będzie w oparciu o ustalone **procedury**. Procedury te zawierają przejrzysty podział zadań i zakres odpowiedzialności poszczególnych organów LGD w procesie oceny, organizację naborów wniosków (w tym m.in. tryb ogłaszania, czas trwania naborów, miejsce składania wniosków), opis sposobu oceny zgodności wnioskowanych operacji z LSR i zasadami wyboru, w tym określenie sposobu wyboru operacji w przypadku uzyskania przez dwie lub więcej takiej samej liczby punktów, a limit finansowy nie pozwala na dofinansowania wszystkich. Procedury te w sposób precyzyjny określają tok postępowania w całym procesie oceny i przyznawania środków na realizację wnioskowanych operacji wraz z procesem komunikowania się z wnioskodawcami, wykorzystując w tym celu **transparentność** postępowania i informowania. Wyniki ocen będą umieszczane na portalu internetowym LGD PPJ, a wnioskodawcy będą ponadto informowani drogą pocztową (listem poleconym za potwierdzeniem odbioru). Procedury te zakładają możliwość wystąpienia ewentualnych

protestów lub odwołań wnioskodawców i w związku z tym zawierają także szczegóły postępowania w przypadku wątpliwości lub braku zgody wnioskodawcy z uzyskaną oceną jego projektu. Procedura oceny i wyboru operacji konkursowych i własnych, procedura wyboru grantobiorców, a także kryteria oceny i wyboru operacji konkursowych i własnych jak również kryteria oceny i wyboru grantobiorców (wraz z aktualizacją) i załącznikami zostały określone w dokumentach będących załącznikami do wniosku.

Zarówno kryteria oceny wnioskowanych operacji, jak i procedury postępowania są jawne i zostaną upublicznione poprzez zamieszczenie ich na portalu LGD PPJ, a ich ewentualne zmiany dokonywane będą w wyłącznie uzasadnionych przypadkach konsultowane ze społecznością lokalną, organami PPJ i ŚUM. Zmiany procedur wyboru operacji będzie dokonywał Zarząd PPJ.

Intensywność pomocy i ustalenie kwoty wsparcia – zasady

Na podstawie przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców obszaru PPJ, a także analizy uwarunkowań społeczno-gospodarczych (niższy dochód podatkowy na 1 mieszkańca na obszarze PPJ i wyższa stopa bezrobocia niż w województwie śląskim) w LSR ustalono **wysokość premii na rozpoczęcie działalności gospodarczej** na poziomie 60 000,00 zł. Zdecydowana większość ankietowanych (82%) zadeklarowała, że utworzyłaby działalność gospodarczą jeśli pozyskałaby 60 000,00 zł. Na podejmowanie działalności gospodarczej w LSR przeznaczono kwotę 2 160 000,00 zł, co powinno przełożyć się na utworzenie 36 miejsc pracy, na rozwijanie działalności gospodarczej przewidziano 1 890 000,00 zł co powinno przełożyć się na utworzenie 7 miejsc pracy a na powstanie inkubatora 225 000,00 zł i z tego tytułu przewiduje się utworzenie 1 miejsca pracy.

Określenie intensywności pomocy w zależności od rodzaju beneficjenta

Intensywność pomocy w zależności od rodzaju beneficjenta w LSR została przyjęta na poziomie określonym w rozporządzeniu MRiRW z dn. 24 września 2015r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 **z wyjątkiem premii dla** osób fizycznych podejmujących działalność gospodarczą, której wysokość LGD ustaliło na poziomie 60 000,00 zł.

Określenie intensywności pomocy w zależności od rodzaju operacji

Pomoc na operacje w zakresie **innym aniżeli podejmowanie działalności gospodarczej LGD** ustala w LSR na poziomie jak niżej :

1. 70% kosztów kwalifikowanych – w przypadku podmiotu gospodarczego wykonującego działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej;
2. 63,63% kosztów kwalifikowanych – w przypadku jednostki sektora finansów publicznych;
3. 100% – w przypadku pozostałych podmiotów.

To możliwość spełniania marzeń sprawia, że życie jest tak fascynujące.

PAULO COELHO

7. PLAN DZIAŁANIA – OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

Opracowany plan działania jest spójny i w sposób logiczny powiązany z celami i wskaźnikami ich osiągnięcia określonymi w *rozdziale 5 – Cele i wskaźniki*. Zgodnie z wytycznymi, harmonogram działań opracowany został w podziale na trzy okresy: 2016-2018, 2019-2021, 2022-2023. Dla każdego przedsięwzięcia wyznaczone zostały wskaźniki produktu, jakie w określonym harmonogramem czasie powinny zostać osiągnięte. Wskaźniki te są spójne ze wskaźnikami określonymi w procesie planowania celów i przedsięwzięć.

W przypadku przedsięwzięć, które realizowane będą etapami, zaplanowaliśmy ściśle określony poziom osiągnięcia wskaźnika w poszczególnych przedziałach czasowych, tzn. liczbowo poziom wskaźnika produktu oraz narastająco wartość procentową tegoż wskaźnika. Wsparcie finansowe realizowanych etapowo przedsięwzięć również zostało podzielone stosownie do zaplanowanego poziomu osiągnięcia wskaźników w poszczególnych okresach. Przy szacowaniu realizacji poszczególnych wskaźników kierowaliśmy się zarówno możliwościami ich osiągnięcia na obszarze wdrażania LSR w określonym czasie, jak i przyjętymi dla tych okresów na poziomie krajowym wartościami odnośnie budżetu i założeniami minimalnych osiągnięć wskaźników produktu.

Przedsięwzięcia zaplanowane w LSR realizują cele dotyczące RLKS i przypisano im niektóre, adekwatne

wskaźniki ujęte w programach, a mianowicie: a) cele i wskaźniki są zbieżne z trzema celami przekrojowymi PROW (ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu, innowacyjność); b) kryteria wyboru oraz wskaźniki LSR zapewniają bezpośrednie osiągnięcie wskaźników dla tych przekrojowych celów.

Mimo, że w planie działania założyliśmy środki na realizację wskaźników tylko z PROW 2014-2020 to nasza LSR zarówno w diagnozie, analizie SWOT, celach i zintegrowaniu odnosi się także do możliwości sięgania po środki z RPO WSL na lata 2014-2020.

Łącznie, w ramach celu ogólnego nr 1 zaplanowaliśmy 10 przedsięwzięć, o wartości wsparcia 8 550 000,00 zł, w tym 2 operacje grantowe na kwotę 405 000,00 zł, w ramach przedsięwzięć: Tworzenie lub wspieranie grup integracji obywatelskiej i społecznej oraz Kultywowanie i promowanie dziedzictwa lokalnego oraz 5 operacji własnych, będących odpowiedzią na zdiagnozowane problemy dotycząc wykluczenia cyfrowego, niskiej aktywizacji NGO, a także organizacji przedsięwzięć promujących dbałość o środowisko i wzmocnienia świadomości proekologicznej. Natomiast w ramach celu ogólnego nr 2 zaplanowaliśmy 4 przedsięwzięcia, o wartości wsparcia 577 660,80 zł, w tym **2 projekty współpracy**: 1 międzynarodowy, na łączną kwotę 171 000,00 zł. Projekty współpracy wpisują się w cel ogólny 2, będą realizowane w ramach przedsięwzięcia: Promocja obszaru i PPJ, realizują wskaźniki produktu: działania promujące i wskaźniki rezultatu: uczestnictwo w projektach współpracy. Międzynarodowy projekt współpracy realizowany m.in. z LGD z Republiki Czeskiej, będzie dotyczył promocji zasobów geologicznych. Drugi z projektów współpracy będzie realizowany z sąsiednimi LGD i dotyczył będzie promocji NGO i aktywizacji liderów na obszarze PPJ. W ramach celu nr 2 zaplanowaliśmy m.in. wskaźniki, których finansowanie częściowo będzie pokryte z kosztów bieżących. Koszty bieżące w kwocie 1 568 731,20 zł zawierają m.in. koszty pracownicze, prowadzenia biura i inne, w tym koszty świadczonego doradztwa.

Pełny plan działania w układzie tabelarycznym celów, przedsięwzięć, operacji, wskaźników, wysokości planowanego wsparcia w poszczególnych etapach realizacji oraz źródeł wsparcia finansowego (tabele 7.1 i 7.2), stanowi odrębny dokument, będący załącznikiem nr 2 do LSR.

*Pieniądze nie mogą być celem,
mają być środkiem do celu.*

AGNIESZKA LISAK

8. BUDŻET – OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

Wskazówką przy opracowywaniu budżetu niezbędnego do realizacji przedsięwzięć i celów zapisanych w strategii rozwoju lokalnego dla „Partnerstwa Północnej Jury” była dla nas zamieszczona na wstępie tego rozdziału sentencja. **Opracowany budżet jest w bezpośredni sposób powiązany z celami i przedsięwzięciami zapisanymi w planie działania, a harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu oraz realizacji budżetu LSR jest racjonalny.**

Budżet Stowarzyszenia PPJ na lata 2014-2020 wynosi ogółem 10 668 500,00 zł, w tym 80% (8 550 000,00 zł) na realizację LSR. W kwocie przeznaczony na realizację operacji w ramach LSR 63,63% stanowią środki pochodzące z EFRROW, 34,43% środki budżetu państwa, a pozostałe 1,94 % to wkład własny będący wkładem krajowym środków publicznych. Szczegółowe tabele 8.1 i 8.2 znajdują się w załączniku nr 3 do LSR.

Odnosząc budżet do założonych w LSR celów i przedsięwzięć, można zauważyć, iż na operacje zaplanowane w ramach celu ogólnego nr 1 – Wielofunkcyjny i innowacyjny rozwój obszaru zaplanowano środki przeznaczone na realizację LSR (art. 35 ust.1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013) w kwocie 8 550 000,00 zł. Natomiast na operacje zaplanowane w ramach celu nr 2 – LGD platformą dialogu społecznego i partnerskiego zarządzania zasobami obszaru zaplanowano łącznie 577 660,80 zł, w tym środki przeznaczone na współpracę (art. 35 ust.1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013) w kwocie 171 000,00 zł oraz środki na aktywizację (art. 35 ust.1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013) w kwocie 378 768,80 zł.

Każda efektywna relacja międzyludzka opiera się na sprzężeniu zwrotnym.

BOGUSŁAWA DOBEK-OSTROWSKA

9. PLAN KOMUNIKACJI – OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

Warunkiem nieodzownym w procesie tworzenia i wdrażania lokalnej strategii rozwoju i w osiągnięciu założonych efektów jest sprawna i efektywna komunikacja. W skutecznej komunikacji bardzo ważna jest jej obustronność. Cele działań komunikacyjnych wypływają z celów i przedsięwzięć zapisanych w LSR, a więc **cel nadrzędny komunikacji** można sformułować w sposób **ogólny** jako **budowanie spójnego i pozytywnego wizerunku LGD PPJ**, która kieruje, a zarazem uczestniczy w procesie wdrażania LSR na lata 2014-2020.

Wśród **celów szczegółowych komunikacji** określiliśmy: okresowe informowanie społeczności lokalnej o stanie realizacji LSR, bieżące informowanie o wszystkich ewentualnych zmianach w LSR, wsparcie potencjalnych beneficjentów w zakresie doskonalenia umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych i pozyskiwania środków finansowych z UE, edukacja określonych grup docelowych włączonych w proces wdrażania LSR, popularyzowanie i promocja efektów realizacji projektów innowacyjnych, prezentacja sukcesów we wdrażaniu LSR.

Grupy docelowe, do których kierowane będą poszczególne działania komunikacyjne wynikają z LSR i zapisanych tam celów ogólnych i szczegółowych. Wśród tych grup są: społeczność lokalna i wchodzące w jej skład grupy społeczne oraz grupy defaworyzowane; faktyczni i potencjalni beneficjenci, w tym m.in. przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego; inni partnerzy społeczni i gospodarczy, w tym lokalne organizacje turystyczne, grupy młodzieżowe; osoby 50+, osoby bez kwalifikacji zawodowych, osoby zamierzające podjąć pracę po dłuższej przerwie spowodowanej wychowywaniem dzieci. Specyficznymi grupami docelowymi, które w zasadzie będą kanałami komunikacji są media lokalne i grupy opiniotwórcze (w tym m.in. eksperci z dziedziny gospodarki, polityki regionalnej, naukowcy, decydenci). W opracowanym przez nas planie komunikacji nie wyodrębniamy tych grup, ale zaznaczamy ich rolę w tym procesie.

Spośród wielu środków w naszym planie komunikacji uwzględniliśmy kilka, naszym zdaniem odpowiadającym celom LSR i określonym grupom docelowym. Wśród tych **działań informacyjno-promocyjnych** są:

Kampanie informacyjne, kierowane do ogółu społeczności lokalnej, a wśród niej potencjalnych beneficjentów. Celem kampanii będzie szeroka informacja i promocja samej LSR, zaplanowanych w niej przedsięwzięć i kryteriów oceny wniosków aplikacyjnych. W kampaniach zostaną wykorzystane przede wszystkim środki masowego przekazu oraz spotkania bezpośrednie.

Materiały informacyjne promocyjne i szkoleniowe (w formie drukowanej i elektronicznej) – będą wykorzystane częściowo w kampanii informacyjnej, a częściowo w realizowanych programach edukacyjnych.

Seminaria, konferencje, spotkania informacyjno-promocyjne będą zastosowane głównie celem informacji i wsparcia potencjalnych beneficjentów w postaci informacji i doradztwa merytorycznego.

Okazjonalne imprezy masowe – organizowane przez LGD oraz uczestnictwo LGD w tego typu imprezach organizowanych przez inne podmioty gospodarcze lub społeczne.

Portale internetowe – biura LGD oraz podmiotów wchodzących w skład LGD, a także portale społecznościowe. Ten środek komunikacji posłuży nam do prezentacji wszystkich dokumentów związanych z wdrażaniem LSR, a także do bieżącego informowania, np. o terminach naboru wniosków, planowanych konkursach; rodzajach i wysokości wsparcia projektów, etc. Udostępniane informacje na portalach www będą przejrzyste a wiele z nich będzie miało formę interaktywną, co jest w dużym stopniu nowością.

Natomiast w odniesieniu do komunikacji wewnętrznej ustaliliśmy, iż komunikację tę definiują podstawowe dokumenty pracy biura i działalności organów LGD, a ponadto Zarząd, który będzie odpowiadać za nadzór nad prawidłowością procesu komunikowania, w tym także za prowadzenie odpowiedniej dokumentacji związanej procesem, jego monitorowaniem i ewaluacją działań komunikacyjnych. Zarząd powierzy obowiązki prowadzenia działań komunikacyjnych wybranym pracownikom biura LGD, którzy uzyskają wsparcie ze strony wskazanych członków LGD, szczególnie w okresie przygotowania i prowadzenia kampanii informacyjno-promocyjnych, organizacji imprez okolicznościowych, a także z podmiotów (UG) w zakresie zamieszczania materiałów informacyjno-promocyjnych LGD na portalach gmin i przekazywania danych statystycznych odnośnie prowadzonych przy użyciu tych portali działań komunikacyjnych.

Cele główne planu komunikacji wpisują się w cel strategiczny – nadrzędny, ale uwzględniają przede wszystkim cele ogólne LSR. I realizacji tych celów podporządkowane są działania komunikacyjne. W przypadku LGD „Partnerstwo Północnej Jury”, działania komunikacyjne związane będą ściśle z dwoma celami ogólnymi. Opis

planu komunikacji prezentujemy więc w układzie: cel ogólny LSR, podporządkowany mu cel komunikacyjny, adresaci działań komunikacyjnych, środki i działania komunikacyjne, efekty tych działań i wskaźniki. Zakładamy, że wskaźniki będą kompatybilne ze wskaźnikami produktu określonymi w planie działania i podane w formie mierzalnej, ale także są tam określone wskaźniki, których zmierzyć nie możemy, np. zmiany w postawach obywatelskich, lecz spodziewamy się, że korzystne zmiany w postawach obywatelskich wpłyną na wzrost potencjału kapitału społecznego. Cele komunikacyjne w odniesieniu do celów ogólnych LSR zawiera szczegółowy plan komunikacji będący załącznikiem nr 4 do LSR.

Przy określaniu działań komunikacyjnych i środków przekazu wzięliśmy pod uwagę przede wszystkim cel komunikacji i grupę docelową. Ponadto wzięliśmy pod uwagę potrzeby komunikacyjne określone przez mieszkańców w badaniach ankietowych prowadzonych we wrześniu 2015, a także ocenę skuteczności stosowanych metod komunikacji w realizacji poprzedniej LSR pozyskaną w wyniku badań ewaluacyjnych prowadzonych na przełomie 2014/2015.

Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu będzie prowadzona na bieżąco, poprzez monitorowanie działań komunikacyjnych i ich skutków równoległe do prowadzonego procesu wdrażania LSR. Informacje uzyskane dzięki tym działaniom – w przypadku problemów z wdrażaniem określonych operacji (lub w przypadku braku akceptacji społecznej) – mogą stać się podstawą do wprowadzenia programu naprawczego. Jednak każda taka zmiana będzie wymagała akceptacji społecznej i będzie upubliczniona za pośrednictwem portalu internetowego LGD.

Szczegółowy **plan komunikacji** zawierający opis działań komunikacyjnych, grupy docelowe, stosowane metody, środki i narzędzia komunikacji oraz harmonogram działań komunikacyjnych, stanowi integralną część LSR w formie załącznika nr 4.

Bez innowacji rozwój nie jest możliwy.

HENRY FORD

Innowacje tworzą się z twórczego burzenia.

YOSHIIISA TABUCHI

10. INNOWACYJNOŚĆ

Innowacyjność w rozwoju lokalnym jest pochodną podejścia LEADER zarówno w budowie LSR jak i jej wdrażaniu. A więc rozumiana jest bardzo szeroko i znajdują tu swe odbicie definicje Schumpetera w bardziej ogólnym, ekonomicznym ujęciu, Potera – odnosząca się bardziej do wykorzystania pomysłów, czy Kotlera, która łączy w sobie elementy obu tych definicji. W budowie naszej LSR skłoniliśmy się bardziej do definicji sformułowanej przez Kotlera, która określa innowację jako *nowość subiektywną*. Oznacza to, iż dany rodzaj usługi, produkcji, sposób wytwarzania, sposób podejścia do rozwoju jest postrzegany przez kogoś jako nowość, mimo, iż istnieje już od jakiegoś czasu i jest znana przez inne osoby, czy na innym obszarze.

10.1. Innowacyjność w procesie tworzenia strategii

W procesie budowy LSR zastosowaliśmy obligatoryjne podejście partycypacji społecznej, w którym wykorzystaliśmy wiele powszechnie znanych i skutecznych metod, ale także metody, które do tej pory nie były stosowane (lub były, ale w ograniczonym zakresie) w działalności LGD PPJ. Wśród tych metod były m.in. **badania fokusowe** liderów społeczności lokalnych, zorganizowane celem określenia potrzeb projektowych w nowym okresie programowania, identyfikacji grup defaworyzowanych na obszarze LGD, doskonalenia komunikacji na linii LGD – społeczność lokalna – LGD, a więc komunikacji dwustronnej. W kilku przypadkach zastosowaliśmy spacerów badawcze. **Komunikację dwustronną** uwzględniliśmy następnie w planie komunikacji. Stworzyliśmy **zakładkę** na portalu LGD PPJ, gdzie zamieszczaliśmy przez cały okres budowy LSR ważne informacje związane z postępowaniem nad tworzeniem strategii, a także **formularze kart projektowych**, które odwiedzający portal mieszkańcy obszaru mogli wypełnić i zgłosić jako propozycje projektowe. Wzięliśmy pod uwagę wyniki przeprowadzonej ewaluacji wdrażania poprzedniej LSR i sformułowane tam **rekomendacje** dotyczące nowej LSR. Promocja procesu budowy LSR prowadzona była systematycznie poprzez lokalne media, w tym gazety gminne, portale: PPJ i partnerskich gmin wchodzących w skład PPJ, lokalne imprezy, materiały informacyjne, etc. Zorganizowaliśmy szereg **spotkań warsztatowych**, w czasie których identyfikowaliśmy problemy, formułowaliśmy cele i przedsięwzięcia, konsultowaliśmy diagnozę obszaru i analizę. W czasie spotkań warsztatowych technikę budowania konsensusu, w której wykorzystywana była także **dyskusja sokratejska**. Szczególną wagę przywiązywaliśmy do analizy SWOT, której wyniki w postaci wniosków i rekomendacji stały się podstawą do dyskusji i formułowania celów. **Nowatorskim** podejściem do analizy SWOT była **ocena punktowa** każdego z czynników pod względem jego wpływu na rozwój lokalny, a także tzw. bliźniacze zestawienie czynników pozytywnych i negatywnych, co oznacza,

iz identyfikując np. jakiś czynnik pozytywny, sprawdzano, czy przypadkiem po stronie czynników negatywnych znajduje się czynnik przeciwstawny i dopiero wówczas dokonywano oceny punktowej obu tych czynników. W całym procesie tworzenia LSR najczęściej używaną techniką komunikowania się z członkami zespołu planowania były portale społecznościowe (to także **nowa metoda**) zastosowana w tym procesie.

10.2. Innowacyjność w procesie realizacji strategii – kryteria innowacyjności

W określaniu kryteriów zwrócono szczególną uwagę na innowacyjny charakter wnioskowanych operacji. Przyjmując wyżej cytowaną definicję innowacyjności, ustalono, iż innowacyjny charakter projektu oceniany będzie przy zastosowaniu określonych **kryteriów innowacyjności**. Ustalając te kryteria oceny zdecydowano, iż innowacyjność może mieć charakter terytorialny, a więc w odniesieniu do obszaru LGD lub gminy lub sołectwa, na terenie których projekt będzie realizowany. W podejściu tym kierowaliśmy się przyjętą na wstępie definicją innowacyjności Kotlera. Ponadto, **aby projekt mógł być uznany za innowacyjny powinien dotyczyć** ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatycznym, zwalczania ubóstwa i wyłączenia społecznego – a więc **uwzględniać** przynajmniej jedną ze zidentyfikowanych na tym obszarze grup defaworyzowanych, tzn. bezrobotnych, osoby 50+ pozostające bez zatrudnienia, matki chcące powrócić na rynek pracy, młodzież, która kończy edukację i poszukuje pracy, osoby niepełnosprawne, osoby bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego, osoby, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą, ale brakuje im środków finansowych oraz informacji o dotacjach i innych źródłach finansowania działalności gospodarczej, wiedzy o sposobie założenia i prowadzenia działalności gospodarczej.

Ponadto, projekt, **aby zostać uznany za innowacyjny, powinien** w sposób niestandardowy wykorzystywać lub promować lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, dziedzictwa kulinarnego, tradycji rzemieślniczych, lokalnych opowieści i legend, wydarzeń historycznych, wybitnych postaci związanych z obszarem PPJ. Może to być także transfer i adaptacja innowacji zastosowanych gdzie indziej, modernizacja tradycyjnych form technologii lub wprowadzanie nowych rozwiązań permanentnie występujących problemów wsi. **Generalnie** rzecz ujmując, **projekt innowacyjny powinien zakładać**, iż w swej działalności gospodarczej, podstawą będzie wykorzystanie lokalnych produktów rolnych wytwarzanych na obszarze PPJ.

W określaniu **kryteriów innowacyjności** wzięto także pod uwagę **innowacyjność organizacyjną**, a mianowicie ocenę, czy wnioskowana do wsparcia operacja zawiera w sobie elementy współpracy przedsiębiorców, tzn. czy przynajmniej częściowo opiera się na współpracy z innymi wnioskodawcami (przedsiębiorcami lub producentami). Jak już wspomnieliśmy w rozdziale 6 – *Sposób i kryteria wyboru operacji*, naszym celem jest m.in. nawiązanie w miarę stałej współpracy i integracji zawodowej przedsiębiorców, producentów i społeczności lokalnej.

Każdemu kryterium przypisano określoną liczbę punktów, w tym także za innowacyjność w podejściu do realizacji planowanej operacji.

Treści zamieszczone w tym rozdziale znajdują swe odniesienie praktycznie w całym dokumencie LSR, dokumentach towarzyszących oraz załącznikach. Szczególnie, odniesienia do innowacyjności procesu planowania znajdziemy w rozdziale 4 – *Analiza SWOT*, 5 – *Cele i wskaźniki*, 9 – *Plan komunikacji*. Natomiast odniesienia do kryteriów oceny innowacyjności znajdziemy w rozdziale 6 – *Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru*.

Wysoka spójność pociąga za sobą dużą efektywność działań.

HALINA ZDEBSKA

11. ZINTEGROWANIE

Wychodząc z założenia, że LSR jest spójnym zbiorem operacji, których realizacja pozwoli na zaspokojenie potrzeb i osiągnięcie lokalnych celów, to podstawowym elementem w procesie jej tworzenia powinien być jej zintegrowany charakter. Oznacza to, iż w planowych przedsięwzięciach powinny być uwzględnione zasoby lokalne, a celem nadrzędnym tych przedsięwzięć powinien być rozwój lokalny. A więc większa integracja podmiotów, zasobów i obszaru. **Zdefiniowane w analizie SWOT problemy niewystarczającej aktywności zawodowej mieszkańców oraz niskiej aktywności społecznej pozwoliły na wyłonienie problemu kluczowego jakim jest: niewystarczająca aktywność mieszkańców i przedsiębiorców w rozwoju przedsiębiorczości w tym nowych form organizowania się producentów, dbałości o środowisko i zachowania dziedzictwa lokalnego.** Tak sformułowany problem kluczowy został przeformułowany na cele szczegółowe 1.1; 1.2; 1.3 w ramach których zdefiniowano przedsięwzięcia.

Przedsięwzięcia te kompleksowo, z użyciem różnych metod (konkursy, projekty grantowe, operacje własne) i zaangażowaniem różnych sektorów (społeczny, gospodarczy i publiczny) stwarzają możliwość integracji przedsięwzięć, a tym samym realizacji operacji, które przyniosą możliwe (uwarunkowane wysokością budżetu, zasięgiem interwencji), najkorzystniejsze pożądane zmiany. Wszystkie przedsięwzięcia zdefiniowane w LSR w sposób zintegrowany odpowiadają na zdiagnozowane przyczyny problemów i stwarzają możliwość ich kompleksowego rozwiązania. Dodatkowo, zdefiniowane przedsięwzięcia integrują takie branże jak m.in: turystyka, rolnictwo, agroturystyka, usługi dla ludności stwarzając możliwość tworzenia miejsc pracy a tym samym odpowiadają w sposób zintegrowany na podstawowy problem bezrobocia.

W przypadku strategii rozwoju lokalnego obszaru PPJ analizie poddaliśmy przede wszystkim **komplementarność LSR z dokumentami strategicznymi** gmin wchodzących w skład PPJ, a także dwu powiatów – częstochowskiego i myszkowskiego (na ich terenie leżą bowiem gminy wchodzące w skład obszaru PPJ) oraz województwa śląskiego.

Ogółem analizie poddaliśmy dwanaście dokumentów planistycznych. W odniesieniu do siedmiu gmin: Janów, Koziegłowy, Lelów, Mstów, Niegowa, Olsztyn, Przyrów najbardziej aktualnymi dokumentami planistycznymi były *strategie rozwoju gmin*, w przypadku gminy Poraj – było to *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy*, a dla gminy Żarki – *Lokalny program rewitalizacji miasta Żarki* nawiązujący do strategicznych dokumentów dotyczących *Rozwoju przestrzenno-społeczno-gospodarczego miasta i regionu*. Natomiast w przypadku powiatów: częstochowskiego i myszkowskiego dokumentami tymi były *strategie rozwoju* obu powiatów. W odniesieniu do województwa śląskiego wzięliśmy pod uwagę najbardziej aktualny obecnie dokument planistyczny: *Projekt Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030*.

Z uwagi na wielość celów pośrednich i przedsięwzięć zapisanych w tych dokumentach, zdecydowaliśmy, iż analizy porównawczej dokonamy na poziomie celów strategicznych (ogólnych). Przeprowadzona analiza wykazała komplementarność celów naszej LSR z celami i kierunkami rozwoju gmin, powiatów i województwa, ze szczególnym uwzględnieniem osi priorytetowej **VII, IX i X RPO WSL na lata 2014-2020**. Komplementarność LSR z dokumentami strategicznymi jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowaliśmy w tabelach 10.1, 10.2. i 10.3. Natomiast, jeśli chodzi o integrację zasobów, czy podmiotów – to zaplanowaliśmy, iż te zagadnienia staną się ważne w procesie wdrażania LSR. W kryteriach oceny i wyboru projektów umieściliśmy m.in. kryterium wykorzystania zasobów własnych obszaru (surowców, zasobów intelektualnych, zasobów pracy) w realizacji projektu. Przykładem tu mogą być projekty związane z tworzeniem miejsc pracy, gdzie np. jednym z kryteriów oceny jest zatrudnienie osób z grupy defaworyzowanych. Innym spośród kryteriów oceny i wyboru operacji uczyniliśmy kryterium realizacji projektu w kooperacji z innymi podmiotami, np. organizacja rynków zbytu produktów, gdzie projekt może obejmować nie tylko kooperację wewnątrz jednego sektora, lecz np. dwu sektorów – producentów surowców i przetwórców (przedsiębiorców).

Tabela 10.1. Zintegrowanie celów LSR z priorytetami inwestycyjnymi RPO WSL 2014-2020

LSR PPJ	RPO WSL 2014-2020
Cel strategiczny 1: Wielokierunkowy, innowacyjny rozwój obszaru. Cele szczegółowe : 1.1 Wzmocnienie aktywności zawodowej mieszkańców ; 1.2. Wzmocnienie aktywności społecznej.	Oś VII , priorytet 8i: Wzrost aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia; Oś IX , priorytet 9i: Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności zamieszkującej obszary zdegradowane i peryferyjne; 9iv: Wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz wzrost dostępności do usług zdrowotnych w regionie; 9v: Wzrost liczby i stabilności miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej w regionie; Oś X : priorytet 9a: Lepszy dostęp do usług społecznych dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem; priorytet 9b: Zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny ;

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ na podstawie dokumentów RPO WSL 2014-2020

Tabela 10.2. Zintegrowanie celów LSR z celami gmin obszaru LGD PPJ

LSR PPJ	Gmina								
	Janów	Koziegłowy	Lelów	Mstów	Niegowa	Olsztyn	Poraj	Przyrów	Żarki
Rodzaj dokumentu, zgodność/zintegrowanie celów									
Cel strategiczny1: Wielokierunkowy, innowacyjny rozwój obszaru Cel strategiczny 2: LGD platformą dialogu społecznego i partnerskiego zarządzania zasobami obszaru	Strategia Rozwoju Gminy Janów na lata 2014-2020 Część II s.12-13	Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Koziegłowy na lata 2014-2018 s. 48-50	Strategia Rozwoju Gminy Lelów na lata 2014-2020 rozdział IV-VIII, s. 17-46	Strategia Rozwoju Gminy Mstów. Część 4. s. 71-78	Strategia Rozwoju Gminy Niegowa na lata 2009-2020 podrozdział 3.2.2.1. Celowość zadań planowanych do realizacji, s. 63-68	Strategia Rozwoju Gminy Olsztyn na lata 2014-2020, rozdział 7. Cele i kierunki rozwoju gminy, s. 32-34	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Poraj, s. 14-35	Strategia Rozwoju Gminy Przyrów Część 4. s. 66-72	LPR Miasta Żarki na lata 2008-2014, roz. II: Nawiązanie do strat. dok. dotyczących rozwoju przestrzenno-społ.-gosp. miasta i regionu, s. 29-31

Tabela 10.3. Zintegrowanie celów LSR z celami powiatów częstochowskiego i myszkowskiego oraz województwa śląskiego

LGD Stowarzyszenie Partnerstwo Północnej Jury	Powiaty		Województwo śląskie
	częstochowski	myszkowski	
Rodzaj dokumentu			
Strategia Rozwoju Lokalnego 2014-2020	Strategia Rozwoju Powiatu Częstochowskiego na lata 2007-2015, s. 86	Strategia Rozwoju Powiatu Myszkowskiego, s. 56	Projekt Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030, s. 110
Zgodność / zintegrowanie celów			
Cel strategiczny1: Wielokierunkowy, innowacyjny rozwój obszaru	Cel strategiczny 1: Osiągnięcie wysokich standardów cywilizacyjnych życia mieszkańców i wysokiej jakości kapitału ludzkiego; Cel strategiczny 2: Wspieranie działań służących rozwojowi małych i średnich firm poprzez aktywizację lokalnych przedsiębiorców oraz przyciąganie nowych inwestorów; Cel strategiczny 3: Ochrona wartości przyrodniczych i kulturowych; Cel strategiczny 4: Rozwój turystyki i rekreacji bazującej na bogatych walorach powiatu; Cel strategiczny 5: Kreowanie i wspieranie pozytywnych zmian w sferze gospodarczej ;	Cel strategiczny 1: Osiągnięcie wysokiej atrakcyjności powiatu myszkowskiego jako miejsca zamieszkania; Cel strategiczny 2: Wielofunkcyjny rozwój ekonomiczny pow. myszkowskiego wykorzystujący zasoby obszaru;	Cel strat. A: Zdywersyfikowana struktura gosp. obszarów wiejskich woj. śląskiego wykorzystująca tradycyjne sektory produkcji, otwarta na innowacje oraz rozwijająca się w zgodzie z zas. zrównoważonego rozwoju; Cel strat. B: Wysoka jakość życia na obszarach wiejskich woj. śląskiego odpowiadająca rosnącym standardom cywilizacyjnym i wykorzystująca specyfikę społeczną i środowiskową wsi; Cel strat. C: Wieś woj. śląskiego obszarem pielęgnowania, rozwijania i promowania dziedzictwa przyr. i kult. regionu;
Cel strategiczny 2: LGD platformą dialogu społecznego i partnerskiego zarządzania zasobami obszaru	Cel strategiczny 6: Ukształtowanie stosunków partnerstwa z podmiotami i jednostkami wewnątrz społeczności powiatowej i w jej otoczeniu;		Cel strategiczny B: Wysoka jakość życia na obszarach wiejskich województwa śląskiego odpowiadająca rosnącym standardom cywilizacyjnym i wykorzystująca specyfikę społeczną i środowiskową wsi;

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ na podstawie dokumentów strategicznych gmin, powiatów częstochowskiego i myszkowskiego oraz województwa śląskiego

*Kto kontroluje teraźniejszość, kontroluje przeszłość.
Kto kontroluje przeszłość, kontroluje przyszłość.*

GERGE ORWELL

12. MONITORING I EWALUACJA – OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

Monitoring i ewaluacja, to z definicji dwie różne czynności wykonywane w procesach wdrażania LSR. Monitoring określany jest jako proces systematycznego gromadzenia informacji ilościowych i jakościowych dotyczących funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji LSR. W ocenie tej jako mierniki stosowane są kryteria rzeczowe i finansowe. A zatem monitoring jest wewnętrznym mechanizmem oceny działalności LGD w procesie wdrażania LSR. Natomiast ewaluacja to proces systematycznego badania wartości lub określonych cech planu działania poprzez ustalone wcześniej kryteria. Szczególnymi czynnikami różnicującymi te dwa procesy są ich cele. Celem monitoringu jest ocena skuteczności wdrażanej strategii oraz ocena zgodności realizacji operacji z założonymi celami. Natomiast celem ewaluacji jest ocena rzeczywistych (on-going) lub spodziewanych (ex-post) efektów realizacji operacji.

12.1. Zasady i procedury monitorowania

Ustalając *zasady i sposób monitorowania* procesu wdrażania LSR, LGD „Partnerstwo Północnej Jury” skupiła się na celu, któremu ma służyć monitoring. A więc przyjęła, iż monitoring ma służyć Zarządowi, Radzie i pozostałym członkom LGD do bieżącej obserwacji realizacji planu i harmonogramu działania we wdrażaniu LSR. Jako zasadę przyjęto też, iż w przypadku stwierdzenia rozbieżności lub niepowodzeń we wdrażaniu LSR – wyniki monitoringu będą podstawą do podejmowania działań interwencyjnych zarówno w odniesieniu do sposobu działania LGD, jak i ewentualnych korekt w LSR.

Monitorowaniu podlegać będą zarówno działanie biura LGD, wdrażanie LSR, jak i gospodarowanie budżetem (wydatkowanie środków finansowych na poszczególne operacje i działalność własną LGD). **Kryteria monitorowania** będą obejmować **kontrolę osiągania założonych w LSR wskaźników produktu i rezultatu**.

Czas prowadzenia monitoringu – w zależności od przedmiotu badań – na bieżąco.

Źródła danych do prowadzenia monitoringu: (a) działalność administracyjna biura: listy obecności na spotkaniach prowadzonych przez biuro LGD, sprawozdania, (b) działalność organizacyjna: dokumentacja fotograficzna, filmowa, liczba sprzedanych biletów na organizowane imprezy, liczba odwiedzających portal internetowy LGD, liczba zainteresowanych ogłaszanymi konkursami, liczba zainteresowanych organizowanymi szkoleniami, (c) efekty wdrażania LSR: wnioski aplikacyjne o wsparcie projektowanych operacji, wnioski o płatność, karty doradztwa prowadzonego przez pracowników LGD, oświadczenia beneficjentów oceniających poziom satysfakcji z uzyskanych informacji i doradztwa, badania ankietowe, ankiety zwrotne, dokumenty finansowe. Pozyskane z tych źródeł dane będą opracowywane i dostępne w biurze LGD.

Rodzaj i forma opracowania wyników monitoringu: opracowanie pisemne zawierające analizę dokumentów merytorycznych i finansowych; dokument zawierający opracowanie danych liczbowych i jakościowych niezbędnych do określenia wskaźników: produktu, rezultatu i oddziaływania; dokument zawierający analizę wydatków budżetowych; okresowe sprawozdania z działalności LGD.

12.2. Zasady i procedury ewaluacji

Podobnie, jak w monitoring, również w przypadku ewaluacji do jej właściwego przebiegu monitorowania niezbędne jest wcześniejsze określenie *zasad i sposobu prowadzenia ewaluacji*. Przyjęto, iż ewaluacja ma generalnie służyć ocenie na ile osiągnięte rezultaty zgadzają się z planowanymi, a więc w jakim stopniu osiągnęliśmy sukces i jak długo osiągnięte rezultaty będą miały wpływ na dalszy rozwój.

Odpowiedzialnym za proces ewaluacji, zgodnie z decyzją LGD „Partnerstwo Północnej Jury”, będzie Zarząd LGD, który będzie wykonywać część zadań związanych z ewaluacją (szczególnie zadania, które mogą być prowadzone równoległe z monitoringiem), a część zadań zostanie powierzona ekspertom zewnętrznym. Natomiast *za gromadzenie danych i dokumentów niezbędnych do prowadzenia ewaluacji* odpowiadać będzie biuro LGD.

Okres podlegający ewaluacji: okres kamienia milowego w procesie wdrażania LSR, a ewaluacja końcowa po zakończeniu procesu wdrażania.

Czas prowadzenia ewaluacji – IV kwartał : 2018, 2021 i na zakończenie wdrażania LSR.

Ewaluowanie będą obejmować kontrolę osiągania założonych w LSR wskaźników produktu i rezultatu, z uwzględnieniem kryteriów ewaluacji takich jak : skuteczność, trafność, użyteczność.

Każda ewaluacja będzie kończyć się raportem zawierającym: wykaz działań związanych z funkcjonowaniem LGD; wykaz zrealizowanych operacji w ramach LSR, opis uzyskanych efektów w porównaniu do planowanych; analizę zrealizowanych operacji w ramach celów LSR; analizę wydatków budżetowych; wnioski w formie uwag i rekomendacji, których realizacja zapewni wyższą efektywność działania LGD i bezproblemowe osiągnięcie celów. Wyniki analizy po zatwierdzeniu ich przez organy LGD zostaną upublicznione (w formie skróconego dokumentu) na portalu internetowym LGD.

W uzasadnionych przypadkach, wyniki analizy mogą posłużyć aktualizacji LSR lub doskonaleniu działalności biura LGD.

Dokument zawierający **plan monitoringu i ewaluacji** stanowi **załącznik nr 5**.

13. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Stosownie do ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013, poz. 1235 ze zm.), a także do zaleceń zawartych w poradniku dla LGD w zakresie opracowania LSR na lata 2014-2020, zwróciliśmy się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z wnioskiem o opinię czy opracowana przez nas Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR) podlega kwalifikacji do przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z otrzymaną opinią opracowana przez nas LSR jest dokumentem strategicznym, lecz nie przesądza o konkretnych lokalizacjach planowanych przedsięwzięć, technologii stosowanej w trakcie ich realizacji, a następnie funkcjonowania. Jest ona instrumentem realizacji założeń Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2020+" poprzez realizację priorytetów PROW 2014-2020 oraz częściowo RPO Województwa Śląskiego 2014-2020. A zatem jest uszczegółowieniem tych dokumentów dla określonych obszarów. Dla wymienionych dokumentów sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko, która została pozytywnie zaopiniowana przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach.

Konkludując, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach nie widzi konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla opracowanej przez nas *Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR) Stowarzyszenia „Partnerstwo Północnej Jury”*.

Opinia ta zawarta jest w piśmie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 17 listopada 2015 r., nr WOŚ.410.530.2015.RK1 (pismo w załączeniu).

Załączniki do LSR

Załącznik nr 1: Procedura aktualizacji LSR

Lokalna Strategia Rozwoju wymaga systematycznie dokonywanych przeglądów, a w razie potrzeby będzie aktualizowana, stosownie do zmieniających się okoliczności. Aktualizacja strategii jest tu rozumiana jako wprowadzenie istotnych zmian w jej strukturze, wymagających pełnej społecznej partycypacji. Proces aktualizacji obejmuje czynności, formularze i schemat działań dotyczących zgłaszania, rozpatrywania i w końcu przyjmowania uchwałą Walnego Zebrania zmian w zapisach LSR.

LSR będzie zapewniać lokalnej społeczności powszechny i systematyczny udział w konsultacjach dotyczących LSR. Konsultacje będą prowadzone zgodnie z dokumentem konsultacyjnym towarzyszącym Białej Księdze zasady partnerstwa we wdrażaniu Funduszy Europejskich w Polsce.

Procedura aktualizacji przewiduje podjęcie przez Zarząd LGD PPJ decyzji o aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju, która zapoczątkowuje proces planowania i konsultacji. Zarząd opracowuje plan procesu aktualizacji, który może obejmować jeden lub więcej etapów (schemat procesu zawiera tabela Z-1).

Tabela Z-1. Procedura aktualizacji LSR dla obszaru LGD „Partnerstwo Północnej Jury”

ELEMENT/ ETAP	CHARAKTERYSTYKA
DIAGNOZA OBSZARU LGD	Przegląd danych statystycznych i opisowych ilustrujących sytuację i kontekstowe uwarunkowania rozwoju
WIZJA OBSZARU i MISJA LGD	Przegląd oczekiwanych w perspektywie docelowej osiągnięć i aspiracji LGD
ANALIZA SWOT	Aktualizacja analizy uwarunkowań
CELE OGÓLNE i SZCZEGÓŁOWE LSR	Przegląd aktualności i adekwatności celów
PRZEDSIĘWZIĘCIA	Przegląd i rekomendacje do zmian zakresu i adekwatności przedsięwzięć
WSKAŹNIKI	Przegląd i rekomendacje w zakresie zmiany wskaźników
BUDŻET	Przegląd i rekomendacje w zakresie zmiany budżetu
HARMONOGRAM OSIĄGANIA WSKAŹNIKÓW	Przegląd i rekomendacje w zakresie zmiany harmonogramu
PROCEDURY I KRYTERIA WYBORU	Przegląd procedur pod kątem zasad zarządzania i rekomendacje w zakresie doskonalenia, w tym aktualizacja kryteriów i procedur wyboru operacji
INNE	Wynikające z bieżącej realizacji LSR

Założenia ogólne:

- Proces wdrażania i aktualizacji powinien odbyć się przy udziale partnerów LGD i mieszkańców obszaru.
- Działania LGD dotyczące wdrażania i aktualizacji LSR są jawne.
- Zmiany w LSR będą efektem monitoringu i ewaluacji LSR, a ich zatwierdzenie odbywać się będzie na Walnym Zebraniu Członków.

Przebieg procedury aktualizacji LSR:

1. Wnioski w sprawie zmiany zapisów w LSR mogą być zgłoszone przez: członków LGD, organy Stowarzyszenia, mieszkańców obszaru PPJ.
2. Analiza zgłoszonych do LGD zmian LSR przeprowadzana jest przez pracowników Biura oraz Zarząd Stowarzyszenia.
3. Zarząd ma możliwość zlecenia zewnętrznym ekspertom analizy związanej z koniecznością aktualizacji dokumentów Stowarzyszenia.
4. Zarząd podejmuje ostateczną decyzję o zmianach. Zmiany te przyjęte zostają uchwałą, która zostaje przedstawiona Walnemu Zebraniu Członków Stowarzyszenia.
5. Aktualizacja LSR dokonywana jest uchwałą Walnego Zebrania.

Załącznik nr 2: Plan działania

Cel Ogólny 1	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Program	Pod- działanie/ zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (zł)	PROW/ RPO	
Cel szczegółowy 1.1. WZMOCNIENIE AKTYWNOŚCI ZA WODOWEJ MIESZKAŃCÓW														
Przedsięwzięcie 1.1.1	Nowo-utworzone przedsiębiorstwo	10	45,0	600 000,00	12	100,0	885 000,00	0	0,0	0,00	22	1 485 000,00	PROW	Realizacja LSR
	Rozwinięte istniejące przedsiębiorstwo	3	50,0	810 000,00	3	100,0	810 000,00	0	0,0	0,00	6	1 620 000,00	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.1.2	Utworzone usługi na bazie gospodarstwa rolnego	3	60,0	180 000,00	2	100,0	120 000,00	0	0,0	0,00	5	300 000,00	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.1.3	Liczba nowych rynków zbytu	0	0,0	0,00	1	100,0	150 000,00	0	0,0	0,00	1	150 000,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.1				1 590 000,00			1965 000,00			0,00		3 555 000,00		
Cel szczegółowy 1.2. WZMOCNIENIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ														
Przeds. 1.2.1	Liczba utworzonych lub wspartych grup	4	31,0	215 000,00	9	100,0	225 000,00	0	0,0	0,00	13	440 000,00	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.2.1	Liczba zaktywizowanych organizacji pozarządowych	0	0,0	0,00	9	100,0	50 000,00	0	0,0	0,00	9	50 000,00	PROW	Realizacja LSR

	Działanie aktywizujące wykluczonych cyfrowo	1	50,0	50 000,00	1	100,0	43 000,00	0	0,0	0,00	2	93 000,00	PROW	Realizacja LSR
Przedsię-wzięcie 1.2.2	Liczba programów edukacyjnych ekologicznych	0	0,0	0,00	1	100,0	50 000,00	0	0,0	0,00	1	50 000,00	PROW	Realizacja LSR
Przedsię-wzięcie 1.2.3	Liczba przedsięwzięć promujących dbałość o środowisko naturalne	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	1	100,0	50 000,00	1	50 000,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.2				265 000,00			368 000,00			50 000,00		683 000,00		
Cel szczegółowy 1.3.: ZACHOWANIE DZIEDZICTWA LOKALNEGO, ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ, KULTURALNEJ														
Przedsięwzięcie 1.3.1	Liczba wyposażonych podmiotów działających w kulturze	3	100,0	410 000,00	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	3	410 000,00	PROW	Realizacja LSR
	Liczba podmiotów w sferze kultury, które otrzymały wsparcie	1	10,0	50 000,00	0	0,0	0,00	9	100,0	180 000,00	10	230 000,00	PROW	Realizacja LSR

Przedsięwzięcie 1.3.2	Liczba przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjnych, turystycznych, promujących obszar LGD	4	80,0	240 000,00	1	100,0	50 000,00	0	0,0	0,00	5	290 000,00	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.3.3	Liczba nowych lub udoskonalonych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	13	93,0	2 337 000,00	1	100,0	125 000,00	0	0,0	0,00	14	2 462 000,00	PROW	Realizacja LSR
	Liczba nowych lub udoskonalonych obiektów infrastruktury kulturalnej	1	100,0	50 000,00	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	1	50 000,00	PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie 1.3.4	Liczba nowych lub udoskonalonych obiektów bazy turystycznej, agroturystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej	4	36,0	240 000,00	5	82,0	510 000,00	2	100,0	120 000,00	11	870 000,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.3				3 327 000,00			685 000,00			300 000,00		4 312 000,00		
Razem cel ogólny 1				5 182 000,00			3 018 000,00			350 000,00		8 550 000,00		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR											% budżetu poddziałania Realizacja LSR			
											4 275 000,00	50%		

Cel Ogólny 2	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			Razem 2016-2023		Program	Poddziałanie/ zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (zł)	PROW/ RPO	
Cel szczegółowy 2.1. PPJ ANIMATOREM WSPÓŁPRACY I ROZWOJU LOKALNEGO														
Przedsięwzięcie 2.1.1	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników	8	57,0	8 000,00	6	100,0	6 000,00	0	0,0	0,00	14	14 000,00	PROW	Koszty bieżące
	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	40	100,0	13 892,00	0	0	0,00	0	0,0	0,00	40	13 892,00	PROW	Koszty bieżące
Przedsięwzięcie 2.1.2.	Liczba wydawnictw promocyjno-informacyjnych	7	44,0	63 950,00	6	81,0	31 784,00	3	100,0	28 250,00	16	123 984,00	PROW	Aktywizacja
	Artykuły prasowe	6	60,0	600,00	4	100,0	1000,00	0	0,0	0,00	10	1 600,00	PROW	Aktywizacja
	Gadżety promocyjne	7	54,0	38 034,00	6	100,0	51 900,00	0	0,0	0,00	13	89 934,00	PROW	Aktywizacja
	Seminaria wyjazdowe	0	0,0	0,00	2	67,0	59 000,00	1	100,0	28 000,00	3	87 000,00	PROW	Aktywizacja
	Liczba targów, imprez promujących	3	78,0	10 000,00	2	100,0	2 500,00	0	0,0	0,00	5	12 500,00	PROW	Aktywizacja
	Rozbudowa strony www	0	0,0	0,00	1	50,0	2 000,00	1	100,0	2 000,00	2	4 000,00	PROW	Aktywizacja
Liczba działań promujących	2	100	171 000,00	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	2	171 000,00	PROW	Projekty współpracy	

Przedsięwzięcie 2.1.3	Liczba podmiotów, którym udzielono doradztwa	250	39,0	0,00	300	46,0	0,00	100	100,0	0,00	650	0,00	PROW	Koszty bieżące
Przedsięwzięcie 2.1.4	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych	11	68,0	4 110,00	8	100,0	2 800,00	0	0,0	0,00	19	6 910,00	PROW	Aktywizacja
	Działania aktywizujące	4	40,0	9 150,00	6	100,0	36 556,80	0	0,0	0,00	10	45 706,80	PROW	Aktywizacja
	Liczba opracowanych raportów	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	1	100,0	7 134,00	1	7 134,00	PROW	Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 2.1				318 736,00			193 540,80			65 384,00			577 660,80	
Razem cel ogólny 2				318 736,00			193 540,80			65 384,00			577 660,80	
Razem cele 1+2				5 500 736,00			3 211 540,80			415 384,00			9 127 660,80	

Źródło: opracowanie własne LGD PPI, 2015

Tabela. Wyjaśnienie do planu działania

Przedsięwzięcia w LSR	Planowane miejsca pracy w LSR na 2014-2020						RAZEM	
	Podejmowania działalności gospodarczej		Rozwijania działalności gospodarczej		Inkubatora			
	Liczba	Budżet (zł)	Liczba	Budżet (zł)	Liczba	Budżet (zł)	Liczba	Budżet (zł)
1.1.1; 1.1.2;	26	1 560 000,00	6	1 620 000,00	1	225 000,00	33	3 405 000,00
1.3.4	10	600 000,00	1	270 000,00			11	870 000,00
RAZEM	36	2 160 000,00	7	1 890 000,00	1	225 000,00	44	4 275 000,00

Źródło : opracowanie własne LGD PPI, 2015

[Załącznik nr 3: Budżet LSR](#)

Tabela Z-3.1. Budżet LSR 2014-2020 przez LGD PPJ

Źródło i zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)
	PROW
Realizacja LSR (art. 35 ust.1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	8 550 000, 00
Współpraca (art. 35 ust.1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	171 000,00
Koszty bieżące (art. 35 ust.1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	1 568 731,20
Aktywizacja (art. 35 ust.1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	378 768,80
Razem	10 668 500,00

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015

Tabela Z-3.2. Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020 (wdrażanie operacji w ramach LSR)

Wyszczególnienie	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowym środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	5 150 849,00	2 944 151,00	x	8 095 000,00
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	289 516,00	x	165 484,00	455 000,00
Razem	5 440 365,00	2 944 151,00	165 484,00	8 550 000,00

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015

Załącznik nr 4: Plan komunikacji

Tabela Z-4.1. Plan komunikacji – cele, działania, środki i narzędzia komunikacji, wskaźniki, efekty, budżet

Termin	Cel komunikacji	Działanie komunikacyjne	Adresaci/ Grupy docelowe	Środki/ narzędzia komunikacji	Zakładane wskaźniki		Planowane efekty	Częstotliwość monitoringu i ewaluacji	Budżet na poszczególne działania komunikacyjne [zł]
					Jednostka miary	Wartość			
I połowa 2016	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej celach, zasadach przyznawania dofinansowania, typach operacji, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR	Kampania informacyjna o głównych założeniach LSR 2014-2020	Potencjalni wnioskodawcy; w tym głównie przedsiębiorcy; rolnicy; organizacje pozarządowe; mieszkańcy obszaru PPJ;	Artykuły w prasie lokalnej;	Liczba artykułów	5	Odzew czytelników (internetowy, telefoniczny lub osobisty w biurze LGD)	Monitorowanie: bieżące w czasie spotkań; Ewaluacja: okresowa – koniec 2016	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
				Art. na portalach społecznościowych;		2			
				Art. na portalach LGD i UG;		10			
				Spotkania otwarte;	Liczba spotkań/liczba zaproszonych	5 spotkań/ 30 osób na każde spotkanie			
II połowa 2016	Poinfor. potencjalnych wnioskodawców o zasadach interpretacji kryteriów oceny stosowanych przez Radę LGD (szczególnie kryteriów jakościowych)	Spotkania informacyjne dotyczące zasad oceny i wyboru operacji	Wnioskodawcy; w tym głównie przedsiębiorcy; rolnicy; NGO; mieszkańcy obszaru PPJ;	Spotkania bezpośrednie;	Liczba spotkań/liczba zaproszonych	3 spotkania/ zaproszenie 30 osób na każde spotkanie	Udział w spotkaniach co najmniej 30% zaproszonych	Monitorowanie: bieżące w czasie spotkań; Ewaluacja: okresowa – koniec 2016	1 710,00
II połowa 2016	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej jakości prowadzonych działań informacyjnych przez LGD	Badanie satysfakcji z udzielanych informacji	Uczestnicy spotkań: wnioskodawcy, w tym głównie przedsiębiorcy; rolnicy; NGO; oraz społeczność	Metoda: Wywiad ankietowy Narzędzie: Ankieta audytoryjna	Liczba ankiet	Zwrot ankiet na poziomie 60% uczestników spotkań	Zebranie opinii dot. satysfakcji wnioskodawców z jakości i sposobu prezentacji inf. o kryteriach oceny wniosków LGD	Bieżąca w czasie spotkań;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
I połowa 2017	Poinformowanie społeczności lokalnej, w tym potencjalnych wnioskodawców o wdrażaniu LSR	Przygot. i druk artykułów: w prasie lokalnej	Mieszkańcy obszaru PPJ; turyści;	Narzędzia: lokalna prasa typu: <i>Gazeta Mstowska</i> , <i>PROW- wieści</i> , etc.	Liczba artykułów	2	Odzew czytelników (internetowy, tel., lub osobisty w biurze LGD)	Monitorowanie: bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków), 200 zł- artykuły
na portalach LGD i UG		strony www partnerskich gmin i PPJ		Liczba artykułów	10	Monitorowanie: bieżące;			
na portalach społeczności-		portal społecznościowy- facebook		Liczba artykułów	1	Monitorowanie: bieżące;			

		wych							
I połowa 2017	Poinformowanie społeczności lokalnej, w tym potencjalnych wnioskodawców o rozpoczęciu naboru wniosków aplikacyjnych	Przygotowanie materiałów i organizacja dorocznego seminarium nt. wdrażania LSR	Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzie: seminarium	Liczba	1 seminarium	Poinformowani mieszkańcy o aktualnym stanie wdrażania LSR	Monitorowanie bieżące w czasie seminarium;	2 500,00
I połowa 2017	Uświadomienie wnioskodawcom zasad naboru wniosków	Uczestnictwo w spotkaniach z wnioskodawcami	Wnioskodawcy;	Narzędzie: spotkanie bezpośrednie	Liczba spotkań	2	Zainteresowanie wnioskodawców spotkaniami	Monitorowanie bieżące w czasie spotkań;	600,00
I połowa 2017	Informacje dla zainteresowanych o wdrażaniu LSR oraz wsparcie wnioskodawców w przestrzeganiu zasad prawidłowego przygotowania wniosku aplikacyjnego	Udzielanie informacji we biurze LGD oraz doradztwo merytoryczne dot. wniosków aplikacyjnych	Wnioskodawcy; mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzie: spotkania bezpośrednie, doradztwo merytoryczne	Liczba udzielonych informacji oraz porad	50	Zainteresowanie działaniami PPJ; Złożone wnioski przez beneficjentów	Monitorowanie bieżące w czasie spotkań;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
I połowa 2017	Uaktualnianie wiedzy mieszkańców i wnioskodawców oraz turystów nt. wdrażania LSR	Permanenta aktualizacja treści zamieszczanych na portalu LGD	Mieszkańcy obszaru PPJ, wnioskodawcy; turyści;	Narzędzie: www	Liczba wizyt strony www w okresie półrocznym	600	Zainteresowanie działalnością PPJ	Monitorowanie bieżące wizyt na www.	Koszty pracy Biura LGD
II połowa 2017	Poinformowanie potencjalnych beneficjentów o działaniach konkursowych	Uczestnictwo w lokalnych imprezach plenerowych	Potencjalni beneficjenci;	Narzędzia: imprezy plenerowe	Liczba imprez	1	Odzew uczestników imprez, zainteresowanie konkursami	Monitorowanie bieżące;	1000,00
II połowa 2017	Poinformowanie wnioskodawców o szczegółach konkursów	Uczestnictwo w spotkaniach z wnioskodawcami	Wnioskodawcy;	Narzędzie: spotkanie	Liczba spotkań	2	Zainteresowanie wnioskodawców spotkaniami	Monitorowanie bieżące;	600,00

II połowa 2017	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej jakości prowadzonych działań informacyjnych przez LGD oraz ocena poziomu zainteresowania uczestnictwem w działaniach LGD;	Badanie trafności doboru sposobu przekazywania informacji o LSR oraz poziomu zainteresowania uczestnictwem w działaniach LGD	Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzia: Ankieta internetowa; strona www PPJ i partnerskich gmin	Liczba portali www na których udostępniono ankietę;	10	Odzew w postaci wypełnionych ankiet	Monitorowanie bieżące; Ewaluacja działań komunikacyjnych;	Koszty pracy Biura LGD
					Liczba pozyskanych ankiet	100			
II połowa 2017	Doradztwo dotyczące wniosków aplikacyjnych	Bezpośrednie doradztwo merytoryczne dot. przygotowania wniosków aplikacyjnych	Wnioskodawcy;	Narzędzie: doradztwo	Liczba porad w okresie półrocznym	50	Złożone wnioski przez beneficjentów	Monitorowanie bieżące w czasie spotkań bezpośrednich	Koszty pracy Biura LGD
II połowa 2017	Informacje dotyczące LSR i wniosków aplikacyjnych	Udzielanie informacji w biurze LGD	Wnioskodawcy; Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzie: Spotkania bezpośrednie	Liczba mieszkańców w okresie półrocznym	50	Zainteresowanie działaniami PPJ	Monitorowanie bieżące w czasie spotkań bezpośrednich	Koszty pracy Biura LGD
II połowa 2017	Aktualizacja informacji o działaniach LSR	Permanenta aktualizacja treści zamieszczanych na portalu LGD	Mieszkańcy obszaru PPJ; wnioskodawcy; turyści;	Narzędzie: www	Liczba wizyt strony www w okresie półrocznym	600	Zainteresowanie działalnością PPJ	Monitorowanie bieżące w czasie spotkań bezpośrednich	Koszty pracy Biura LGD
I połowa 2018	Poinformowanie o efektach działań LGD i działaniach planowanych na kolejny okres wdrażania LSR	Przygotowanie i druk artykułów materiałów w prasie lokalnej	Mieszkańcy obszaru PPJ; turyści;	Narzędzia: lokalna prasa typu: <i>Gazeta Mstowska</i> , <i>PROW- wieści</i> , etc.	Liczba artykułów	2	Odzew czytelników (internetowy, telefoniczny lub osobisty w biurze LGD)	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD, 200 zł- artykuły
		na portalach internetowych LGD i UG		strony www PPJ i partnerskich gmin		10			
		na portalach społecznościowych		portal społecznościowy- facebook		1			

I połowa 2018	Poinformowanie o zasadach aplikowania o środki finansowe	Uczestnictwo w spotkaniach z potencjalnymi wnioskodawcami	Wnioskodawcy;	Narzędzie: spotkanie	Liczba spotkań	2	Zainteresowanie wnioskodawców spotkaniami	Monitorowanie bieżące;	600,00
I połowa 2018	Poinformowanie mieszkańców o stanie wdrażania LSR	Przygotowanie materiałów i organizacja dorocznego seminarium nt. stanu wdrażania LSR	Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzie: seminarium	Liczba	1 seminarium	Poinformowani mieszkańcy o aktualnym stanie wdrażania LSR	Monitorowanie bieżące;	2 000,00
I połowa 2018	Doradztwo dotyczące wniosków aplikacyjnych	Bezpośrednie doradztwo merytoryczne dot. przygotowania wniosków aplikacyjnych	Wnioskodawcy;	Narzędzie: doradztwo bezpośrednie	Liczba porad w okresie półrocznym	50	Złożone wnioski przez beneficjentów	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD
I połowa 2018	Informacje dotyczące LSR i wniosków aplikacyjnych	Udzielanie informacji w biurze LGD	Wnioskodawcy; Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzie: Spotkania bezpośrednie	Liczba mieszkańców w okresie półrocznym	20	Zainteresowanie działaniami PPJ	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD
I połowa 2018	Aktualizacja informacji o działaniach LSR	Permanentna aktualizacja treści na portalu LGD	Mieszkańcy obszaru PPJ; wnioskodawcy; turyści;	Narzędzie: www	Liczba wizyt strony www w okresie półrocznym	600	Zainteresowanie działalnością PPJ	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD
II półrocze 2018	Poinformowanie społeczności lokalnej o działaniach konkursowych w ramach wdrażania LSR	Organizacja kampanii promocyjnej o działaniach konkursowych	Mieszkańcy obszaru PPJ; beneficjenci; przedsiębiorcy;	Artykuły: na portalach społecznościowych	Liczba artykułów	2	Odzew czytelników (internetowy, telefoniczny lub osobisty w biurze LGD)	Monitorowanie bieżące	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków), 200 zł- artykuły
				na portalach LGD i UG;		10			
				w prasie lokalnej;		2			
II półrocze 2018	Poinformowanie społeczności lokalnej o działaniach LGD PPJ i wdrażaniu LSR	Uczestnictwo w targach (Dożynki Jasnogórskie)	Mieszkańcy; turyści; beneficjenci; przedsiębiorcy; inni uczestnicy imprezy;	Narzędzie: Imprez regionalna	Liczba imprez	1	Zainteresowanie działalnością PPJ	Monitorowanie bieżące w czasie trwania imprezy	1 000,00

II półrocze 2018	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej jakości prowadzonych działań informacyjnych przez LGD oraz ocena poziomu zainteresowania uczestnictwem w działaniach LGD;	Badanie trafności doboru sposobu przekazywania informacji o LSR oraz poziomu zainteresowania uczestnictwem w działaniach LGD	Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzia: Ankieta internetowa; strona www PPJ i partnerskich gmin	Liczba portali www na których udostępniono ankietę;	10	Odzew w postaci wypełnionych ankiet	Monitorowanie bieżące; Ewaluacja wewnętrzna działań komunikacyjnych;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
				Liczba pozyskanych ankiet;	100				
II półrocze 2018	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach przygotowania wniosków aplikacyjnych	Uczestnictwo w spotkaniach z potencjalnymi wnioskodawcami	Wnioskodawcy;	Narzędzie: spotkanie	Liczba spotkań	2	Zainteresowanie wnioskodawców spotkaniami	Monitorowanie bieżące;	600,00
II półrocze 2018	Wsparcie merytoryczne wnioskodawców	Doradztwo merytoryczne dot. wniosków aplikacyjnych	Wnioskodawcy;	Narzędzie: doradztwo	Liczba porad	50	Złożone wnioski przez beneficjentów	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
II półrocze 2018	Wsparcie informacyjne wnioskodawców i mieszkańców	Udzielanie informacji w biurze LGD	Wnioskodawcy; Mieszkańcy;	Narzędzie: Spotkania bezpośrednie	Liczba mieszkańców	20	Zainteresowanie działaniami PPJ	Monitorowanie bieżące;	
II półrocze 2018	Uaktualnienie informacji na portalu internetowym LGD PPJ	Permanentna aktualizacja treści zamieszczanych na portalu LGD	Mieszkańcy obszaru PPJ; wnioskodawcy; turyści;	Narzędzie: www	Liczba wizyt strony www w okresie półrocznym	600	Zainteresowanie działalnością PPJ	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
II półrocze 2018	Ocena skuteczności procesu komunikacji w PPJ	Monitorowanie i ewaluacja procesów komunikowania pod kątem ich skuteczności	Mieszkańcy obszaru PPJ; beneficjenci; członkowie LGD;	Narzędzie: ankiety, focusy,	Raport ewaluacyjny	1	Wnioski dot. dotychczasowych działań komunikacyjnych będące podstawą do ewentualnych korekt planu komunikacji	Ewaluacja okresowa procesów komunikacyjnych	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków) - ewaluacja własna

I półrocze 2019	Poinformowanie o efektach działań LGD i działaniach planowanych na kolejny okres wdrażania LSR	Przygotowanie i druk artykułów materiałów: w prasie lokalnej	Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzia: lokalna prasa typu: „Gazeta mstowska”, „PROW- wieści”, etc.	Liczba artykułów	2	Odzew czytelników (internetowy, telefoniczny lub osobisty w biurze LGD)	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków), 500 zł- artykuły
		na portalach internetowych LGD i UG		Narzędzia: strony www PPJ i partnerskich gmin	Liczba artykułów	10			
I półrocze 2019	Poinformowanie o zasadach aplikowania o środki finansowe	Uczestnictwo w spotkaniach z potencjalnymi wnioskodawcami	Wnioskodawcy;	Narzędzie: spotkanie bezpośrednie	Liczba spotkań	2	Zainteresowanie wnioskodawców spotkaniami	Monitorowanie bieżące;	600,00
I półrocze 2019	Poinformowanie mieszkańców o stanie wdrażania LSR	Przygotowanie materiałów i organizacja dorocznego seminarium nt. stanu wdrażania LSR	Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzie: seminarium	Liczba mieszkańców	1	Poinformowani mieszkańcy o aktualnym stanie wdrażania LSR	Monitorowanie bieżące;	2 000,00
I półrocze 2019	Doradztwo dotyczące wniosków aplikacyjnych	Doradztwo merytoryczne	Wnioskodawcy;	Narzędzie: doradztwo	Liczba porad	50	Złożone wnioski przez beneficjentów	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
I półrocze 2019	Informacje dotyczące LSR i wniosków aplikacyjnych	Udzielanie informacji w biurze LGD	Wnioskodawcy; Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzie: Spotkania bezpośrednie	Liczba mieszkańców	20	Zainteresowanie działaniami PPJ	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
I półrocze 2019	Aktualizacja informacji o działaniach LSR	Permanenta aktualizacja treści na portalu LGD	Mieszkańcy obszaru PPJ; wnioskodawcy; turyści;	Narzędzie: www	Liczba wizyt na portalu www w okresie półrocznym	600	Zainteresowanie działalnością PPJ	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
II półrocze 2019	Poinformowanie społeczności lokalnej o działaniach LGD PPJ i wdrażaniu LSR	Uczestnictwo w targach (Dożynki Jasnogórskie)	Mieszkańcy; turyści; beneficjenci; przedsiębiorcy;	Narzędzie: Imprez regionalna	Liczba imprez	1	Zainteresowanie działalnością PPJ	Monitorowanie bieżące;	1 000,00

II półrocze 2019	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej jakości prowadzonych działań informacyjnych przez LGD oraz ocena poziomu zainteresowania uczestnictwem w działaniach LGD;	Badanie trafności doboru sposobu przekazywania informacji o LSR oraz poziomu zainteresowania uczestnictwem w działaniach LGD	Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzia: strona www PPJ i partnerskich gmin	Liczba portali www na których udostępniono ankietę	10	Odzew w postaci wypełnionych ankiet	Monitorowanie bieżące; Ewaluacja wewnętrzna działań komunikacyjnych;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
					Liczba pozyskanych ankiet	100			
II półrocze 2019	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach przygotowania wniosków aplikacyjnych	Uczestnictwo w spotkaniach z potencjalnymi wnioskodawcami	Wnioskodawcy;	Narzędzie: spotkanie	Liczba spotkań	2	Zainteresowanie wnioskodawców spotkaniami	Monitorowanie bieżące;	600,00
II półrocze 2019	Doradztwo dotyczące wniosków aplikacyjnych	Doradztwo merytoryczne dot. wniosków aplikacyjnych	Wnioskodawcy;	Narzędzie: doradztwo	Liczba porad	50	Złożone wnioski przez beneficjentów	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
II półrocze 2019	Informacje dotyczące LSR i wniosków aplikacyjnych	Udzielanie informacji w biurze LGD	Wnioskodawcy; Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzie: Spotkania bezpośrednie	Liczba mieszkańców	20	Zainteresowanie działaniami PPJ	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
II półrocze 2019	Aktualizacja informacji o działaniach LSR	Permanentna aktualizacja treści zamieszczanych na portalu internetowym LGD	Mieszkańcy obszaru PPJ; wnioskodawcy; turyści;	Narzędzie: www	Liczba wizyt strony www w okresie półrocznym	600	Zainteresowanie działalnością PPJ	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
I półrocze 2020	Poinformowanie o efektach działań LGD i działaniach planowanych na kolejny okres wdrażania LSR	Przygotowanie i druk artykułów w prasie lokalnej	Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzia: Lokalna prasa typu: <i>Gazeta Mstowska</i> , <i>PROW- wieści</i> , etc.	Liczba artykułów	2	Odzew czytelników (internetowy, telefoniczny lub osobisty w biurze LGD)	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków), 500 zł- artykuły

I półrocze 2020	Poinformowanie o efektach działań LGD i działaniach planowanych na kolejny okres wdrażania LSR	Przygotowanie artykułów i zamieszczenie na: portalach internetowych LGD i UG	Mieszkańcy obszaru PPJ; turyści;	Narzędzia: strony www partnerskich gmin i PPJ	Liczba artykułów	10	Odzew czytelników (internetowy, telefoniczny lub osobisty w biurze LGD)	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
I półrocze 2020		portalach społecznościowych		Narzędzie: portal społecznościowy - facebook	Liczba artykułów	1			
I półrocze 2020	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach przygotowania wniosków aplikacyjnych	Uczestnictwo w spotkaniach z potencjalnymi wnioskodawcami	Wnioskodawcy;	Narzędzie: spotkanie	Liczba spotkań	2	Zainteresowanie wnioskodawców spotkaniami	Monitorowanie bieżące;	800,00
I półrocze 2020	Poinformowanie mieszkańców o stanie wdrażania LSR	Przygotowanie materiałów i organizacja dorocznego seminarium nt. wdrażania LSR	Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzie: seminarium	Liczba	1 seminarium	Poinformowani mieszkańcy o aktualnym stanie wdrażania LSR	Monitorowanie bieżące;	2 388,80
I półrocze 2020	Doradztwo dotyczące wniosków aplikacyjnych	Doradztwo merytoryczne dot. wniosków aplikacyjnych	Wnioskodawcy;	Narzędzie: doradztwo	Liczba porad	50	Złożone wnioski przez beneficjentów	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
I półrocze 2020	Informacje dotyczące LSR i wniosków aplikacyjnych	Udzielanie informacji w biurze LGD	Wnioskodawcy; Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzie: Spotkania bezpośrednie	Liczba mieszkańców	20	Zainteresowanie działaniami PPJ	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
I półrocze 2020	Aktualizacja informacji o działaniach LSR	Permanentna aktualizacja treści na portalu LGD	Mieszkańcy obszaru PPJ; wnioskodawcy; turyści;	Narzędzie: www	Liczba wizyt strony www w okresie półrocznym	600	Zainteresowanie działalnością PPJ	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
II półrocze 2020	Poinformowanie społeczności lokalnej o działaniach LGD PPJ i wdrażaniu LSR	Uczestnictwo w targach (Dożynki Jasnogórskie)	Mieszkańcy; turyści; beneficjenci; przedsiębiorcy;	Narzędzie: Impreza regionalna	Liczba imprez	1	Zainteresowanie działalnością PPJ	Monitorowanie bieżące w czasie imprezy;	1 500,00

II półrocze 2020	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej jakości prowadzonych działań informacyjnych przez LGD oraz ocena poziomu zainteresowania uczestnictwem w działaniach LGD;	Badanie trafności doboru sposobu przekazywania informacji o LSR oraz poziomu zainteresowania uczestnictwem w działaniach LGD	Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzia: strona www PPJ i partnerskich gmin	Liczba portali www na których udostępniono ankietę	10	Odzew w postaci wypełnionych ankiet;	Monitorowanie bieżące; Ewaluacja wewnętrzna działań komunikacyjnych;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków) – ewaluacja wewnętrzna
				Liczba wypełnionych ankiet	100				
II półrocze 2020	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach przygotowania wniosków aplikacyjnych	Uczestnictwo w spotkaniach z potencjalnymi wnioskodawcami	Wnioskodawcy;	Narzędzie: spotkanie	Liczba spotkań	2	Zainteresowanie wnioskodawców spotkaniami;	Monitorowanie bieżące;	800,00
II półrocze 2020	Doradztwo dotyczące wniosków aplikacyjnych	Doradztwo merytoryczne dot. wniosków aplikacyjnych	Wnioskodawcy;	Narzędzie: doradztwo bezpośrednie	Liczba porad	50	Złożone wnioski przez beneficjentów	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
II półrocze 2020	Informacje dotyczące LSR i wniosków aplikacyjnych	Udzielanie informacji w biurze LGD	Wnioskodawcy; Mieszkańcy obszaru PPJ;	Narzędzie: Spotkania bezpośrednie	Liczba mieszkańców	20	Zainteresowanie działaniami PPJ	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
II półrocze 2020	Aktualizacja informacji o działaniach LSR	Permanentna aktualizacja treści zamieszczanych na portalu internetowym LGD	Mieszkańcy obszaru PPJ; wnioskodawcy; turyści;	Narzędzie: www	Liczba wizyt strony www w okresie półrocznym	600	Zainteresowanie działalnością PPJ	Monitorowanie bieżące;	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)
II połowa 2020	Pozyskanie informacji zwrotnej dotyczącej oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD	Badanie satysfakcji wnioskodawców w dot. jakości pomocy świadczonej	Wnioskodawcy w poszczególnych zakresach operacji;	Narzędzie: Ankieta skierowana drogą elektroniczną na adresy e-mail wnioskodawców	Liczba wnioskodawców	Zwrot ankiet na poziomie 60%	Zebranie opinii dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD;	Okresowa	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków)

		przez LGD na etapie przygotowania wniosków aplikacyjnych o wsparcie projektowanych działań przewidzianych do realizacji po 2020					Identyfikacja ew. problemów komunikacyjnych;		
II półrocze 2020	Ocena skuteczności procesów komunikacyjnych w PPJ	Monitorowanie i ewaluacja procesów komunikowania pod kątem skuteczności	Mieszkańcy obszaru PPJ; beneficjenci; członkowie LGD;	Narzędzie: ankiety, focusy,	Raport ewaluacyjny	1	Świadomość skuteczności podejmowanych działań komunikacyjnych Wnioski na przyszłość;	Ewaluacja końcowa	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków) ewaluacja własna
II półrocze 2020	Poinformowanie społeczności lokalnej o wpływie działań komunikacyjnych na efekty wdrażania LSR	Przygotowanie materiałów prezentujących wpływ kampanii informacyjnej na efekty wdrażania LSR	Mieszkańcy obszaru PPJ; beneficjenci; członkowie LGD;	Narzędzia: strony internetowe LGD, partnerskich gmin i portal społecznościowy, prezentacja multimedialna	Liczba opublikowanych prezentacji na portalach www	11	Promocja działalności LGD PPJ;	Ocena własna końcowa/ podsumowująca	Koszty pracy Biura LGD (w ramach obowiązków) ewaluacja własna

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015

Plan komunikacyjny w odniesieniu do poszczególnych celów ogólnych zapisanych w LSR przedstawia się następująco: 1) **Cel komunikacyjny w odniesieniu do celu ogólnego nr 1 w LSR** : Podniesienie świadomości społecznej znaczenia przedsiębiorczości i współpracy w rozwoju gospodarczym obszaru i sprzyjającemu procesom włączenia społecznego i integracji oraz motywowanie kapitału zawodowego mieszkańców do podejmowania przedsięwzięć gospodarczych. **Grupą docelową** działań komunikacyjnych są m.in. : istniejący i potencjalni przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane określone w LSR. Wykorzystane zostaną **środki komunikacji** : kampanie informacyjne, informacja publiczna, szkolenia, seminaria, porady, wizyty studyjne. Spodziewane **efekty** : społeczne (m.in.wzrost aktywizacji) i gospodarcze (m.in. wzrost przedsiębiorczości i zatrudnienia). 2) **Cel komunikacyjny w odniesieniu do celu ogólnego nr 2 w LSR** : Doskonalenie kompetencji intelektualnego kapitału LGD w zakresie animacji i współpracy społeczności lokalnej. **Grupą docelową** działań są członkowie LGD PPJ. Wykorzystane zostaną **środki komunikacji** : szkolenia, warsztaty, doradztwo. Spodziewane **efekty** : społeczne (m.in. samorealizacja, zwiększenie kompetencji), gospodarcze (m.in. aktywizacja gospodarcza).

Prezentacja głównych celów planu komunikacji, analiza efektywności działań komunikacyjnych i zastosowanych środków przekazu a także opis sposobu wykorzystania w procesie realizacji LSR wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych znajduje się w rodz. 9. LSR.

Załącznik nr 5: Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

 Tabela Z-5.1. **Monitoring** w procesie wdrażania LSR przez LGD „Partnerstwo Północnej Jury”

Przedmiot monitorowania	Prowadzący monitoring/ odpowiedzialny	Źródła danych	Okres podlegający monitorowaniu	Czas prowadzenia monitoringu	Metody i sposoby monitorowania	Elementy podlegające monitoringowi	Forma oceny	Uwagi
Jakość pracy pracowników biura; oraz organów LGD;	Zarząd LGD	Dokumentacja biura LGD; Opinia dyrektora biura LGD; Opinia Zarządu; Opinia komisji rewizyjnej; Opinie wnioskodawców;	Kwartały poprzedzające czas prowadzenia monitoringu;	Co kwartał, począwszy od I kwartału 2016	Kwerenda dokumentacji biura LGD; Wywiad z wnioskodawcami; (w formie ustnej lub ankiety przesyłanej drogą elektroniczną);	Rzetelne i terminowe wykonywanie obowiązków, Przestrzeganie regulaminu działalności LGD; uczestnictwo w posiedzeniach organów LGD; Zgodność realizacji LSR z harmonogramem; Jakość świadczonych usług;	Raport pisemny z wnioskami i rekomendacjami	Ocena wewnętrzna
Harmonogram ogłaszania konkursów;	Zarząd LGD	Dokumentacja biura LGD;	Na bieżąco	Na bieżąco	Kwerenda dokumentacji biura LGD	Zgodność terminów ogłaszania konkursów z terminami zapisanymi w harmonogramie;	Raport w formie krótkiej notatki	Ocena wewnętrzna
Budżet LGD;	Zarząd LGD	Dokumentacja biura LGD;	Kwartały poprzedzające czas prowadzenia monitoringu;	Co kwartał, począwszy od I kwartału 2016	Kwerenda dokumentacji biura LGD	Stopień wykorzystania budżetu (% w stosunku do założonego w planie);	Raport z wnioskami	Ocena wewnętrzna
Procedury i kryteria oceny projektów;	Zarząd LGD	Dokumentacja biura LGD; Opinie: wnioskodawców; beneficjentów; społeczności lok.	Na bieżąco	Na bieżąco	Kwerenda dokumentacji biura LGD; Badania opinii wnioskodawców i społeczności lokalnej – CAWI	Przestrzeganie procedur i kryteriów oceny projektów;	Raport z wnioskami	Ocena wewnętrzna oraz zewnętrzna przez wnioskodawców i społeczność lokalną;
Wskaźniki	Zarząd LGD;	Dokumentacja	Kwartały	Co kwartał,	Kwerenda	Stopień realizacji	Raport z	Ocena

realizacji LSR		biura LGD; Opinie: wnioskodawców; beneficjentów; społeczności lokalnej;	poprzedzające czas prowadzenia monitoringu;	począwszy od I kwartału 2016	dokumentacji biura LGD; Badania opinii wnioskodawców i społeczności lokalnej – CAWI;	celów LSR (wskaźniki produktu);	wnioskami i rekomendacjami	wewnętrzna oraz zewnętrzna
----------------	--	--	---	------------------------------------	---	------------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

Tabela Z-5.2. Ewaluacja w procesie wdrażania LSR przez LGD „Partnerstwo Północnej Jury”

Przedmiot ewaluacji (funkcjonowanie LGD i wdrażanie LSR)	Elementy podlegające ewaluacji	Źródła danych	Metody i sposoby ewaluacji/ kryteria	Okres podlegający ewaluacji	Czas prowadzenia ewaluacji	Prowadzący ewaluację/ odpowiedzialny	Forma oceny	Uwagi
Jakość pracy biura oraz organów LGD;	Rzetelne i terminowe wykonywanie obowiązków; Przestrzeganie regulaminów działalności LGD; uczestnictwo w posiedzeniach organów LGD; Zgodność realizacji LSR z harmonogramem; Jakość świadczonych usług;	Dokumentacja biura LGD; Opinia dyrektora biura LGD; Opinia Zarządu; Opinia Komisji Rewizyjnej; Opinie wnioskodawców;	Kwerenda dokumentacji biura LGD/ kryterium: skuteczność	Okres kamienia milowego	IV kwartał 2018, IV kwartał 2021, zakończenie wdrażania LSR	Ocena własna Zarządu LGD wspomagana ekspertem;	Raport pisemny z wnioskami i rekomendacjami	Ocena wewnętrzna lub ocena zewnętrzna
Cele określone w LSR;	Stopień upowszechnienia dokumentu LSR na obszarze LGD Stopień realizacji poszczególnych celów;	Dokument LSR;	Kwerenda dokumentacji biura LGD; Wywiad z wnioskodawcami; Badania CAWI; CAPI;	Okres kamienia milowego	IV kwartał 2018, IV kwartał 2021, zakończenie wdrażania LSR	Ocena własna Zarządu LGD wspomagana ekspertem; Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej;	Analiza dokumentów i wyników badań CAWI, CATI, CAPI; Raport w formie pisemnej z wnioskami i rekomendacjami	Ocena wewnętrzna lub ocena zewnętrzna
Procedura wyboru wniosków;		Dokument LSR; Dokumentacja LGD	Kryterium: trafność, użyteczność					
Kryteria oceny wniosków;		Dokument LSR; Dokumentacja LGD						

Budżet; harmonogram; wskaźniki realizacji LSR;	Stopień realizacji budżetu	Dokumentacja LGD;	Kwerenda dokumentacji biura LGD;	Okres kamienia milowego	IV kwartał 2018, IV kw. 2021, zakończenie wdrażania LSR	Ocena własna Zarządu LGD wspomagana ekspertem;	Analiza dokumentów; Raport w formie pisemnej z wnioskami i rekomendacjami	Ocena wewnętrzna lub ocena zewnętrzna
Realizacja LSR;	Stopień realizacji LSR 2014-2020; Osiągnięte wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania	Dokumentacja LGD; Wywiady z beneficjentami; Badania opinii społecznej;	Kwerenda dokumentacji LGD; Badanie CAWI, CAPI; CATI; PAPI; Osobiste listy do beneficjentów; Ankieta audytoryjna w czasie spotkań okazjonalnych; Kryterium: skuteczność;	Cały okres realizacji LSR	Po zakończeniu wdrażania LSR	Zarząd LGD wspomagany ekspertem zewnętrznym;	Raport końcowy sporządzony na podstawie analizy dokumentów i wyników badań prowadzonych wieloma metodami; Raport w formie pisemnej z oceną całego procesu wdrażania strategii, osiągniętych rezultatów; poczucia satysfakcji; oddziaływania zrealizowanych projektów na rozwój obszaru LGD;	ocena wewnętrzna lub ocena zewnętrzna

Źródło: opracowanie własne LGD PPJ, 2015

1. Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) została zatwierdzona na Walnym Zebraniu Członków Stowarzyszenia PPJ w dniu 27.11.2015r. i stanowi załącznik do Uchwały Nr 10/III/2015 Walnego Zebrania Członków.

2. Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) została zatwierdzona na Walnym Zebraniu Członków Stowarzyszenia PPJ w dniu 17.06.2016r. i stanowi załącznik do Uchwały Nr 06/I/2016 Walnego Zebrania Członków.